D. [illegible]

OTMICA KAPETANA SINDBADA

ZB

483

ZABAVNA BIBLIOTEKA

ZABAVNA BIBLIOTEKA
UREĐUJE DR. NIKOLA ANDRIĆ

DOBROSLAV JURJEVSKI

OTMICA KAPETANA SINDBADA

AVANTURISTIČKI ROMAN IZ ŽIVOTA AMERIKANSKIH HRVATA

KOLO XL. ZAGREB 1930. KNJIGA 483.

NAKLADA ZAKLADE TISKARE NARODNIH NOVINA

OTMICA KAPETANA SINDBADA

I. DIO

SENZACIJA VELIKOGA GRADA

I

DETEKTIV I NOVINAR

Daleko prema sjeveru pruža se pjeskovita, ravna obala, koju zapljuskuju valovi Atlantskog Oceana: — obala, posuta lagunama i visokim, pješčanim prudinama.

Nalazimo se u državi New-Yersey, jednoj od starosjedilačkih kolonija engleske krune, koja je danas sastavni dio velike Amerikanske Unije.

Na toj se dakle obali smjestio Atlantik-City, nekad neznatna hrpica ribarskih kolibica, a danas najmodernije morsko kupalište na ovom, inače dosta monotonom žalu. Veliki broj ljetnikovaca i hotela svake vrsti, gdje za vrijeme sezone vrvi strancima, podigao se s amerikanskom brzinom, ali se tu i živi s istom brzinom . . .

Kupanje u plitkom moru, regate, razne športske priredbe, koncerti i plesovi, dnevni su program šarene smjese otmenog svijeta, koji je ovamo doputovao iz svih krajeva velikog kontinenta, da tu na morskoj obali zaboravi svoje dnevne brige i razaspe par hiljada dolara: malenkost za one, kojima je »bussiness« jedina životna svrha.

Stranci dolaze i odilaze i nema dana, kad bi novi taj City pokazivao isto lice.

Pomodarke poput pravih Parižanka — ne zaostaju Amerikanke mnogo za raskošnim Francuskinjama s obale Seine, a gospoda — neka elegantno, nehajno odjevena, bili to bankiri, brodovlasnici, farmeri ili samo športisti — nalaze tu također svoj račun, jer ih sve spaja zajednička želja za užitkom.

Jedne tople večeri mjeseca maja god. 1922. sjedio je na prostranoj terasi svratišta »Esperance« gost, koji je očevidno bio u tom društvu samac, jer je odabrao stolicu sasvim na strani, odakle je imao širok pogled na svjetinu, koja se je pred njegovim očima amo-tamo talasala. Bio je odjeven u lagano, ljetno odijelo, dok je glavu pokrio širokim panamskim šeširom, ispod kojega su blještala dva oka tajanstvena sjaja, stršio energičan nos i pokazivalo se pomno obrijano, dosta mršavo lice.

Pušeći ogromnu cigaru fine kvalitete, sjedio je on tako, lagodno prebacivši nogu preko noge i bacajući radoznali pogled na mnoštvo naroda, koje je korzom, uz zvukove koncertne glazbe, promeniralo, — nepomično na svojoj stolici, očevidno zabavljen svojim mislima.

— Doista, ovaj svijet ovdje provodi vrlo lagodan život, — šaptao je on preda se, — kao da nema nevolje na svijetu! I tu vrijedi samo novac i opet novac! Da zapitam onu demimontkinju ondje, odakle joj onaj nakit i one raskošne haljine, ili onog ekstravagantnog mladića ondje — kako je duboko zahvatio u blagajnu svoga oca ili principala — saznao bih mnogu tajnu, za koju bi mi zavidjeli naši romanopisci.

— Je li slobodno? — začu se u njegovoj blizini krupan glas i neki se dugonja, riđe kose i brade, odjeven u sivo športsko odijelo, maši za stolicom, na kojoj u taj čas nije niko sjedio.

Onaj prvi s amerikanskom flegmom kimnu glavom u znak, da mu je sasvim svejedno, sjedio ko pokraj njega ili ne sjedio, ali, upozoren poznatim

nekim prizvukom u strančevu glasu, baci na nj nehajan pogled. U isti mah se trznu.

— Je li moguće, Mr. Jenkins (Đenkins)? — klikne on iznenađen, pruživši došljaku ruku, koju ovaj krepko stisne.

— Hallo! — klikne ovaj, prepoznavši čovjeka, koji je pred njim sjedio, — što vidim: Mr. Griffith? Vi ovdje u Atlantik-Cityju? Valjda niste opet za čijim tragom?

— Pst, — odvrati Mr. (Mister) Griffith, stavivši prst na usta, — ja sam ovdje sasvim privatna osoba... vi me razumijete: inkognito. Uživam svoj dopust, a dotle neka zlikovci tamo na Hudsonu malo odahnu. Ali što vâs dovodi ovamo u ovo elitno morsko kupalište?

— Bio sam malo u Filadelfiji... dakako u novinarskom poslu. Na povratku u New-York skočio sam na čas ovamo, da vidim na svoje oči taj buržujski tohuwabohu ovdje. A moram priznati — sjajno, uistinu!

— Hm, kako vidite, ljudi se ovdje zabavljaju po miloj volji, upravo kao na Rivijeri, — primijeti Mr. Griffith, otresavši pepeo svoje cigare. — Vi ste, dakako, još uvijek u redakciji »New-York Heraldâ?«

— Još uvijek, Mr. Griffith.

— Ali meni se čini, da ste bili dulje vremena otsutni?

— All right! Bio sam malo u Evropi, a onda i u Africi, gdje sam doživio koješta.

— Dakle malo pustolovinâ? Čuo sam, da ste bili u tragu za onim atentatorom, koji je ugrožavao talijanske arsenale?

— Dobro ste čuli. Ali vam je to čitav roman, — odgovori Jenkins.

— Ispripovjedite mi, dakle, ukratko, što ste doživjeli, — reče Mr. Griffith, pruživši novinaru

svoj omašni smotnik. Jenkins odabra jednu od najdebljih cigara i pripalivši je brižljivo, poče pripovijedati:

— Biće vam, po svoj prilici, poznata ona afera, koja je prije nekoliko mjeseci toliko uzbudila stari i novi svijet. Na nerazjašnjen način eksplodirale su redom mnoge barutane u talijanskim arsenalima. Tražio se na sve strane krivac, ali ga nisu mogli pronaći. Tek slučajno uđoše u trag maloj nekoj jahti, koja je pod čilenskom zastavom plovila tajanstveno po talijanskim vodama. Vlasnik te jahte, kapetan Sindbad, inače zvanjem inženjer, izumio je strašne, još nepoznate zrake, koje prodiru kroz kamen i ocjel, upravo kao Rönthgenove, samo što im je učinak još mnogo strašniji.

— Čini mi se, da su to bile neke crvene zrake, emanacija radija?

— Very well (doista), — potvrdi Mister Jenkins, — fizičari si još i danas razbijaju glavu time, da proniknu sastav tih zraka, ali je to tajna, koju znade samo Mr. Sindbad. Ja sam baš onda boravio u Rheimsu, kuda me je Mr. Benett, vlasnik našeg lista, poslao, da izvijestim, koliko je napredovalo restauriranje grada, koji je u strašnom svjetskom pokolju toliko stradao. Jednoga dana dobijem hitnu depešu od svog šefa, da smjesta otputujem u Palermo i napipam trag tajanstvenih atentatora, koji su u onaj mah vrlo interesirali svu amerikansku javnost. Otputujem, dakle, prvim brodom onamo i nađem ondje na dvojicu kolega, jednog Engleza i jednog Francuza, koji su onamo došli s istom svrhom. Kao praktični ljudi, udružismo se odmah i najmivši na ostrvu Elbi malen parobrodić, stanemo krstariti po Tirhenskom moru. Jedne noći bili smo svjedokom propasti torpednjače br. VII., koja je, proganjajući tajanstvenu brodicu, postala žrtvom eksplozije. Sva se momčad potopila, ali nam je pošlo za rukom spasiti talijanskog novinara Larghetija, koji je na tom ratnom brodu slijedio trag atentatora, baš kao

i mi. Sada nas je već bilo četvorica zajedno, u pravom smislu riječi »zastupnici Antante«.

— Četiri mušketira! — nasmija se Mr. Griffith.

— Tako nešto, samo što nam se naš talijanski kolega prvi iznevjerio, — primijeti Mr. Jenkins sarkastično. — Drugi dan vidjesmo na svoje oči potjeru krstaša za malom jahtom, kadno ona nenadano razvi krila i poleti u zračne visine.

— Goddam (do bijesa)! Dakle zračna lađa? — usklikne Mr. Griffith.

— Yes. Ali što sad? Odlučismo pošto poto slijediti tu tajanstvenu jahtu, pa se iskrcasmo na kalabrijskoj obali, pređosmo vratolomnom vožnjom kalabrijsku uzinu, preplovismo Jonsko more i nađosmo se najedanput na žalu stare Kyrenaike, današnje talijanske kolonije Libije.

— Prava argonautska vožnja! — dobaci Mr. Griffith, koji se očito vrlo zagrijao za Jenkinsovu pripovijest.

— Jedva što smo se orientirali, kojim da pravcem krenemo, — nastavi Mr. Jenkins, — ostavismo grad Bhengazi na hitrim devama i nastavismo potjeru kroz libijsku pustinju. Tu nas napadoše iznenada razbojnički Beduini i odvedoše u oazu Džurabub, gdje nas je čekalo veliko iznenađenje.

— Iznenađenje?

— Yes. Nemilosrdni šeik Senusijâ, komu smo pali u šake, htio nas je poslati u oazu Siwah, da nam se tamo, kao tobože talijanskim špijunima, sudi, ali na zagovor kapetana Sindbada, koji se nekoliko dana prije bio tamo spustio sa svojom zračnom lađom te kod šeika uživao velik ugled, dade nam slobodu uz uvjet, da što prije ostavimo one krajeve. Sindbad nas uze svu četvoricu na svoj brod i tada se započe najčudnovatija vožnja, koju sam ikad doživio.

— Vrijedna, da se u reporterskim analima ovjekovječi, — prekine ga Mr. Griffith, pripaljujući novu cigaru. — Dakle, što je bilo dalje?

— Vozili smo se kao aeroplanom vrlo ugodno i s primjerenom brzinom prema jugu, tek gdjegdje na kojoj oazi zastajkujući, kad nam je trebalo obnoviti živež. Putem smo imali priliku pobliže upoznati ličnost tog tajanstvenog kapetana Sindbada i... moram priznati, da smo u njemu upoznali čovjeka gvozdenih živaca i genijalnih sposobnosti, koji je doduše provodio neki mračni plan, ali ostao vazda neokaljana značaja. Kad smo došli do neke velike rijeke — tamo negdje u Nubiji — spustili smo se dolje i zaplovili strujom ravno u Crveno more, onda opet gore na sjever i čudnovatim nekim nepoznatim kavalom zašli u Nil. Izišavši opet na otvoreno more, vozili smo se kojekuda Egejskim morem i napokon osvanuli na obalama južne Dalmacije. Tu nam Mr. Sindbad saopći, da provodi veliki plan odmazde protiv neprijatelja svoga naroda — Sindbad je naime velik hrvatski i jugoslavenski idealist — te nam ponudi, da ga pratimo kao izvjestitelji velikih svjetskih listova u njegovoj ekspediciji. Prihvatili smo radosno — nas trojica, jer nas je talijanski naš kolega dotle već bio ostavio — i sad smo imali prigodu, da na svoje oči vidimo martirij naroda, koji je protiv svakog čovječanskog prava dospio pod tuđinsku vlast, ali kraj svih svojih patnja zadržao vazda svjež nacionalni osjećaj i vjeru u bolju budućnost.

— Mr. Jenkins, vi govorite u zagonetkama, — primijeti Griffith, uprijevši u nj svoj pogled.

— Rapalskim ugovorom, kojim je najzad Italija priznala novu jugoslavensku državu, ostalo je preko pola milijuna Hrvata i Slovenaca izvan granica svoje nacionalne države. Istra, Gorica, Rijeka, Zadar i još neka ostrva, gdje stanuju u velikoj većini Hrvati i Slovenci, spadoše pod stranu vlast, a kako im je tamo, to možete misliti. Zatire se u njima svako nacionalno čuvstvo, progone se njihovi svećenici i učitelji, jedini vođe njihovi; narod se silom

odnarođuje usprkos svim garancijama, koje u ostalom svijetu zaštićuju nacionalne manjine. Ta je nepravda razbjesnila kapetana Sindbada, oduševljenog Hrvata, i on se odluči na pustolovnu namisao, da svojim strašnim oružjem pokaže silnicima, da se onaj puk neće dati tako lako skršiti. Digao je u zrak nekoliko njihovih arsenala i cijela je Italija ostala zaprepaštena!

— Very well! Izvrsno! — prihvati Mr. Griffith. — A što je bilo dalje?

— Obletjeli smo sve dalmatinske i istarske otoke, koji su u to doba bili još pod tuđom okupacijom — i svuda je Sindbad tješio i bodrio narod, da ustraje u svom nacionalnom osjećaju. Talijani su, dakako, bjesnili i nastojali, da tog strašnog kapetana Sindbada uhvate, ali se on već bio sklonio na prijateljsko područje u dubrovačkim vodama. Tu je bio na zahtjev Talijana interniran i osuđen, da čeka daljnju odluku, dok se nastali diplomatski spor ne riješi. Pošto je nas novinare dužnost zvala, da se vratimo na svoja mjesta u našim redakcijama, oprostismo se s junačkim kapetanom Sindbadom uz obećanje, da ćemo njegovu borbu protiv tlačitelja njegovog naroda pratiti sa zanimanjem i kao nepristrani žurnalisti zagovarati pred svjetskim forumom.

— A što je bilo dalje s kapetanom Sindbadom? — upita Griffith.

— Prodao je svoju lađu i sve svoje izume Amerikanskoj Uniji — našoj državi — a dalje o njemu ne znam ništa, — dovrši Mr. Jenkins svoj izvještaj.

— Nadam se, da vaša pripovijest nije završena, — primijeti Mr. Griffith zamišljeno, — i da će se vaš junak opet pojaviti na površini.

— Yes, — odvrati Mr. Jenkins, odbacivši dogorjeli ostatak svoje cigare, — takovi ljudi ne umiru preko noći... Hallo! — dovikne on crnačkom boy-u,

koji je upravo izvikivao prispjele novine. Imaš li »New-York Herald?«

— Here is, Massa, — reče mali crnac, iskesivši bijele zube, — najnoviji broj!

Mr. Jenkins uzme omašne novine, dobaci raznošaču novac i razmotavajući ih, reče Mr. Griffithu.

— Da vidimo, što se je za moje otsutnosti dogodilo u New-Yorku! Vi dozvoljavate jedan časak?

— Please, Mr. Jenkins, — odgovori uljudno Mr. Griffith, — nadam se, da se u našoj metropoli nije sve stubokom preokrenula za ovo par dana.

Nije dugo potrajalo, a pogled Mr. Jenkinsa zaustavi se na bilješci, štampanoj debelim slovima među senzacionalnim vijestima. Pročita dva-tri puta, kao da svojim očima ne vjeruje, a onda klikne osupnuto:

— Bože sveti, je li to moguće?

— Što? — upita zainteresirani Mr. Griffith.

— Evo, izvolite sami pročitati... ovu bilješku ovdje.

Mr. Griffith uzme novine u ruke i stane u pô glasa čitati:

»*Tajanstveno iščeznuće.*

Inženjer Ivo Mihokovich iz Antofogaste iščeznuo je jutros, te mu se zameo svaki trag. U devet sati ostavio je svoj hotel u Trećoj aveniji, da podigne na chek izvjesnu svotu novaca u Federalnoj banci u Long-Streetu. Dosad se još nije povratio u svoje konačište, te je opravdana sumnja, da je putem orobljen i lišen života. Raspisana je velika nagrada, koja će pripasti onomu, koji iščezlog inženjera pronađe živa ili mrtva. Temeljita je sumnja, da se radi o grabežnom umorstvu. Istragu je uzeo u ruke sam šef kriminalne policije, Mr. Ready, pa stoga držimo, da će velo, koje pokriva ovu tajnu, za koji dan pasti«.

II

PRVE NITI

Pročitavši ove retke, uperi Mr. Griffith svoj pogled u zbunjenog Jenkinsa i reče ukratko:

— A što je u toj vijesti tako osobito?

— Zaboga, čovječe... zar se ne možete dosjetiti? — ražesti se Jenkins. — Zar vam nije na prvi pogled jasno?

— Što bi mi bilo jasno, dragi Jenkinse?

— Da je taj iščezli inženjer Ivo Mihokovich iz Antofogaste i onaj kapetan Sindbad jedna ista osoba... »Sindbad« bilo je samo njegovo avanturističko ime, — odvrati uzbuđeno novinar.

Nato i lice Mr. Griffitha primi ozbiljan izraz.

— Goddam, što vi to govorite? Ali ste maločas rekli, da je kapetan Sindbad rodom Jugoslaven?

— I jest, ali je on inženjer električnih strojeva u Antofogasti, u republici Chile, gdje ima vrlo mnogo hrvatskih iseljenika, te se valjda samo na prolazu nalazio u New-Yorku. Ali, recite mi, Mr. Griffith, što da započnemo?... Obvezan sam vrlo Mr. Sindbadu... stvar je kritična... njegov je život možda u opasnosti.

— Hm, — reče Mr. Griffith zamišljeno, — stvar je uistinu nezgodna. Povratite se dakle u New-York i razvidite situaciju. Sada je sedam sati, — nastavi, pogledavši na svoj omašni dobnik, — za jedan sat polazi ekspresni vlak. A propos, gdje ste vi otsjeli?

— Hotel Esperance, II. kat br. 47, — odgovori novinar.

— Very well, i ja isto tako, pa smo prema tome najbliži susjedi; moja je soba br. 48... Nego, znate šta? Hajdemo zajedno u New-York, Mr. Jenkins; ja ovdje i tako nemam što da tražim.

— Kako? Vi ćete sa mnom? — klikne radosno iznenađeni reporter.

— Slučaj vašeg prijatelja vrlo me zanima, — reče bez ikakvog uzbuđenja Mr. Griffith, — a pošto mi je poznato, da šef naše kriminalne policije nije baš uvijek sretne ruke, skratiću svoj dopust i na svoju ruku povesti neke izvide. Je li vam to po volji, Mr. Jenkins?

— I te kako! — klikne novinar, da su kod susjednog stola svi u čudu podigli glave. — Znao sam ja, da je u vas zlatno srce. Vi ste kruna svih naših kriminalista... drugi Sherlock Holmes!

— Pst, ne tako glasno! — reče tihim glasom slavljeni detektiv, ustajući sa svog mjesta. — Hajdemo; treba se spremiti na put. — I uhvativši se ispod ruke, udariše obojica pravcem u zajednički hotel. — Sutra smo u New-Yorku, gdje nas čeka ozbiljna zadaća, da pronađemo tog iščezlog kapetana Sindbada.

— Mi ćemo ga svakako pronaći, — klikne pun uvjerenja Dick Jenkins. — I to će biti u prvom redu vaša zasluga! — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Točno u deset sati uđe ekspresni vlak, koji je dolazio iz Filadelfije, u kolodvor Jersey-City, gdje se stječu sve pruge, koje dolaze s juga. Griffith i Jenkins, držeći se tijesno jedan uz drugoga, da ih silna putnička bujica ne rastavi, uputiše se smjesta na jedan od onih parobrodića, koji svaka pola sata prevoze putnike s jedne obale Hudson-Rivera na drugu.

Stigavši u New-York, rastadoše se uz obećanje, da će se drugog dana u devet sati naći pred Faragutovim spomenikom u Madison-Squaru i onda potražiti gospođu Mihoković, koja se bez sumnje nalazi također u New-Yorku.

Griffith skoči u taksi i pojuri u svoj stan, Spring-Street 77. Vozeći se u moru svijetla, iz kojega su samo nejasno stršile tamne konture orijaških nebodera, u onoj silnoj vrevi naroda, koji je još

u kasno doba noći punio široke ulice i trgove svjetskoga grada, Griffith se nije obazirao na ono, što se oko njega događalo, jer je bio posve obuzet svojim mislima. Nakon pola sata vožnje zastadoše kola pred osamljenom jednokatnicom, sagrađenom u stilu kotaže, t. j. samo za jednu porodicu. Takovih zgrada ima u Spring-Streetu, koji u ravnoj crti presijeca manhattansko poluostrvo pravcem od zapada prama istoku — vrlo mnogo. Griffith mladenačkim skokom iskoči iz kola, otpusti šofera i onda u izvjesnim razmacima stane pritiskati električno puce na ulazu.

Glas zvonca odjekne daleko negdje u kući.

U tren oka sine svijetlo na hodniku, vrata se otvore i ukaza se lik mladića, nehajno odjevenog, koji je očito bio tako iznenađen, da u prvi mah nije našao ni jedne riječi.

— Good evening (dobar večer), Hugh (Hju). — klikne veselo Mr. Griffith ulazeći u hodnik.

— Uah, Massa*)! Već ste se povratili? — izusti mladić, prihvaćajući laki kovčežić, koji je Griffith sa sobom nosio i zatvorivši za njim oprezno vrata.

— Kako vidiš, my boy, ja sam se povratio, — odvrati Griffith penjući se u gornji sprat. — All right?

All right, — odvrati Hugh, — sve je u redu.

Prije mnogo godina putovao je Griffith dalekim zapadom. Kad se je povratio kući, doveo je sa sobom malog dječarca, posljednji odvjetak jednog izginulog indijanskog plemena. Dijete je bilo vrlo bistro i poučljivo, pa se Griffith svojski latio posla, da ga naobrazi i podigne na noge. To mu je zaista i pošlo za rukom: za desetak godina postao je od čistokrvnog malog Indijanca potpuni yankee, koji se je od useljenih Anglosasa razlikovao samo nešto

*) „Massa", pokvareno od „master" (gospodar), kojim amerikanski crnci oslovljavaju gospodu. — *Ur.*

mrkijom bojom puti i izrazitijim crtama lica. Griffith mu je nadjeo ime »Hugh« prema poznatom bojnom pokliču Indijanaca. Hugh je dakle bio ne samo posinak, nego i glavni faktotum glasovitog detektiva, njegov alter ego u svim kriminalističkim potragama. Dječakova prirođena lukavost i smionost učiniše, da ga je Griffith često puta vodio sa sobom, kad je imao krenuti na kakovo opasno poduzeće, pa je, ne jedanput, bila dječakova glavna zasluga, što se je sve sretno svršilo. Hugh je obožavao svoga poočima, a ovaj se smatrao sretnim, što je imao uza se tako spretnog pomoćnika.

Kuća, u kojoj je Mr. Griffith stanovao, nije bila sva nastanjena. U prizemlju bilo je nekoliko soba, koje su za prijašnjeg vlasnika bile upotrebljavane, ali su sada stojale prazne i bile izvan porabe. Sam Griffith stanovao je sa svojim pomoćnikom u prvom spratu u nekoliko udobno uređenih soba; nije držao nikakove ženske posluge, a objed, kad je bio kod kuće, dao si je donositi iz obližnjeg restauranta.

— Evo me, dakle, opet kod kuće, — govorio je Griffith skidajući svoj putni ogrtač i navlačeći kućnu haljinu, koju mu je Hugh donio. — A kako tebi, my boy, jesi li se dugočasio za moje otsutnosti?

— O, ne, Massa, nisam se dugočasio, — odvrati Hugh čedno, — pogledajte samo moj dnevnik. — Pri tom dohvati tanku knjižicu, koja je ležala na stolu i u koju se bilježio svaki važniji događaj, koji se u New-Yorku desio, a za Mr. Griffitha mogao biti od interesa.

Griffith letimice pročita sve notice, koje je od veće česti poznavao iz novina, samo se kod zadnje, koja se je ticala tajanstvenog iščeznuća inženjera Mihokovića, zadržao malo dulje.

— Hugh, — reče on, dok je momak iz dubine velikog ormara vadio pribor za večeru, koja se je obično sastojala od čaja, maslaca i hladnog pečenja.

— Kako stoji stvar s tim izginulim inženjerom? Je li naša policija dosada našla kakav trag?

— Koliko sam mogao saznati u kriminalnom otsjeku, stvar zadaje policiji vraškog posla. Mr. Ready povjerio je istragu našem prijatelju Paddy (Pedi) Foxu (pri tom se Hugh čudno nasmiješio), a ovaj od jutros punom parom juri za nekim tragom, ali rezultata do sada još nema. Na policiji svi misle, da se tu radi o onih sto tisuća dolara, koje je Mr. Mihoković podigao u Federalnoj banci i da je, prema tome, inženjer naprosto umoren i orobljen...

— Što je dakle policija konstatirala? — upita Griffith, paleći s najvećom flegmom smotku, kao da se radi o najjednostavnijoj stvari na svijetu.

— Mr. Mihoković došao je oko devet sati pješice u Federalnu banku, podigao ondje na svoj chek sto tisuća dolara, našto se na automobilu opet odvezao. Od onda mu se zameo svaki trag.

— Vrlo jednostavno! A koji je razlog, da se odvezao automobilom, pošto je u banku došao pješice?

— Upravo u onaj čas, kad je htio izaći iz zgrade, udarila je jaka kiša. Dok je smišljao, što da učini, upozori ga jedan od čistilaca cipela, koji se u blizini našao, na zatvoreni auto, koji je već dulje vremena tamo stojao. On sjedne i u tren oka odjuri. Eto, to je sve, što znam.

— Hm! A zna li se barem broj onog automobila?

— Redarstvenik, koji je toga dana na ulazu vršio službu, imao je, na sreću, toliko pameti, da je taj broj zapamtio, a to je N-O 4444 — vrlo laka kombinacija.

— Pa šta onda zadaje teškoće vrijednom Mr. Foxu? Je li barem pronašao taj automobil, koji je odvezao inženjera? — nastavi Griffith svoje ispitivanje.

— Mr. Fox je smjesta u glavnom registru automobila potražio vlasnika automobila N-O 4444 i pronašao, da je to vlasnik garaže u Bowery-u, Will Humper...

— Dakle?

— Ali je Humper izjavio na policiji, da to nije bio njegov automobil, pošto je br. N-O 4444 baš toga dana — što je posvjedočio cijeli njegov personal — bio u reparaturi, te se nije ni na čas udaljio iz garaže. Mr. Fox si sada čupa kosu od jada.

— Što dakle iz toga slijedi?

— Slijedi, da je onaj automobil uzeo lažni broj da zavara redarstvo...

— Nema sumnje. A je li se potraga za tim autom nastavila?

— Svi su prometni redari dobili nalog, da izvijeste, jesu li jučer gdjegod vidjeli takav i takav auto s brojem 4444, ali ga, nažalost, nije niko vidio. Kao da je u zemlju propao. I tako Mr. Foxu propadoše sve nade, da bi se u toj stvari mogao proslaviti.

Mr. Griffith stane se kažiprstom češkati po nosu, što je uvijek činio, kad je imao da riješi kakvo zakučasto pitanje. Zamišljeno odbijao je dim za dimom iz svoje odebele smotke, ne mareći za jelo, koje ga je čekalo. Napokon se trgne i pogledavši oštro svog pomoćnika, upita:

— A kakav je to bio čistilac cipela pred bankinom zgradom, koji se je pokazao tako uslužnim pred inženjerom?

— Niko ga ne poznaje. Nije nikad čistio cipele na onom mjestu i zato je naišao na veliki otpor među svojim kolegama, koji su ondje zahvatili stalno mjesto. Mr. Fox nije toj sitnici pripisivao nikakove važnosti, što sam odmah opazio. Da ovu prednost iskoristim, poveo sam ja povjerljive izvide

među pola tuceta čistilaca cipela i utvrdio, da je onaj nametnik bio bez sumnje Talijan, jer je govorio engleski, ali uz talijanski prizvuk: crnomanjast, nešto razrok, momak, kojemu se preko desnog obraza pruža crveni ožiljak, od jedva zarasle rane. Kratko vrijeme iza odlaska automobila pokupio je on svoje stvari i iščeznuo netragom. Mr. Griffith se zadovoljno smješkao, čuvši ove jasne, ako i mršave podatke. Dakle Talijan! To ga je učvrstilo u njegovoj sumnji, da je cijela otmica možda djelo političke odmazde. A da je čistilac cipela radio u sporazumu sa vlasnicima kobnog automobila, bilo je također jasno.

— Hugh, — reče on, sjedavši za stol, — toga Talijana moramo pošto poto pronaći.

— Malo teška stvar, Massa, — odvrati Hugh, — kraj tolikih Talijana, koji stanuju u New-Yorku...

— Naći ćemo ga, a Paddy Fox neka dotle trči za onim automobilom. Goddam, je li kogod bio danas ovdje i pitao za mene?

— Nije bio niko, ali sa centrale pitali su telefonski, da li ste kod kuće.

— Pa?

— Odgovorio sam, da ste još uvijek na putovanju i da ne znam, kad ćete se vratiti.

— Very well! Biće da im je vruće, pa traže u mene savjeta. Hugh, zapamti, što ću ti sada reći. Niko ne smije ni slutiti, da sam došao kući — ja ostajem ovdje sasvim inkognito — jesi li me razumio?

— All right, Massa, ni živa duša neće saznati za vaš dolazak.

Tek sada dade se dr. Griffith na jelo, koje ga je tako dugo uzalud izazivalo. Njegov apetit bio je kolosalan i za kratak čas bili su svi tanjuri prazni. Dok je brzonogi Hugh pospremao stol, zalio je

Griffith večeru čašom malinova soka sa sodom — alkoholna pića nije, već radi državne prohibicije, držao u kući, — našto se izvali na veliki kožni divan, da ondje još koji časak prije spavanja proleži i složi osnovu za slijedeći dan.

Edward Griffith spadao je među one rijetke muževe, koji su u amerikanskoj kriminalistici zauzimali časno mjesto. Služio je mnogo godina kod državnog redarstva, gdje se je proslavio u aferama, koje bi možda bez njega do danas ostale neriješene. Oštrouman i ustrajan do krajnosti, postade on rano strah i trepet amerikanskih zlikovaca, a predmet zavisti i divljenja svojih kolega u zvanju. Proricali su mu sjajnu karijeru, ali, na čudo svima, odreče se on najednoć nakon dvadesetogodišnjeg službovanja svakog javnog rada i povuče u zabit svoje vile u Spring-Streetu, gdje se je bavio tajanstvenim eksperimentima, koji su bili poznati jedino njegovom famulusu. Mora da je bio vrlo bogat, jer je živio kao pravi gentleman, putovao širom cijele Unije, ne puštajući zato ipak s vida interesantne kriminalne pojave na cijeloj zemaljskoj kruglji. Poput slavnih svojih pretšasnika Pinkertona i Holmesa, znao se je on nenadano pojaviti u ovoj ili onoj prestolnici i presjeći svojim oštroumljem gordijski čvor zakučaste kakove istrage. Nije stoga čudo, što je tako došao do svjetskog glasa i postao u kriminalistici ugledna ličnost.

Redarstvo Unije obraćalo se na nj svakom prigodom — premda nerado, jer je on imao u njihovim redovima mnogo zavidnika, ali napokon, morala se je zatražiti njegova pomoć, kad se je radilo o reputaciji kriminalne policije. Najveći takmac bio mu je Paddy Fox, lukav kao lisica, a okretan kao vižle, ali, nažalost, intelektualno vrlo ograničen. Slava Griffithova nije mu dala mirno spavati, te je neprestano smišljao, kako da ga natkrili, ali je u tom takmičenju obično izvukao kraći kraj. Velika inteligencija Griffithova iznijela je redovito pobjedu nad Foxovim oštroumljem, koje je bilo vrlo sklono, da vjeruje samo ono, što je posve vjerojatno, a to ga je često puta zavelo u ćor-sokak, iz kojega nije bilo izlaska. Zato je u duši i mrzio Griffitha, osjećajući njegovu premoć; bjesnio je od ljutine, ako je ovomu opet nešto pošlo za rukom, riječju: izjedao se živi, što je imao u svojoj blizini tako uglednog tamaca.

III

MR. PADDOCK

Kapetan Sindbad u životnoj opasnosti. Pohrlite u pomoć!

Ovako su glasile dvije jednake brzojavke, koje je još ranim jutrom odaslao zabrinuti reporter »New-York Heralda« Dick Jenkins, podmorskim kabelom na evropski kontinenat. Prva je bila upravljena na adresu Mr. Willy Murchisona, glavnog suradnika »Daily Maila«, London — City, a druga na ime Gastona Duponta, suradnika uglednog »Figara« u Parizu. Tako su se zvali suputnici Jenkinsovi na pustolovnom putovanju, o kojem je Jenkins dan prije pričao Griffithu. Da čitaoci bolje shvate stvar, moramo ovdje napomenuti, da su se ova tri novinara prije rastanka zavjerila, da će — zaprijeti li kapetanu Sindbadu, koga su bili svim srcem zavoljeli — ikad kakova opasnost, priskočiti u pomoć, bilo to s ove ili one strane Oceana.

A da je njihovom prijatelju Sindbadu prijetila u ovaj čas doista velika opasnost, o tom je Jenkins bio potpuno uvjeren. I zato njegovo nastojanje, da potragu preuzme glasoviti kriminalist, koji se nije dao nikakovim teškoćama zastrašiti, kad bi se latio kakove teže zadaće. Istina, dok bi njegovi drugovi stigli u New-York, moglo je proći nekoliko dana, a za to vrijeme mogla se je stvar razbistriti, ali po-

šteni Jenkins držao je svojom dužnosti, da o iščeznuću Mr. Sindbada obavijesti svoje drugove. A da će oni što prije dohrliti, o tome on nije sumnjao ni jednoga časa.

Svršivši, dakle, posao na brzojavnom uredu, uputi se Jenkins na Madison-Square, gdje ga je, prema dogovoru, imao čekati Griffith. Trebao je dosta vremena, dok je mogao preći glavnu žilu kucavicu milijunskoga grada, Broadway, gdje ga je silni promet na svakom koraku zadržavao, ali točno u devet sati, kako je bilo urečeno, iskrsnu on ipak pred spomenikom slavnog admirala Farraguta. Šetalaca bilo je u to vrijeme na toj krasnoj promenadi dosta malo, pa se je zato Jenkins nemalo začudio, ne videći nigdje detektiva, koji je inače bio uzor točnosti. Odluči ga, dakle, počekati, nestrpljivo se šećući ispred spomenika. Na klupi podno spomenika sjedila je samo jedna osoba, po odijelu sudeći, pomorac, prosjed čovjek s neizbježivom lulicom u ustima. Zaklonjen ogromnim novinama, u koje se bio zadubao, nije se taj čovjek osvrtao na reportera, koji je u pola glasa psujući i pljuckajući od nestrpljivosti, gonio oko spomenika. Tako je prošlo još četvrt sata, a Griffithu ni traga.

Dick Jenkins promrsi strašnu kletvu i baci ljutito cigaru, koju je bio tek do polovice popušio, u zelene nasade. Gubeći očevidno svaku nadu, da će se toga dana sastati s Griffithom, okrene on spomeniku leđa i pođe prema izlazu. U taj mah podigne pomorac glavu i poviče:

— Hallo! Mr. Jenkins!

Na ovaj poznati glas trže se Dick i priđe, ne vjerujući svojim ušima, mornaru, koji ga je s ironičkim smiješkom motrio.

— Zaboga, Mr. Jenkins... zar vi ne poznajete više svoje prijatelje? — prasne »pomorac« u grohotan smijeh.

— Mr. Griffith! Goddam... Zar ste to vi? — promuca Jenkins, prepoznavajući pomalo obličje svoga prijatelja, — ali ko bi se nadao... pomorski kapetan?

— Eh, ova maskerada mi je danas potrebna, — reče Mr. Griffith, ustajući i spravljajući flegmatično novine u džep. — Ali ne zovite me Griffithom, jer sam sada kapetan Paddock (Pĕdek) sa broda »Molly« — tako ćete me naime pretstaviti svojoj poznanici, gospođi Mihoković.

— Ah, da, moramo poći u Treću aveniju... Mr. Griffith, samo ne znam, u kojem je hotelu otsjela.

— Biće to hotel »May«, jer drugog hotela nema u toj ulici, — odgovori Griffith. — Pošto nije donde daleko, predlažem, da pođemo pješke.

I odupirući se o svoj štap, uperi, gegajući se na mornarsku, pravcem prema Trećoj aveniji, dok ga je Dick Jenkins velikim koracima slijedio. Putem nisu mnogo govorili, ali je Dicku udarilo u oči, što je tobožnji kapetan Paddock, prolazeći kraj mnogobrojnih čistilaca cipela, kojih je bilo na svim raskršćima, zurio s osobitom zanimanjem svakomu pojedinomu u lice, kao da nekoga traži, premda se nije nigdje zaustavljao. Očevidno, nije našao lice, koje bi ga zadržalo, pa je išao dalje, dok napokon ne stigoše u Treću aveniju, koja, doduše, nije tako široka, kao glasovita Peta, ali ipak vrlo prometna.

— Gdje je taj hotel »May«? — upita reporter, koji je svojim dugačkim nogama štrkljao za njim kao roda po asfaltu.

Kapetan Paddock pokaže šuteći svojim štapom na oveliku, peterokatnu kućerinu, koja se med ostalim palačama isticala svojom osobitom gradnjom.

— Eno ona velika zgrada tamo. Ali sad moramo polako ići. Pođite samo napred, a ja ću doći za vama. Čekajte me u vestibulu!

Jenkins pređe preko ulice i uđe u hotel. Kapetan Paddock zastane malo i bacivši brz pogled

na odugački red čistilaca cipela, koji su se duž pločnika poredali, najednoć uperi prama momku, koji je stajao nešto na strani i čekao mušterije. Pomorac stavi nogu na njegov podnožak, te mu otresitim glasom naloži, da mu očisti cipele. Dok je momak iz petnih žila lomatao po njegovim cipelama, motrio ga je mornar oštro, dok mu na licu nije sinuo smiješak zadovoljstva. Bio je to momak crne puti, nešto razrok, a preko desnog obraza pružao mu se dug, crven ožiljak od zadobivene rane. »Baš točno prema Hughovu opisu... to je onaj, koga tražim!« pomisli u sebi Griffith, pa po obavljenom poslu dobaci čistiocu novac, našto mladić u znak zahvalnosti progunđa nešto, što je sličilo više na talijanski »grazzia«, nego na uobičajeni engleski: »Thank you« kojim se služe svi newyorški čistioci cipela.

Pomorac produži svoje put, ali na ulazu u hotel se još jednom obazre i baci hitar pogled na Talijana. Ovaj je stajao uspravno i pratio očima svaku kapetanovu kretnju — kao da ga nešto osobito zanima. Očevidno je pazio na svakoga, koji je ulazio u hotel. Griffith pođe brzo u vestibul, gdje ga je već nestrpljivo čekao Jenkins, i zatraži od vratara, da mu otvori telefonsku ćeliju. Smjesta se stavi u vezu sa svojim pomoćnikom Hughom, komu naloži, da odmah dođe u Treću aveniju i pripazi na svaki kret onog razrokog Talijana.

Svršivši taj razgovor, sjedoše obojica u lift, iz kojega izađoše u trećem katu, gdje je bio otsjeo iščezli Mr. Mihoković, alias Sindbad. Sobar ih povede i pokuca na jednim vratima. Izađe u crno obučen momak, nizak i plećat, rumena lica, koje se činilo vrlo tužno. Opazivši pred sobom nepoznate došljake, upravi momak na njih začuđeni pogled, ali se u isti čas trgne, prepoznavši dugokrakog Jenkinsa.

— Mr. Jenkins! O, Mr. Jenkins! — poviče on, — vi ovdje!

— Mister Đivo! — odvrati novinar, — kako vidite, ja sam. — I pri tom mu toplo stisne ruku. A onda, pokazujući na Griffitha, koji je stojao postrance, nastavi: — Kapetan Paddock, sa broda »Molly«, moj prisni prijatelj.

Đivo se srdačno izrukova s tobožnjim kapetanom i onda zapodjene razgovor.

— Kako će se moja bijedna gospođa obradovati, kad vas opet vidi! Vama je zacijelo poznata nesreća, koja nas je zadesila? Jadni moj gospodar!...

— Znadem sve, — prekine ga Jenkins, pa sam zato i došao, da se nađem u pomoći, koliko bude moguće.

— O, Mr. Jenkins, ona je vrlo tužna. Dođite i utješite je!

— Najavite nas kod gospođe. Mi smo njezini prijatelji.

Đivo iščezne za vratima, ali se za čas opet vrati i reče tronutim glasom:

— Izvolite...

Soba, u koju su ušli, bila je, doduše, obična hotelska soba, ali otmeno uređena i prepuna komforta. Konsole sa cvijećem, divani i naslonjači stajali su duž zidova, dok je sredinu sobe zapremao ovelik, okrugao stol, kraj kojega je stajala plavokosa, mlada gospođa, zadubena u tužne misli. Čuvši dolazak dvaju posjetilaca, obriše ona rupcem brzo zaplakane oči i pođe im u susret, da ih prema pravilima udvornosti dočeka.

Prepoznavši novinara, koji je još nedavno bio njezin suputnik na zračnoj lađi, srdačno ga pozdravi, pruživši mu ruku, koju ovaj s počitanjem poljubi. Jenkins zatim pretstavi i tobožnjeg kapetana Paddocka, koji uz duboki naklon zamoli za oproštenje, što se je usudio uznemiriti gospođu u

njenoj samoći, ali ga vrlo interesira iščeznuće Mr. Mihokovića.

— Vi dakle znate, što se dogodilo? — upita gospođa, ponudivši gospodi da sjednu, — da je moj muž od jučer nestao i do ovoga časa se još nije povratio?

— Poznato nam je sve, — odgovori pomorac, — ali držim, da će se sve dobro svršiti. Mr. Mihoković je negdje silom zadržan, ali se pouzdano nadam, da je još u životu.

— Ja sam očajna... Mr. Fox, znate ga možda, onaj činovnik od kriminalne policije, koji vodi za mojim mužem potragu, kaže, da je poradi novaca oroblјen, a možda i lišen života. Do sada mu bar nema ni traga ni glasa. Raspisala sam 10.000 dolara nagrade onomu, koji ga živa ili mrtva pronađe, ah... kako sam nesretna!

— Kada ste stigli u New-York, ako smijem pitati?

— Prije četiri dana. Danas je utorak, dakle u petak. Došli smo parobrodom »Baltimore«, koji nas je zajedno s našim »Galebom« i sa dva amerikanska inženjera ukrcao na Malti.

— Hm! Dakle ste došli sa Malte?... Very well. Je li taj parobrod još u luci? Čini mi se, da poznajem njegova kapetana?

— Burnesa? O, to je vrlo ljubezan gospodin. Naći ćete ga preko u Hobokenu, gdje iskrcava svoj tovar. Mislim, da još nije odjedrio.

— To mi je drago. Upoznao sam ga prije mnogo godina u Havani, pa znam, da će se radovati, kad me opet vidi, — govorio je s uvjerenjem tobožnji Mr. Paddock.

Dick Jenkins je gledao začuđeno u svog druga, koji je tako dobro glumio ulogu pomorskog kapetana, pa da i on nešto doprinese razgovoru, zapita:

— A vaš krasni »Galeb«... — čuo sam, da je prodan našoj Uniji?

— Ah, da. Bili smo dugo internirani u dubrovačkim vodama i da izbjegnemo potpunoj katastrofi, morali smo prodati svoju zračnu lađu za 100.000 dolara Uniji. Ah, u tome je i razlog svoj našoj nesreći.

— Kako da to razumijem?

— Stigavši u New-York, iskrcali smo naš brod u arsenalu, gdje se još i sada nalazi. Pošto je predaja obavljena u redu i pogodba utvrđena, uručen je mom suprugu chek od 100.000 dolara, koji je unovčio jučer u Federalnoj banci u Longstreetu. To su jamačno saznali zlikovci i prevarom ga odvezli sa sobom u automobilu — Bog zna kuda. Eto, u tome je sva moja nesreća.

— Budite uvjereni, Madame, da će se vaš suprug u najkraće vrijeme k vama povratiti, živ i zdrav, — tješio ju je novinar.

Mlada žena dobaci mu zahvalan pogled, ali za čas joj opet duboka tuga prelije lice.

— Dvadeset i četiri sata se muči policija, da moga muža pronađe, pa sve uzalud. U tako velikom gradu, kao što je New-York, vrlo je lako zločincima, da sebi zametnu svaki trag.

— Ako su još u New-Yorku, mi ćemo ih pronaći, — reče Dick Jenkins uvjerljivo, — ja i moj prijatelj ovdje, Mr. Paddock, koji ima mnogo kriminalnog iskustva, uzećemo potragu u svoje ruke, a policija neka sa svoje strane dotle također nastavlja svoje izvide.

— Zar biste vi, gospodine, htjeli pridonijeti toliku žrtvu? — upita Mrs. Mihoković starog pomorca, koji je tobože zamišljeno prisluškivao razgovor.

— Yes, vrlo me interesira ta stvar, — odgovori pomorac, — samo molim, ne odajte to nikome. Ne volim, da mi se drugi pačaju u poslove.

— O, kako da vam zahvalim, gospodine? — izusti Mrs. Mihoković, pruživši obje ruke nenada-

nom pomoćniku, koje ovaj srdačno stisne i onda primijeti lakonički:

— Mislim, da sam već naišao na pravi trag.

Opazivši, da ga reporter »New-York Heralda« presenećeno motri, nasmiješi se lukavo i nastavi:

— Yes, mislim, da se ne varam: na pravom sam putu. Ali o tom ne mogu vam zasad, u interesu same istrage, ništa saopćiti. Molim vas samo, da budete strpljivi, Madame, i da mi ne uskratite svoga povjerenja. Dakle nikomu ni riječi o tome!

Mrs. Mihoković ga stane uvjeravati, da će šutjeti kao grob, samo neka joj spasi muža.

— Spasiću ga, — odgovori prokušani kriminalist, — samo trebam još neke informacije. Izvoljeli ste spomenuti, gospođo, da ste u New-York stigli parobrodom »Baltimore«. To, čini mi se nije brod, kojim se prevoze putnici?

— I nije, — reče mlada gospođa. — »Baltimore« je inače teretni parobrod Cunard Linije, pa je ovoga puta bio natovaren vunom i pamukom, a dolazio je iz Aleksandrije. Ali na brodu ima nekoliko uređenih kabina za izvanredne putnike, ako se kakvi prijave. Na Malti smo se ukrcali nas petoro, naime: ja, moj suprug i naš familijar Đivo, koji nas je na cijelom putovanju pratio. A onda još i dva amerikanska člana komisije, koji su kao stručnjaci putovali s nama u stvari prodaje naše zračne lađe.

— A, tako? Smijem li znati njihova imena? — upita tobožnji kapetan sa broda »Molly«.

— Bili su to inženjeri Fred Markham i Charley Shrimps.

— Bez sumnje amerikanski državljani? — primijeti Mr. Paddock.

— Da. Iskrcali su se u arsenalu u Brocklynu zajedno s mojim mužem, dok sam ja sa Đivom otsjela u ovom hotelu, koji nam je bio preporučen od članova komisije. Kapetan Burness pak otplovio

je Hudsonom gore u Hoboken, gdje iskrcava svoj tovar.

— Je li vam, gospođo, poznato, da se je na »Baltimoru« nalazio koji Talijan, možda — u posadi broda?

— Talijan? Nije mi poznato. Za časnike pouzdano znam, da su svi rođeni Amerikanci, dok se za momčad nisam mnogo brinula.

— Thank you, Madame, — reče Paddock ustajući, — to sam htio znati. A sada vas ostavljamo. Čim dođem do kakvog pozitivnog rezultata, imaću čast obavijestiti vas.

Dok se je gospođa Mihoković opraštala s Dick Jenkinsom, priđe Griffith prozoru i baci neopazice pogled na ulicu. Talijanski čistilac cipela stajao je još uvijek na istom mjestu, ali je udarala u oči nervoza, kojom je bacao — često usred posla — poglede na sve strane, ponajviše prama ulazu hotela, kao da nekoga očekuje. Jedan njegov pogled pače zaluta i u visinu trećeg kata. Griffith se brzo okrene i poče se opraštati s domaćicom, a onda u pratnji vjernoga Điva izađu oba posjetnika iz apartementa. Kad su sašli dolje, reče Griffith u predvorju svom prijatelju Dicku:

— Sad se moramo rastati. Niko nas ne smije zajedno vidjeti. Slutim, da nas već uhađaju. Idem u Hoboken, a vama, dragi Jenkins, preporučujem, da budete na oprezu. Kapetan Sindbad je žrtva neke talijanske zavjere. Pazite na gospođu Mihoković, jer još nije minula svaka opasnost.

I ostavivši zabezeknutog novinara sama, izađe Griffith iz hotela.

Poslуživši se momentom, kad je čistilac cipela bio tako zabavljen svojim poslom, da ga nije mogao opaziti, prođe Griffith neopazice pokraj njega. Veće sigurnosti radi pođe do prvog raskršća, gdje su stajali automobili, da se odande odveze na obalu Hudson-Rivera. Baš u taj čas, kad je htio unići u

najbliži, dotakne ga se, kao slučajno, bijedno odjeven mladić, koji je dijelio pobožne letake protiv pijanica i psovača. Dubokim naklonom pruži mu jedan letak i odjuri dalje. Tobožnji pomorac baci površan pogled na letak, ali opazivši na dnu tiskopisa olovkom napisan redak, zadovoljno se nasmješi .

A bilo je samo napisano: »All right, sir!«

— To je Hugh, — pomisli Griffith i sjedne u auto, koji poput munje poleti u određenom pravcu.

IV

POLICIJA U ŠKRIPCU

Mister Ready (Redi), šef kriminalne policije sjedio je namrštenih obrva kraj svog pisaćega stola. Njegovo brižno obrijano lice, inače blijedo, bilo je ovoga puta rumeno od srdžbe, dok su mu oči sijevale poput munje. Poravnavajući neprestano ljevicom svoj binokl, koji mu baš danas nije htio sjediti na nosu, kako treba, bubnjao je nervozno prstima desne ruke po stolu, kao da smišlja nekakav govor. Onda opet stane sakupljati porazbacane novine, u kojima je dotle čitao i odlučnim kretom ruke pritisne na zvonce.

Uniđe podvornik.

— Ima li ko u predsoblju! — upita šef mrzovoljno.

— Mr. Fox je ovdje već deset minuta, — odgovori podvornik.

— Mr. Fox? Neka uniđe!

Za čas se vrata otvore i u njima se pojavi čovjek, onizak, ćelav i podbuhla okrugla lica, a sitnih, žmirkavih očiju, koje su nemirno treptale amo-tamo odajući krajnju lukavštinu. Bio je odjeven u sivo, karirano odijelo, koje kao da mu je bilo preveliko, jer je neprestano navlačio čas rukave, čas nogavice od hlača. To je bio Mr. Paddy Fox, najbolji detektiv kriminalnog otsjeka i desna ruka Mr. Ready-a. Već na ulazu opazio je, da njegov šef nije dobre volje, pa je odlučio, da se prema tome vlada.

— Eh, Mr. Fox, to ste vi? — pozdravi ga Mr. Ready ironičnim glasom, kao da ga tek sada opaža. — Dobro, da ste već jednom tu. I tako vas ne vidim već nekoliko dana.

Mr. Fox mu htjede odgovoriti, da je prošlo od njihovog zadnjeg susreta tek dvadeset i četiri sata, ali se suspregne i uperi oči u šefa, kao da želi čuti, što je opet pobudilo njegovu zlovolju.

Mr. Ready nastavi reskim glasom:

— Dok cijeli New-York očekuje od policije pozitivan rezultat u stvari iščezlog inženjera Mr. Mihokovića, naša snaga je, čini mi se, smalaksala. A ipak je već prošao jedan potpuni dan . . .

— I jedan sat, — usudi se smjerno primijetiti Mr. Fox.

— Da, i jedan sat . . . a pozitivnog rezultata nema. To je skandal i besprimjerna blamaža za našu policiju!

— Ali, Mr. Ready — —

— Goddam, Mr. Fox, evo, pa čitajte! — vikao je šef policije, turivši mu pod nos kup novina, koji je ležao pred njim.

Jadni Mr. Fox baci tužan pogled na hrpu tiskopisa, našto izusti bojažljivo:

— Ove novine ovdje?

— Yes. Ove novine ovdje. Sva newyorška štampa osuđuje u jedan glas naš — ili bolje rekavši: vaš nerad, gospodine.

Govoreći ovo, razvije gospodin šef jedne novine i pokazavši zabezeknutom detektivu jednu stavku, nastavi:

— Evo, šta kaže »Times«. Čitajte.

I Fox stane čitati:

»Jučer se dogodio ovdje, u srcu grada, nečuven atentat. Odveden je krišom, protiv svoje volje, a možda i lišen života, jedan odlični kapacitet, inženjer Ivo Mihoković, koji se ovdje zadržavao samo na prolazu. U posjedu znatne svote novaca, pao je žrtvom zločinačke zasjede i već drugi dan nema nikakovih pouzdanih vijesti, da li je još u životu. Naša policija, kao uvijek, velikim naletom počinje svoje atake, ali onda popusti i na veliku radost zlikovaca, koji se u našoj metropoli sve više javljaju, pokazuje svoju eklatantnu nemoć. Jasno je, da su prošla vremena sjajnih kriminalista kraj naših mizernih prilika«.

— Što velite, he, Mr. Fox, na ovu pohvalu? — upita šef policije, našto, ne čekajući odgovor, otvori druge novine i pokaza prstom izvjesne retke: — Evo »Tribune«, čitajte i ovo!

Mr. Fox nastavi čitati:

»U stvari iščezlog inženjera Mr. Mihokovića, o kojoj smo jučer napisali odulji članak, ne možemo, nažalost, danas javiti ništa novo. Naša policija uživa u komotnom lovljenju zlikovaca, a sigurnost u našoj metropoli postaje svakim danom sve više ugrožena zbog takovog nerada, koji treba žigosati. Misteriozni automobil N-O 4444 još uvijek nije pronađen, a zlikovci, koji odvedoše bez ikakove bojazni svoju žrtvu — negdje se nesmetano šeću na Brodwayu, dok stranci, koji dolaze u naš grad, strepe od užasa... vidi se, da ovdje više ne radi ruka jednog Pinkertona... itd.«

— Jeste li čuli: uzdišu za Pinkertonom, — gunđaše Mr. Ready bacivši otrovan pogled na svog činovnika, koji je naoko ravnodušno čitao kobne retke. — A sad, evo vam i »World«! Taj vas tek hvali. Izvolite samo čitati!

Mr. Fox slegne razmenima i uze dalje čitati:

»Jučer odvedoše naši apaši pod nosom naše policije uglednog stranca, čilenskog inženjera Mr. Mihokovića, koji je tek prispio u naš grad, a s njim i svotu od 100.000 dolara, koju je inženjer bio podigao u Federalnoj banci. Do ovoga časa se ne zna, je li živ ili mrtav. Naša mudra policija povela je, doduše, neke izvide, ali nažalost bezuspješne. Znamo, da je naš slavljeni Mr. Fox, koji se inače rado stavlja u isti red sa Sherlock Holmesom, za tragom zlikovcima, ali dosad nije u toj stvari ubrao nikakovih lovorika. Bilo bi vrijeme, da se u našoj policiji namjeste nove, bolje sile, jer tako dalje ne može ostati«.

— Goddam, to je ipak odviše, — promrmlja Mr. Fox, — da mene ovako omalovažuju ti novinari.

— Pa, nije ni čudo, kad vam se mozak već iscijedio. Ali čitajte još i »Herald«, dragoviću, da bude mjera potpuna. Evo ovdje!

I jadni detektiv nastavi čitati svoju osudu.

»Nakon svog potpunog neuspjeha u aferi poznate otmice inženjera Mihokovića, naša je policija uvukla posve rogove i mramorkom šuti. Javnost je zabrinuta, jer što će biti, ako se budu nasred ulice događali takvi atentati, kao što je ovaj u Long Streetu. Otkad se povukao u zabit nezaboravljeni Griffith i prepustio bojište raznim opskurnim detektivima — možemo se svačemu nadati«...

Mr. Fox baci ogorčeno novine na pod i poviče:

— Infamno! Čeznu za Griffithom! Zazivaju toga šarlatana!?

— Ali i ja mislim, da bi jedini Mr. Griffith mogao razuzlati ovaj čvor, — reče šef s ironičkim posmijehom. — No nažalost, Mr. Griffitha nema u New-Yorku, pa nam ne može priskočiti u pomoć.

— Griffith nije u New-Yorku? — začudi se Mr. Fox, komu u duši kao da je malo odlanulo.

— Ne, on nije ovdje. A ne znam ni njegovo sadašnje boravište. Jučer sam telefonirao u Spring-Street, ali mi ono indijansko škembe javlja, da je

njegov gospodar otputovao nekuda na jug — u Floridu, kamo li.

— U Floridu? A koga bijesa traži ondje? — gunđao je Mr. Fox, kojemu je otsutnost Griffithova svakako godila.

— He, biće negdje na ljetovanju, — odgovori Mr. Ready, — ta on provodi buržujski život, kako vam je poznato. Ali je svakako šteta, što nije ovdje. Njegovo bogato iskustvo, njegova ustrajnost u lovu za zlikovcima sad bi nam dobro došli... No, no, ne srdite se, Mr. Fox; znam, da vam nije drago, kad se vrline Griffithove toliko ističu. Ali što radite, zaboga, da dosad još niste pronašli onaj prokleti automobil?

— Kao da je u zemlju propao, — mucao je Fox, natežući rukave svoga kaputa, — ali je pouzdano, da je vozio pod krivim brojem. Pravi auto br. 4444 stoji još i sada u garaži Mr. Humpera (Hemper), i ja sam ga barem vlastitim očima vidio.

— Pišu, da je ta otmica djelo naših apaša, — govoraše dalje šef policije. — Ali ja mislim, da to neće ići na račun apaša, već neke bolje organizirane družbe. To je kadar da učini jedini Bill Gates, ali taj sjedi, hvala Bogu, za sigurnom bravom u Sing-Singu.

— Sjedio je, — ispravi ga Mr. Fox, — jer je prošlog tjedna otslužio svoju kaznu i pušten je na slobodu.

— Goddam, a ja o tome ništa ne znam, — plane Mr. Ready, — odakle vi to znate, dragi gospodine?

— Iz ureda za evidencije. Tamo sam slučajno saznao. Fakat je, da Bill Gates već osam dana nije u našoj vlasti..

— On je i niko drugi! — poviče Mr. Ready, — samo njemu taj trik doliči. Čovjek treba novaca i eto — izveo je grandioznu otmicu. Jeste li me razumjeli, Mr. Foxu?

— Yes, stvar mi se čini vjerojatna, — odgovori detektiv, — treba dakle, da pođemo ovim tragom.

— Smjesta pronađite boravište Billovo; biće sigurno negdje u Bowery-u; potankosti ćete saznati u uredu za evidencije, ako se je tamo prijavio.

— To ću za čas saznati, — reče Mr. Fox odlazeći. Odmah ću se dati na nove izvide.

— Very well, — poprati ga šef policije, — a navečer očekujem izvještaj. God bye!

V

DVA POMORCA

Baltimore, parobrod od kojih pet tisuća tona, sa dva ogromna dimnjaka, iz kojih se ovaj čas nije izvijao ni tračak dima, ležao je usidren pred skladištem na rivi u Hobokenu. Nepomičan kolos, ali ipak pun života, jer je na njegovoj palubi vrvjelo od nebrojenih radnika, koji su ukrcavali tovar. Nekoliko tisuća bala pamuka, vune i riže dizalo se već nekoliko dana ogromnim strojevima iz utrobe morskog gorostasa i spuštalo na dugački most, koji je vezao obalu s brodom. Na tom se mostu komešalo na stotine radnika, koji su tovare otpremali dalje u golema skladišta, što su stajala u neprekidnom nizu duž cijele rive Hudson-Rivera sve do njegova ušća u nutarnji zaton. Takovih mostova ima pred svakim skladištem, i pred svakim ležao je usidren po koji parobrod sa jednim, dva i više dimnjaka ili jedrenjaci sa nekoliko jarbola: — u svemu šuma od drva i željeza. Doda li se k tomu još ona buka i žamor, koji se pri tolikom poslovanju razliježe zrakom, može se lako zamisliti život u tolikom pomorskom gradu kao što je New-York. Kraj velikog otvora, iz kojeg su redom izlazile ogromne bale i poslušno putovale dalje, stajao je poručnik broda i gromornim

glasom rukovodio cijelo istovarivanje. Pojedini škribani bilježili su cijeli tovar u svoje knjižice i pratili okom njegovu otpremu u skladište.

U jedan mah, kad su svi bili najviše zabavljeni svojim poslom, išao je mostom prema brodu star pomorac, oprezno se ugibajući teretu, koji su radnici turali pred sobom. Nekoliko puta morao je skočiti na stranu, da ne bude prignječen, ali se on vazda začudo mladenačkom gipkošću znao obraniti od silne navale radnika. Napokon mu pođe za rukom, da skoči na palubu broda, gdje je već bilo više prostora za hodanje. Obašavši glavnu gužvu, približi se neopazice poručniku, koji si je upravo brisao znoj sa čela i taknuvši ga se lako, upita hrapavim glasom:

— Hallo, captain Burness (Bernes)?

Poručnik ga nehajno pogleda i pokazavši rukom prema kaštelu u pozadini broda, odgovori suhoparno:

— Tamo, — našto se okrene radnicima i nastavi vikati:

— Ahoi! Brzo! Koja je to bala po broju? — upita škribana, koji mu je bio najbliži.

— Dvadesetipeta, — odgovori škriban.

— All right. Samo dalje! Pazite, ljudi!

Stari se posjetnik međutim polako udaljio i uperio korake prama kaštelu, podno kojeg je na klupčici sjedio omašan, pristar gospodin, odjeven u odijelo tamno-modre boje sa zlatnim pucetima i zlatom obrubljenom kapom na glavi: očevidno traženi kapetan broda. U ustima držao je kratku lulicu, iz koje su se izvijali tmasti koluti dima, dok je on pronicavim okom pratio iz daljine komešanje radnika.

Približivši se kapetanu, skine posjetnik familijarno svoju kapicu i izreče lakonički pozdrav:

— Good day, Sir! Captain Burness?

— Good day, — progunđa kapetan, uperivši svoj radoznali pogled u došljaka, a zatim izvadivši lulicu iz usta, potvrdi: — Yes, Sir!

— Captain Paddock sa broda »Molly«, — reče ovaj, pokazujući rukom nekud na jug, — došao jučer sa Havane, pa bi rado par riječi progovorio sa kapetanom Burnessom...

— Kapetan Paddock je dobrodošao! — odgovori uljudno Burness, — please! — reče pokazujući na stolicu kraj sebe.

— Thank you, ali u četiri oka... Imam nešto važno da s vama raspravim, — izusti Mr. Paddock, bacivši sumnjičavo pogled na dva mornara, koji su nedaleko stajali bez posla i znalično motrili stranog posjetnika.

Kapetan Burness razumio je tu gestu i dignuvši se pozva stranog kapetana, da pođe za njim u veliku kabinu ispod zapovjedničkog mosta. Unišavši, zatvori za njim vrata i ponudivši gostu mjesto na kožnoj stolici, sjedne naspram njega na drugo sjedalo i reče:

— Dakle, captain Paddock, molim...

— Prije svega, oprostite, captain Burness, što sam vas možda uznemirio u vašem domjenku, — poče posjetnik promijenjenim glasom, — ali prvo, ja nisam kapetan Paddock, kako sam se pretstavio, nego...

— Goddam! Niste kapetan Paddock? — poviče Burness, skočivši iznenađeno na noge, — kakova je to šala?

— Zaista nisam, već ovo, — odgovori Mr. Griffith, turivši kapetanu »Baltimora« svoju posjetnicu pod nos.

Kad je ovaj pročitao posjetnicu i razabrao, da ima posla s glasovitim kriminalistom, zinu od čuda i pade rezignirano natrag u svoju stolicu, zavapivši:

— Policija... policija na mom brodu!

— Ne uznemirujte se, Mr. Burness; došao sam samo radi neke obavijesti, — reče Mr. Griffith prijazno se smiješeći.

— Ali ja ne razumijem...

— Odmah ćete razumjeti. Molim vas samo, odgovorite mi na neka pitanja.

— Pitajte dakle, do đavola!

— Parobrod »Baltimore« došao je sa Malte?

— Iz Aleksandrije. Na Malti sam samo pristao, da utovarim neke putnike.

— All right! Četiri muškarca i jednu gospođu?

— Yes. To dakle znate.

— Dva amerikanska inženjera, onda Mr. Mihokovića i njegovu gospođu, te njihovoga pratioca.

— Yes, yes, osim toga i glasovitu zračnu lađu »Galeb«, koju je od Mr. Mihokovića kupila vlada Sjedinjenih država.

— Very well, sve mi je to poznato. A je li vam poznato, Mr. Burness, da je Mr. Mihokovića prije dva dana bez traga nestalo, čim je kod Federalne banke podigao iznos od 100.000 golara?

Kapetan Burness razvali od čuda oči i poviče:

— Nije moguće! Mr. Mi-ho-ković?

— Da. Dakle niste o tom ništa čitali u novinama?

— Nemam kada čitati novine, — reče kapetan, — a kako se, molim vas, to dogodilo?

Griffith mu ukratko ispriča, o čemu se radi, te na koncu izrazi bojazan, da je inženjer Mihoković možda pao žrtvom kakvog političkog atentata, premda službena policija misli, da se radi o prostoj otmici novca.

— Politički atentat? — prihvati Mr. Burness, — kako da to razumijem?

— Evo ovako. Mr. Mihoković uništio je svojim eksplozivnim zrakama gotovo sve pomorske arsenale jedne evropske države. On je Hrvat i Jugoslaven, dakle zakleti neprijatelj toga naroda, — je li, prama tome vjerojatno, da će mu oni oprostiti uništavanje svoje vojne snage?

— Goddam, i ja mislim, da neće.

— Dakle? Oni će nastojati, da ga dobiju u svoje šake i da mu onda sude. U Evropi im se namjera izjalovila, ali ovdje, s ove strane Oceana, nastavili su hajku za njim, pa se bojim, da im je napokon paklena osnova uspjela.

— Ali kako je to moguće? Mi smo tek pred pet dana stigli u New-York, — vikao je Mr. Burness.

— Lako je moguće. Na vašem brodu bio je potajni emisar izvjesne sicilijanske mafije, koja se krije pod patriotskom krinkom — i taj je emisar pazio na svaki korak smionog avanturiste, upotrebio prigodu, da ga — dakako u sporazumu s ovdašnjim pristalicama — smjesti u ominozni auto N-O 4444 i negdje zatoči, dok mu se sudbina konačno ne riješi.

— Zaboga, takav emisar na mom brodu? Ko bi to mogao biti? Ona dva inženjera, koja su pratila gospodina i gospođu Mihoković, bili su pravi Amerikanci, gentlemeni bez svake sumnje.

— I ja tako mislim, ali vaša momčad? Nije li među njima bio koji Sicilijanac.

— Nijedan. Od trideset i pet mornara, uključivši kormilara i mašinsko osoblje, svi su dijelom Amerikanci ili Englezi, osim stewarta, koji je Francuz iz Kanade — ha! — udari se kapetan šakom u čelo, — sad mi pada na pamet...

— Što, gospodine kapetane? — upita ga Mr. Griffith.

— Jedan bi ipak mogao biti, a bio mi je uvijek sumnjiv. Putem do Malte razbolio mi se jedan ložač, te sam ga morao u La Valetti ostaviti. Mjesto njega se javio Maltežanin Jacopo, zapravo Sicilijanac iz Mesine, koga mi je preporučio moj senzal. Pošto su mu papiri bili u redu, uzeo sam ga na brod. Bio je, istina, malo čudan, ali je svršavao svoje poslove bez mrmljanja. Čim smo stigli u Hoboken, pokupio je svoje stvari i odmaglio sa broda na engleski način.

— Jacopo (Jakopo) velite, da se je zvao, a prezimenom?

— Čekajte — ta prokleta imena teško pamtim; mislim da se je zvao Tana — Montana... tako nekako.

— Thank you. — Dakle Jacopo Montana. — A nije li taj momak bio crnomanjast, nešto razrok... sa crvenim ožiljkom na desnom obrazu?

— Yes, yes, — odobravao je kapetan Burness, — upravo tako...

— Onda mi je stvar jasna, — reče Mr. Griffith ustajući. — Tome sam momku već u tragu i više mi neće umaći. Još bih vas samo molio, kapetane, da mi pokažete ložnicu toga Sicilijanca, možda bi se ondje mogli naći kakovi tragovi...

— Please (izvolite)! — reče uslužni kapetan, ustajući također, — hajdemo dolje pod palubu, gdje noćuje momčad.

Oba kapetana pođoše na prednji dio broda, odakle se spustiše niza uske stepenice, koje su vodile u noćivalište brodske posade. Bio je to prostran hodnik pod palubom, gdje su, lijevo i desno, bila u dva reda postavljeni ležaji mornarski. Sasvim na kraju, s lijeve strane od ulaza, bio je ležaj sicilskog ložača, sastojeći se od jednostavne strunjače i gunjca. Griffith pretrese dobro jedno i drugo, ali ne nađe ništa sumnjivo. Drveni sanduk sa strane, u kojemu je ložač pohranjivao svoje stvari, bio je prazan. Griffith, za svaki slučaj, opipa dno prstima i izvuče komadić papira, na kom je bilo olovkom napisano: »Vendetta!« (Krvna osveta) i ime Giuseppe Tacconi, N. Y. Bowery, 3 Avenue 177.

— Očevidno adresa ovdašnjega pouzdanika sicilske mafije, — reče sa zadovoljnim posmijehom Griffith, ulažući oprezno taj papirić u svoju bilježnicu. — To mi je dosta, kapetane, thank you, — obrati se on Mr. Burnessu, — sada znadem, što imam raditi. Mr. Mihoković pao je u ruke fanatičnoj

bandi, a moja će stvar biti, da ga što prije oslobodim iz njezinih pandža.

— Vidiš ti gadova! — gunđao je kapetan Burness, penjući se uza stepenice, — obeščastiše moj brod... Goddam... i takovu sam hulju ja sa sobom vozio! Fui! — I pri tom krepko pljune.

VI

TELEMAK TRAŽI SVOGA OCA

Nekoliko sati kasnije, istoga dana poslije podne, sjedio je na osamljenoj klupi Centralnog Parka, zaštićen ogromnim džbunovima, mladić od kojih dvadeset i pet godina. Bio je odjeven u iznošeno, ali dobro krojeno odijelo, a na glavu je nehajno nabio sivu športsku kapu. Mršava lica, žarkih očiju, koje su iza svih preturenih patnja odavale živu želju za životom. Bio je kose smeđe, koja mu je neuredno provirivala ispod trošne kape i činilo se, da je taj mladić prošao kroz svu školu bijede, koja na ovakvim stvorovima ostavlja neizbrisive tragove. Jaki nos, međutim, i energični podbradak odavali su, da je u mladića čvrsta volja i jaka želja, da se odupre svim teškoćama, koje bi ga u životu još snašle. Sjedio je nešto zamišljen, upirući se o štap, ne osvrćući se na prolaznike, koji su u kratkim razmacima prolazili pokraj njega i začuđeno ga gledali. Čak je i redarstvenik, koji je imao službu u Parku, prošao nekoliko puta kraj njega motreći ga ispod oka sumnjičavim pogledom, ali napokon se i on udalji, jer nije bilo razloga, da uređuje. Napokon se mladić prene i potresavši glavom, skine kapicu, da si rukom poravna razbarušenu kosu.

— Eh, šta koristi gubiti vrijeme? — izusti on u pola glasa, — dan prolazi, a ja sam opet ondje, gdje sam i jučer bio. Namještenja nema, a od zraka se ne da živjeti. Hajde, Vladimire, pa traži dalje!

Nato se žurno digne i upravi korake prama izlazu perivoja.

Vladimir Bojanić bio je rodom iz lijepe naše Hrvatske, pravo zagrebačko dijete. Rodna mu je kuća stojala na istočnoj periferiji grada, u prastaroj Vlaškoj ulici, gdje Zagrepčanima najprije sunce izlazi, a središte je onog nacionalnog konservatizma, kojemu je glavni ideal čuvanje purgarskih tradicija. Vladimirov otac bio je imućan trgovac, koji je vlastitim trudom stekao lijek imutak i uživao u onom dijelu grada velik ugled. Vremenom bio je izabran i za gradskog zastupnika, te je u gradskoj kući s velikom žestinom propagirao ideje najekstremnije tadašnje hrvatske stranke. Kad se je radilo o podupiranju stranačke propagande, nije štedio novac, pa onda nije nikakovo čudo, da je u njegovom poslovanju nastao malo pomalo osjetljiv zastoj, a imutak mu se počeo topiti poput ožujskog snijega. Prepustivši se posve politici i kartaškoj strasti, koja ga je u posljednje vrijeme bila obuzela, padao je sve niže i niže, dok napokon nije morao priznati svoj potpuni slom. Jednoga dana bude mu dućan sudbeno zapečaćen, a on sam nestade iz Zagreba. Mislilo se ispočetka, da je počinio samoubijstvo, ali se domala pročuje, da je pobjegao u Ameriku i ondje naumio započeti nov život. To je bilo par mjeseci prije nego što je buknuo veliki svjetski rat. Imutak nekad tako bogatog trgovca dođe na bubanj. Njegovoj supruzi pođe jedva za rukom, da iz brodoloma za se i svoga sina Vladimira, koji je tada polazio peti razred gimnazije — spasi toliko, da je mogla oskudno životariti. Vladimir, koji je bio ogorčen radi lakoumnosti svoga roditelja, zavjetova se, da svoju majku, koju je beskrajno ljubio, neće nikad ostaviti. Napustio je nauke i stao se ogledavati za mjestom, na kojemu bi mogao prehranjivati sebe i svoju majku. Neki daljnji rođak, također trgovac, koji je stanovao na suprotnoj periferiji grada, u dolnjoj Ilici, primi ga u svoj posao i nakon jednogodišnjeg pokusnog rada, zadrži ga posve kod sebe. Vladimir je sada dobivao malenu plaću, s kojom je mogao donekle poboljšati jadno materino stanje. Uto bijaše buknuo svjetski rat, koji je iziskivao strašnih žrtava naročito od Hrvata. Tražilo se od njih, da dadu krv i imutak za spas tuđinačke dinastije i za uzdržanje hegemonije dvaju ugnjetavačkih naroda.

Navršivši osamnaestu godinu bude i Vladimir uzet u bojne redove i on pođe na bojište, ostavivši za sobom ucviljenu majku. Ali vruće molbe njene, da joj Bog sačuva jedinca, bile su bez sumnje uslišane, jer je uistinu Vladimira pratila u dvije zadnje godine nečuvena sreća. On ostade u strašnom onom klanju živ i neozlijeđen. I upravo kad su ga po deseti put poslali zajedno s ostacima velike vojske u krvavi boj, dogodi se čudo. Glad i petogodišnji napori rastjeraše vojnike na sve strane: — vojevanje prestade, a stara tiranska država raspade se u komade. Vladimir pohiti kući svojoj majci, koja ga je s jecanjem privinula na svoje grudi. Njegov prijašnji gospodar uze ga opet k sebi u posao, premda bijaše i on u ono tužno ratno doba vrlo postradao, ali nova sloboda i nove prilike podigoše ga opet na noge i trgovina njegova nanovo procvjeta.

Jedna je samo briga morila Vladimira i njegovu majku. Otkad se ono izgubio iz Zagreba njihov hranitelj, nije mu bilo više ni traga ni glasa. Govorilo se je doduše, da je otišao u Ameriku, ali se odande nije nikada javljao. Kad je planuo svjetski rat, koji je prekinuo sve veze s prekooceanskim zemljama, zabrinuše se mati i sin još jače. Nisu znali, je li živ ili mrtav i da li će se uopće ikad povratiti u svoj rodni grad. Nakon mnogog raspitivanja sine im ipak jedan trak nade. Zagorac neki, koji se bio povratio iz Sjedinjenih država i poznavao Vladimirova oca, pripovijedao je po Zagrebu, da ga je još na početku rata vidio u New-Yorku, gdje je imao dobro namještenje u nekog zemljaka trgovca, ali je kasnije ostavio to namještenje i otišao dalje na za-

pad. Odonda se o njemu više nije ništa čulo. Ova vijest uzbuni Vladimira i on odluči potražiti oca s one strane Oceana. Majka njegova pristala je zanosno na ovu osnovu, premda joj je sada prijetila nova opasnost, da će ostati samohrana bez muža i sina. Skupivši ostatke svoje male imovine, uruči ih sinu, da pređe preko velikoga mora i potraži oca. Uzalud su ga od toga odgovarali znanci i prijatelji, Vladimir se nije dao odvratiti od svog nauma i proviđen novcima i posebnim ispravama, krene u daleki New-York. Ali došavši onamo, naiđe na goleme zapreke. Tuđ u stranome gradu, ne poznajući ni jezika ni običaja, jedva mu pođe za rukom, da iznađe boravište onog trgovca Hrvata, kod kojega je njegov otac bio namješten. Trgovac je, međutim, bio umro, a posao mu vodio sin, koji se je sjećao Martina Bojanića samo u toliko, da je bio vrlo kratko vrijeme u njihovoj radnji. I on potvrdi, da je Bojanić još prije više godina otišao u Allegheny City, a od onda da se za njega nije nikad više čulo.

Vladimir pohiti odmah u Allegheny i tu mu pođe za rukom, da sazna još neke vijesti o svome ocu. Bio je namješten kao poslovođa u nekom poduzeću, ali je god. 1916. ostavio to mjesto, jer se nije slagao sa vlasnikom radnje. Otišao je u Chicago, da tamo potraži bolje mjesto. Vladimir nastavi potragu i u Chicagu, ali je u tom velikom gradu izgubio svaki trag. Iznemogao od dugog traženja, shrvan od brige i umora i novčano posve iscrpen, vrati se Vladimir razočaran u Hudsonsku metropolu. U New-Yorku se ozbiljno razboli, te je dugo vremena odležao u bolnici. Oporavivši se opet malo, tražio si je zarade sad ovdje, sad ondje, samo da utiša glad, koji ga je morio. Bio je redom poslužnik u trgovinama, messenger-boy, nosač tereta u skladištima, raznašač kino-plakata i sudoper u nekim hotelima i napokon — kad smo se sastali s njim — upravo ga je iz trgovine stakla bio izbacio nemilosrdni vlasnik, jer je razbio kod prenašanja staklenu posudu, koja je vrijedila svega deset centa. I tako izbačen opet iz ljudske zajednice, s jednim dolarom u džepu, ne preosta mu drugo, nego da se vucari širokim ulicama svjetskoga grada, propitkujući se tu i tamo za mjestom najniže vrsti, ali nije nalazio ništa, jer sumnjičavi yankeji ne vole uzimati u posao kojekakve strance. Dva dana lutao je tako po Manhattanskom ostrvu i napokon se umoran spustio na klupu u Centralnom Parku, gdje smo ga zatekli zadubena u teške misli. Izgubivši svaku nadu, da će ikada još vidjeti svoga oca, išao je sada samo za tim, da što prije ostavi ovu negostoljubivu zemlju i da se povrati u domovinu, gdje ga je čekalo ojađeno majčino srce. Ali za to putovanje trebalo mu je novaca, — a tih nije imao. Nije mu ipak ponestalo čvrste volje, pa je, pouzdavši se u pomoć božju, odlučio dalje tražiti kakovu zaradu, da se kako-tako prehrani i trošak za prevoz u domovinu namakne.

Gojeći u sebi takove misli, izađe on iz Parka i zakrene u najbližu aveniju, u kojoj je bilo mnoštvo najrazličnijih trgovina.

Na uglu ulice zastane pred reklamnim kioskom, na kojemu su bili prilijepljeni šareni plakati golemih dimenzija, kao i oglasi svake vrsti. Rastreseno stane čitati sve one objave — engleski mu jezik nakon tolikog boravka u Sjedinjenim državama nije bio više tuđ — i upravo razočaran, htjede poći dalje, kad mu oko zape za neobičan oglas. Sa zanimanjem uzme čitati:

»Inženjer Ivo Mihoković iz Antofogaste odveden je prošlog ponedjeljka automobilom N-O 4444 nasilnim načinom, te mu se dosad nije našao trag. U devet sati prije podne ostavio je Federalnu banku u Long Streetu, gdje je podigao na ček 100.000 dolara. Opravdano se sumnja, da je pao žrtvom grabežnog atentata... Raspisuje se nagrada od 10.000 dolara onomu, ko Mr. Mihokovića živa ili mrtva pronađe.

Šef redarstva.

VII

UKLOPCI

Vladimir pročita jedanput tu objavu, pročita je i drugi put i prođe mu glavom neko neobično sjećanje...

— Hm... 10.000 dolara... vrlo dobro... traži se neki inženjer Mihoković... očevidno hrvatsko ime... Nestao jučer... automobil br. N-O 4444 do bijesa! Taj broj mi je poznat... gdje sam ga samo čuo ili vidio?

Nakon kratkog razmišljanja udari se rukom u čelo i klikne: — Ha, to je onaj automobil, što je pred mojim očima nestao u onoj mrkoj kući u Boweryju... baš u doba, koje se nekako slaže s vremenom, koje navađa redarstvena objava — ili možda par časaka kasnije... i u njemu je bio jedan putnik, a malo zatim automobil je opet izašao prazan i odjurio nekud u obližnju široku aveniju, gdje je nestao. Već mi se onda cijela stvar učinila sumnjivom, ali što sam znao?... Nije me se ništa ticalo...

Sredivši zatim svoje misli, dođe do zaključka:

— Moram se povratiti na ono mjesto i povesti izvide... Možda će mi se sreća nasmiješiti... Deset tisuća dolara nagrade... pa zašto da jedanput ne pokušam sreću kao detektiv... pogotovo, kad se radi o jednom zemljaku...

Ali od mjesta, gdje se u taj mah nalazio, pa do one mračne ulice u Boweryju, gdje je mladić onako slučajno ugledao spomenuti automobil, bilo je dosta daleko i Vladimir se morao vragometno žuriti, ako je htio još za dana stići onamo i proučiti teren.

Promislivši, kako bi najbrže došao u Bowery, koji leži sasvim na jugu velike metropole, skoči on u tramvajska kola, koja su jurila bližnjom avenijom u željenom smjeru i za četvrt sata izađe na domaku žuđenog cilja.

Stane vrludati uzanim uličicama staroga grada, kojemu su udarili temelj još prvi holandski naseljenici, pa ulicama, u kojima su se redale trgovine staretinara i mirodijara i u kojima su stanovali ne samo Židovi u velikom broju, nego i pripadnici sviju svjetskih narodnosti kao u kakvom internacionalnom Ghettu, gdje je udarao u nos zagušljiv zadah talijanskih tratorija i ulične nečisti, kao usred Napulja.

Dugo je trebao, dok se je orientirao i našao pravac, kojim je jučer išao. Nakon mnogog lutanja uniđe u samotnu ulicu, u kojoj nije bilo nikakvog prometa. Na kraju ulice stojala je velika dvokatna zgrada od crvene opeke, mračna i zapuštena izgleda. Prozori bili su svi providđeni gvozdenim rešetkama i mrežama od žice, što je odavalo, da zgrada ne služi za stanovanje, nego u neke gospodarske svrhe. Velika ulazna vrata bila su obijena željeznim pločama, s kojima bi eventualni provalnici imali vraškog posla.

Po svim znakovima sudeći, služila je ta zgrada kao žitnica nekome trgovcu i zato u njoj osim čuvara možda nije bilo nikakvog drugog živog stvora. Snašavši se pomalo, Vladimir nastavi dalje razmatrati situaciju.

— Evo ovdje, iza ovog ugla, stojao sam dakle, kad je iz one ulice dojurio crni zatvoreni automobil — mislim, da je bio crn... Šofer je dao trubom znak i velika su se vrata ove zgrade najednoć otvorila... automobil nestao u veži i vrata se opet za njim zatvorila... Imao sam samo toliko vremena, da vidim u autu muškarca, koji je očevidno bio vrlo uzrujan, i ništa više. Pet minuta kasnije otvorila su se opet vrata i isti je automobil izašao, ali sada prazan i odjurio dalje. Broj sam dobro zapamtio. N-O 4444... jest, ne varam se, a taj se automobil sada traži. Ali kud dospje sad ona osoba, koja je sjedila u automobilu? Je li to doista bio Mr. Mihoković? To moram svakako iznaći. Ponajprije, da li se on još u ovoj mrtvoj kući nalazi?

Opreznim korakom stane nato Vladimir obilaziti pročelje kuće, koja se je pred njim dizala poput

tamnice. Ali je vidio samo crvene stijene i rešetkama ograđene prozore... Lijevo i desno od kuće pružali su se visoki zidovi, koji su valjda zatvarali neizgrađen prostor oko tog golemog magazina.

Upravo u čas, kad je htio prići velikim vratima, začuje, kako se ta vrata iznutra s velikim štropotom otvaraju. Imao je samo toliko vremena, da se brzo sakrije za bližnji ugao, kadno se vrata otvoriše i izađoše dva čovjeka, očevidno u povjerljivom razgovoru. Jedan od njih, mlađi, bio je crnomanjast, surovog tipa, širokih ramena i velike glave. Bio je u pohabanom odijelu, što je moglo služiti dokazom, da vrši u toj kući službu sporedne važnosti; drugi stariji, s marcijalnim crnim brkom i šiljastom bradicom, bio je obučen nešto pristalije. Glavu bijaše pokrio širokim, mekanim šeširom, ispod kojega su virila dva crna, blistava oka; desnom se rukom opirao o odebeo štap od ebanovine, dok je u ljevici držao malu kožnu torbicu. Obojica su se razgovarali poluglasno, ali je Vladimir ipak mogao razabrati, da se služe talijanskim jezikom, koji mu nije bio posve nepoznat. U razgovoru su se sve više udaljivali od kuće, ne mareći, što su kućna vrata ostala napola otvorena.

U taj mah odluči Vladimir, da pošto poto uđe u kuću i razgleda njenu unutrašnjost. Upotrebivši momenat, kad su ona dvojica bila najdalje, jednim se zaletom provuče kroz vrata i izgubi u tamnoj veži. S lijeve strane opazi opet otvorena vrata, koja su vodila u oskudno uređenu sobu, očevidno stan pazikuće, dok su malo podalje vodile uske stube u gornji sprat. Vladimir odabere ovaj put, jer se je tamo nadao kakovu otkriću... Velikim skokovima poleti on uza stube, koje su se završavale željeznim vratima. Pritisne kvaku: — vrata su bila zaključana. Na sreću napipa on u bravi ključ, okrene ga dva puta i vrata se otvore. Nađe se u polutamnoj sobi, u koju je dopiralo slabo svijetlo sa okruglog prozor-

čića, koji se je nalazio ispod samoga stropa. Soba je bila uređena s izvjesnim komforom. Vidio je, koliko je mogao u prvi mah razabrati, s lijeve strane kraj stijene kožnu počivaljku, s desne udoban krevet, a kraj njega umivaonik. Usred sobe stojao je crno lakiran stol sa dvije pletene stolice. Po stijenama visjeli su razni krajobrazi i portreti. Cijeli namještaj odavao je neki nered, kao da je neko još nedavno u ovoj sobi boravio. Krevet nije bio pospremljen, na počivaljci vidjeli se tragovi nedavnog ležanja, dok su na stolu ležali ostaci svršenog objeda.

— Ovdje je neko bio, — klikne Vladimir, ogledavajući se na sve strane. Ali ne opazi živog stvora. Međutim pobudiše njegov interes nožićem urezane riječi na stijeni, koja je ležala naspram vratâ. Sagne se, da pročita, ali u mraku nije dobro razabirao slova, pa zato pripali žigicu, da bolje vidi. Sad mu se ukazaše ovi znakovi:

S i n d b a d
22. V. 1922.

Uzalud si je razbijao glavu, što bi te zagonetne riječi mogle značiti. Ime »Sindbad« bilo mu je sasvim nepoznato, ali je datum odgovarao danu, kad je Mr. Mihoković bio silom odveden.

Dok se on tako mučio, da odgonene smisao tih riječi, nije opazio, da su se u sobu ušuljale dvije sjene. Još časak... i groznim udarcem u glavu pogođen, sruši se Vladimir na zemlju.

— Jao... pogiboh! — krikne on u smrtnom strahu, našto ga ostavi svijest...

VIII

N—O 4444

Kad se Griffith vratio iz Hobokena u New-York, sjeo je u pristaništu u automobil, koji ga za par časaka odveze u Bowery. Pred garažom Will Humpera izađe i zatraži kratak razgovor s vlasnikom.

Will Humper bio je omalen, odebeo čovjek, crvenih obraza i na prvi pogled tip pravog kolerika, s kojim se nije preporučivalo zapodjenuti kavgu.

Videći pred sobom pomorca, kojega nije poznavao, omjeri ga Humper nekoliko puta znalično od glave do pete i istisne napokon nestrpljivo:

— Što želite?

— Mr. Humper? — upita Griffith.

— Stoji pred vama, Sire, a vi?

— Captain Paddock sa broda »Molly«. Imam s vama važna razgovora.

— Goddam! Moje je vrijeme skupo. Trebate li automobil?

— Ne. Ali malu informaciju.

— He?

— Je li vaš automobil N-O 4444 u garaži? Morao bih ga razgledati.

Na te riječi Mr. Humper džipi kao da ga je ko šilom ubo i zavikne:

— Sto mu gromova! Zar opet? Zar vi mislite, da je moj automobil neko čudovište, koje može svaki đavo po volji razgledavati?

— Ali Mr. Humper, samo pet minuta...

— Gospodine, nijednu minutu! Izvolite se udaljiti. Već sam sit tih neprestanih posjeta; moje je vrijeme...

— Skupo, vjerujem gospodine, — reče hladnokrvno Griffith i izvadivši iz novčarke notu od deset dolara, turi ju zabezeknutomu vlasniku garaže pod nos. — Evo uzmite... za pet minuta...

Na pogled nove novcate banknote promijeni se najednoć izraz lica poštovanog gosp. Humpera. Srdžbe u čas nestade, a lice mu se uze prijazno smješkati. Prihvatiši prstima dragocjeni papir, stade se ispričavati:

— Oprostite ovaj nesporazumak, gospodine kapetane... ali od jučer dolaze me neprestano zapitkivati radi tod nesretnog automobila, koji ću morati na koncu konca prodati, samo da se riješim te neugodnosti...

— Very well, Mr. Humper; radi se o aferi o izginulom gentlemanu, za koga kažu, da je vašim automobilom odvežen bogzna kuda.

— Nije to bio moj automobil. Već sam javio na policiji, da tog dana, t. j. jučer nije izlazio iz garaže, jer je bio motor pokvaren, pa još ni danas mi nije uspjelo, da ga popravim. Eno ga sama u radionici — druga su mi sva kola na vožnji, a imam ih dvanaest.

S tima riječima odvede Humper gosta do radionice, gdje je traženi auto bio na popravku. Dva mehaničara pregledavala su mu pokvareni stroj.

— No, kako stojimo? — upita Mr. Humper.

— Sutra ćemo svršiti, — odgovori jedan od radnika, zureći u spremicu benzina. — Imali smo vraškog posla...•dolnja je osovina bila prekinuta.

— Eto, kako se čovjek može pouzdati u svoje ljude, koji ne umiju čuvati tuđe dobro, — gunđao je Humper, — prokleti ljudi!

— A ko je šofer toga auta? — upita tobožnji pomorac.

— Nema ga. Vrag ga je odnio! — vikaše Mr. Humper, mašući rukama. — Od jučer ga više nema kod mene.

— Što to velite? A kakav je to bio čovjek? — nastavi pitati Mr. Paddock.

— Nitkov, koji mi je pokvario stroj i onda odmaglio bez otkaza.

— No valjda znate bar njegovo ime?

— Spinetti, a krsnim imenom Luigi.

— Dakle Talijan?

— Tako nešto... prokleti čovjek.

Griffith stane tobože ravnodušno motriti automobil, koji je pred njim stojao. Bio je to posve običan autotaks, crveno oličen, sa dva sjedala i sa kožnim natkrovljem. Dakle posve različan od onog, kojim se onog kobnog dana odvezao u nepovrat inženjer Mihoković.

Griffith pažljivo razgleda limenu pločicu s br. N-O 4444, koja je bila pričvršćena na stražnjoj strani auta. Slova su bila crna, a brojke crvene; u tome dakle nije bilo ništa neobično. Ali opipavši prstima pločicu, osjeti, da ne stoji čvrsto, kao da su vijci malo popustili. Prignuvši se bliže, opazi, da se pločica doista klima, kao da nije pričvršćena, kako treba.

— Recite mi, Mr. Humper, — obrati se detektiv vlasniku auta, — da li se ova pločica kadgod skida?

— Ova pločica? — začudi se debeli Humper, — ne znam; ali ja mislim, da se ne skida nikada.

Oba mehaničara potvrdiše također, da nije nikad trebalo skidati tu pločicu.

— A vi, molim vas, pogledajte ovamo, — reče Griffith mehaničarima, pokazujući prstom na objekt.

— Uistinu, — promrmlja jedan radnik, — čini se, kao da je pločica na brzu ruku ovdje pričvršćena. Evo ovaj vijak strši do polovice napolje, a i ovi drugi ne sjede čvrsto.

— Goddam, ko je tu imao svoje prste? — poviče ljutito Mr. Humper.

Mehaničari se zgledaše, a tobožnji pomorac odgovori smiješeći se:

— Ko drugi, ako ne vaš vrijedni šofer, koji je od obijesti promijenio brojeve na drugom nekom automobilu i onda se na engleski način preporučio.

— Do sto đavola, a zašto?

— Hm. Trebalo je onom nepoznatom automobilu podmetnuti drugi broj, — odgovori kapetan Paddock. — Na svaki način ovdje nije bilo pločice barem jedan sat. Gdje je stojao ovaj automobil jučer prije podne?

— Bio je još u garaži, jer se s popravkom istom poslije podne započelo, — odgovori prvi mehaničar. — Posve je lako moguće, da se nestanak te pločice nije ni zamijetio.

Kapetan Paddock klimao je samo glavom, kao da je i on istog mišljenja. Iza toga se obrati još uvijek ljutitom Mr. Humperu.

— Jasno je, da je vaš šofer bio u vezi sa otmicom onog inženjera. Rado bih znao, da li je taj Spinetti imao u ovom dijelu grada kakvog prijatelja, s kojim se je često sastajao? He?

— S mojim šoferima se nije rado družio, — odvrati Mr. Humper, — bio je vrlo nedruževan, koliko je meni poznato... Goddam, sad mi pada na pamet, da je k njemu često zalazio nekakav boy, također Talijan, ali pobliže o tome ne znam ništa. A vi? — obrati se on mehaničarima.

— Bio je to momak iz radnje sinjora Tacconija u Trećoj aveniji, — odgovori jedan od radnika, — poznajem ga dobro; zove se Enrico Salvi, koji je dolazio ovamo više puta i s njim se jedinim družio.

— Giuseppe Tacconija, — prihvati kapetan Paddock, — hvala. Nije mi to ime nepoznato; sad znadem sve. Moram s tim momkom govoriti, — završi on i zahvalivši se najuljudnije vrijednom vlasniku garaže, kojemu sve to ispitivanje nije išlo u glavu, udari pravcem u Treću aveniju bowerysku, koja odande nije bila vrlo daleko.

IX

KRMILAR BOLTON

All right! — govorio je Griffith sam sebi, stupajući širokim koracima uskom ulicom, koja je vodila do Treće avenije. — Sve niti vode do tog Tacconija; mora dakle, da se tamo nalazi čvor, koji treba najprije razriješiti. Ali prije ćemo se malo prerušiti, jer dolazimo u drugi milieu.

I bacivši hitar pogled oko sebe, stane u zaklonjen zakutak, iz kojega izađe čas kasnije ponešto preobražen u drugom obliku. Mjesto starog pomorca pojavi se sad na ulici crnomanjast mornar, mnogo mlađi i jedriji od kapetana Paddocka: jedan od onih, koji se potucaju po svim lukama širokog svijeta, uvijek veseli i dobro raspoloženi, kad imadu novaca u džepu, a mrzovoljni, kad su im džepovi prazni. Novi taj pomorac stupao je dalje ulicom veselo fićukajući, zadirkujući čas u jednu, čas u drugu lijepu djevojku, koju bi putem sreo, a postajkujući samo kad bi si pripalio lulicu, baš kao pravi Neptunov gojenac, koji je probančio noć u kojoj taverni velikog pomorskog grada.

— Moram točno izviditi prilike tog famoznog Tacconija, koji, kako mi se čini, drži sve niti ove afere u svojim rukama. Ali prije svega — prekine on svoj monolog i izvadivši svoj omašni srebrni mornarski dobnik, baci zabrinut pogled na kazaljku, a onda nastavi: — Četvrta uza poslije podne! Želudac me ozbiljno opominje, pa treba da najprije nešto založim, jer me danas čeka još velik posao.

Krene dalje i za čas nađe se u vrevi prometne Treće avenije, koja osovno presijeca Bowery. Pođe s desne strane dolje, tražeći br. 177. Nije trebao dugo da traži; na ovelikoj dvokatnici kočio se golem natpis: *Giuseppe Tacconi*, a pod njim dućan s velikim izlozima, punima svakovrsnog južnog voća,

kao što su: limuni, naranče, smokve, datulje, banane, a pred dućanom košare, pune raznolikog povrća. Dakle trgovina, kojom se doseljeni Talijani najradije bave.

Griffithu je dostajao jedan pogled, da se orientira, jer se zasad nije mislio ovdje dugo zadržavati. Preko puta, na drugoj strani ulice, bila je neke vrste gostionica »Crnome dabru«, u kojoj je mislio na brzu ruku utažiti glad. Uniđe, dakle, u bar, u kojemu u to doba nije bilo previše gostiju, i zatraži nešto za jelo. Gostioničar, čovjek prijazna izgleda, stavi pred njega nešto hladnih jela, sira, salame i pršuta, jer je doba objeda već bilo davno prošlo.

Pomorac se baci na jelo kao gladan vuk, te pojedavši sve do zadnje mrvice, napokon sa zadovoljnim uzdahom obriše svoja masna usta. Gostioničar, videći da je gost dovršio svoj ručak, približi se s prijaznim smiješkom i upita, da li može još čime služiti?

— Sherry, rum ili apsint! — naruči Griffith onako po mornarsku.

— Žao mi je, ali ne može biti, — odgovori gostioničar sa sažaljenjem, — zakon o prohibiciji to ne dopušta.

— Goddam! — zagrmi pomorac udarivši šakom o stol, — u toj prokletoj Americi skapavaju pošteni ljudi od žeđe. Ali ja hoću da pijem, a plaćam pošteno, — nastavi on pokazavši gostioničaru zlatan novac od deset dolara. — Evo!

— Pst! — stavi gostioničar prst na usta, — imam, ali ne ovdje . . . pođite sa mnom. — I povede svoga gosta duž mračnog hodnika do osamljene sobice, koja je bila sasvim na kraju kuće. U toj sobici nije bilo nikoga. Pomorac sjede na stolicu, dok je uslužni gostioničar izvadio iz sakrivenog ormara opletenu bocu najboljeg sherryja i natočio svome gostu. Ovaj na dušak ispije i onda si dade još jednom napuniti.

Vino je bilo izvrsno, a kako si je i gostioničar napunio treću čašu, rasprede se brzo među njima razgovor.

— Iz daleka dolazite, Sire? — upita znatiželjni domaćin.

— Iz Floride, — odgovori pomorac, komu je naziv »Sire« očevidno laskao, — pamuk i riža... trojedrenjača »Maggie« iz Liverpoola, captain Thunkins... čestita duša i veliki štovatelj ruma, hehe!

— Hehehe, — nasmija se i gostioničar, — razumijem, takova je većina naših mornara... ne zamjerite, Sire!

— Krmilar Bolton, — ispravi ga pomorac. — Naš brod plovi pod britskom zastavom i svi smo do jednoga Englezi... a jedan jedini bio je slučajno Talijan i samo sam zbog njega malo dublje zašao u ovaj veliki grad.

— Talijan? — začudi se onaj drugi, — tih ima ovuda dosta.

— Zar? Onda će vam biti poznato ime Tacconi? Giuseppe Tacconi... ovdje u Boweryju?

— Tacconi? — klikne domaćin, — pa to je moj susjed ondje preko puta... Eno ona velika trgovina južnim voćem...

— Very well, to će biti taj, koga tražim. Onaj moj drug na brodu, imenom Spinetti, umro je od žute groznice i zamolio me prije smrti, da potražim ovdje njegovog brata, koji je šofer negdje u Boweryju i da mu isporučim njegov posljednji pozdrav. Uputili su me, da bi možda sinjor Tacconi znao za njegovo boravište...

— Spinetti? Spinetti? — razmišljavao je gostioničar, — to će biti sigurno onaj mladić, s kojim Enriko, Tacconijev pomoćnik, druguje. Pitajte ovoga — on će vam bez sumnje objasniti, što želite znati.

— All right, — krmilar će, istrusivši s uživanjem jošte jednu čašu vina. — A sinjor Tacconi, kakav je to čovjek?

— E, on je bogat, koliko znam, malo čudan doduše, ali o njemu ne mogu reći ništa zla.

— Čudan velite?

— Hm, istina; velik je talijanski patriot i oko njega se kupe samo Talijani tajanstvena izgleda.

— Čujem, da je u Talijane poslije rata ušao novi neki duh, primijeti Bolton, — pa hoće da osvoje cijeli svijet, jer im je u domovini već pretijesno.

— Hehe, tako je, — nasmija se krčmar, — ta ovdje u New-Yorku ima ih više nego u Rimu.

— Kupe se u tajna društva, koja su sva među sobom u savezu. Zove se to jednim imenom: mafija! Možda je i sinjor Tacconi njihov član? — žmirnu očima tobožnji krmilar.

— Lako moguće. Kod naših se Talijana opaža u zadnje vrijeme neko sumnjivo gibanje, — prošapta gostioničar, — jer se neprestano sastaju i nešto dogovaraju. Sinjor Tacconi i još jedan drugi ugledan Talijan u Boweryju, Tortoretto, vode, kako čujem neku akciju, o kojoj se ništa pobliže ne zna. Biće, da traže u gradskoj upravi veći utjecaj, jer su dosada u New-Yorku imali glavnu riječ Germani.

— Hm, hm, — gunđao je krmilar, — to me zanima. — A gdje stanuje taj sinjor Tortoretto?

— Sasvim dolje na Batteryju, ali on ima veliki žitni hambar nedaleko odavle, u ulici Little Road. On naime trguje žitom naveliko.

— Thank you! — reče krmilar, dižući se sa svog mjesta. — To sam htio da čujem; u tako velikom se gradu svašta događa. God bye!

A onda, položivši na stol još jednu dolarsku notu, stisne srdačno ruku prijaznom gostioničaru i izađe, teturajući iz gostionice »Crnomu dabru«.

* * *

Krmilar Bolton sađe najprije dobar komad puta niz ulicu, onda pređe na drugu stranu i krene opet natrag. Došavši do trgovine Tacconijeve, zastane nasred pločnika i uze, ne mareći za mnogobrojne prolaznike, buljiti u nakrcane izloge, kao da ih je tek sada opazio. Napokon, odlučivši se najzad, potrese glavom i uniđe u dućan. Mlad pomoćnik ćeretao je, naslonivši se na tezgu, s ljepušastom djevojkom, očevidno služavkom, te se nije mnogo obazirao na došljaka.

Mornar je stajao neko vrijeme na ulazu nepomično, dok ga nije ostavila strpljivost, te povikne:

— Good day! Buon giorno!

Pomoćnik se lecne, djevojka pograbi svoju košaru te s plahim poklikom odlepršа pokraj stasitog krmilara, koji joj na odlasku prošapta: »Buon viaggio!«

— Što izvolite? — upita momak mornara, koji mu se činio malo neobična mušterija.

— Vi ste sinjor Enrico Salvi? — progovori tobožnji krmilar čistom talijanštinom. (Griffith je govorio začudo dobro mnoge moderne jezike).

— Si, — odgovori hitro momak, iznenađen tim upitom.

— Onda mi, molim vas, recite, gdje se u ovaj čas nalazi sinjor Luigi Spinetti? Rekli su mi, da je on vaš dobar prijatelj ...

— Moj prijatelj Luigi... šofer? — zbunjeno će Enrico Salvi.

— Njega tražim, — nastavi krmilar Bolton, — imam za njega važnu poruku...

Enrico Salvi se počeše u neprilici za uhom.

— Ne znam, gdje je, — odgovori on mucajući, — otkad je otišao od Mr. Humpera, nije mi se više javio.

Krmilar ga je gledao pronicavim okom. Bilo mu je više nego jasno, da taj momak znade više nego što govori.

— Veramente? — upita on ozbiljnim glasom. — To mi je žao. Morao bih mu nešto saopćiti, što je u njegovom interesu. Radi se o velikoj baštini...

— O baštini? — klikne sinjor Enrico, — da mu nije možda umro brat u Montevideu; čujem, da je jako bogat...

— Si, upravo taj; dolazim ravno odande. Sinjor Spinetti je umro i ostavio za sobom velik imetak, ali oporuke nema, pa je ostavština u opasnosti, da dođe u neprave ruke, — reče ozbiljnim glasom krmilar. — Ako dakle znate, gdje se nalazi, saopćite mu, da sutra dođe u Spring-Street 77 i upita za Mr. Boltona, agenta, gdje će mu se onda sve razjasniti, što ima činiti, da dođe u posjed svoga imetka. Jeste li me razumjeli?

— Si signor, — propenta pomoćnik, — poručiću mu još danas... pardon... ako ga budem našao; on naime nije uvijek kod kuće...

— Addio! — vikne mornar, — nemam mnogo vremena. Samo ne zaboravite: sutra u devet sati, Spring-Street 77, kod Mr. Boltona, agenta...

S tim riječima ispane krmilar kao bomba iz dućana i odjuri niz ulicu.

Zablenuti sinjor Enrico gledao je neko vrijeme za njim, a onda slegao ramenima i otvorivši neki zastrti prozorčić u stijeni, poviče iz svega glasa:

— Beppo! Beppo!

— Ecco! — ukaza se na vratima skladišta čupava glava dječaka od kojih trinaest godina.

— Beppo, čekaj! — dovikne mu Enrico. Nadrlja brzo par redaka olovkom na komadiću papira, koji onda stavi u omot i zalijepi.

— Presto (žurno) — odnesi ovo odmah! — reče predajući pismo momčiću i šapnuvši mu adresu.

Beppo klimne glavom i odjuri poput munje.

Krmilar Bolton, alias Edward Griffith, bijaše međutim već skočio u automobil, koji ga odveze do najjužnije točke hudsonske metropole, gdje je stajalo nekoliko osamljenih palača. Tamo se raspita za kuću sinjora Tortoretta. Pokazaše mu uglednu trokatnicu, kojoj su u prizemlju bili kontori nekog prekomorskog talijanskog parobrodarskog društva. Nije se dugo tamo zadržavao, jer je odmah zapovjedio šoferu, da ga vozi natrag u Treću aveniju do Little-Road ulice. Na početku te ulice izađe i pođe pješice dalje. Bila je to uzana, samotna ulica, u kojoj je bilo tek nekoliko staretinarskih dućančića i jedna taverna sumnjiva izgleda. Pođe dakle ulicom do kraja i napokon stigne do velike zgrade, koja je, prema opisu onog gostioničara, morala biti žitnica sinjora Tortoretta. Pomno ju razgleda sa triju strana, te preduze, da ju još iste noći posjeti i temeljito pretraži. Pošto je, međutim, već dan naginjao kraju, vrati se opet natrag istim putem, kojim je došao. Na pragu svoga dućana stajao je jedan poljski židov, sijede brade, ali pronicava oka. Opazivši stranog mornara, kako luta onom samotnom ulicom, stane se najednoć poput britve naklanjati, pokazujući rukom na svoj dućan.

— Please master, uniđite samo! — govoraše on u svom, teško razumljivom žargonu, — imam svega, što treba jednom mornaru, koji dolazi iz Kine i Japana... Please (izvolite)... noževa... britava... pravih lulica od stive i od jantara... ogledalâ... rupčića svilenih... sve jeftino... jeftino!

Da mu bar donekle ugodi, uniđe Griffith u taj čudesni bazar jeftinoće te se stane pogađati za malu, srebrom okovanu lulicu, koja mu se najbolje svidjela. Prodaja se brzo obavi za dobar novac; žid je bio veseo, što je nakon dugog vremena opet nešto pazario, te stane uvjeravati svoju mušteriju, da je ta lulica nešto izvanredno, jer ju je kupio od baštinika

glasovitog gusara Flindersa, te da je dragocjena uspomena. Griffith upotrebi ovu priliku, da se malo orientira o stanovnicima ulice, u kojoj je mislio naći ključ afere, koja ga je toliko zanimala. Zapodjene dakle sa židom razgovor.

— Pusta ulica... tu valjda ne prolaze nikad kola, ni automobili?

— Nema prometa, master; ljudi idu obdan svi na posao u dokove, a obnoć se vesele, pa idu u taverne... šta će tu onda automobili? Zadnji sam vidio jučer, gdje ovuda prolazi.

— Zar? — začudi se tobože mornar, — a kuda je taj išao?

— He, to je bio auto sinjora Tortoretta, bogatog Talijana, koji stanuje dolje na Batteryju, master...

— A odakle znate, da je to bio auto sinjora Tortoretta i šta bi taj tražio u ovom kraju?

— Pravedni Bože, kako ne bih znao, kad dolazi ovamo svakog mjeseca? Ona velika kuća tamo na kraju ulice, to je njegov žitni hambar... bogat je gospodin taj sinjor Tortoretto, a ne kao ja siromašni poljski židov...

— To me zanima, — reče Griffith, — a kako izgleda taj automobil? Je li velik?

— Stane u njega šest osoba; zatvoren je kao omnibus i crne boje.

— E, lijepo se voze bogati ljudi, a ne kao ja, bijedni poljski židov...

— Tko stanuje tamo u magazinu?

— Samo jedan čovjek, ali nipošto dobar; zovu ga Čeko. On je tamo pazitelj... jako rđav čovjek, koji rado pije.

— Pije? — začudi se mornar.

— Ima u kući alkohola, što je zabranjeno, ali on pije i onda pravi svake noći kraval na ulici. Obično ide pod večer u tavernu »Kod morskog raka«,

eno tamo preko puta, gdje čeka, ako ko dođe, pa se onda s njim karta ili kocka... I obično očerupa svoga partnera, jer je majstor u igri.

— A dotle je magazin bez nadzora?

— Yes, master; on nosi ključeve sa sobom, jer se tamo i tako ne može ništa ukrasti, kako on kaže.

— A zna li to njegov principal?

— O, znade, znade, ali mu neće ništa, jer je inače vjeran kao pas... hehe... Talijani se ovdje jako slažu među sobom.

— To sam već od nekog čuo, — potvrdi pomorac, a onda nastavi: — Rado bih vidio toga čovjeka, koji se umije tako dobro kockati. I ja volim kocke. U koliko sati dolazi on u tavernu?

— Čim se smrači i onda ostaje tamo nekoliko sati, ako nađe društvo. Ali čuvajte se, master; on je jako rabijatan, kad gubi.

— Nije me strah. U Hongkongu rastjerao sam cijelu igračnicu, kad su banditi htjeli da me orobe. Krmilar Bolton razumije svoj posao.

S tim riječima pozdravi Bolton uljudno žida, koji je još dugo zabezeknuto gledao za njim, i brzo se udalji.

Nije pošao još ni par koračaja, kadno začuje za sobom brzi hod muškarca, kojemu se očevidno žurilo. Bio je to crnomanjast čovjek sa jakim crnim brcima i šiljastom bradicom, oštra, sumnjičava pogleda, koji je nemirno bacao sad lijevo, sad desno. U jednoj ruci imao je palicu crne boje, a u drugoj kožnu torbicu. Prošavši kraj mornara, ošine ga brzim, ispitnim pogledom, ali videći, da ovaj ne mari mnogo za nj, ubrza svoj hod i doskora ga nestane iza prvog uličnog zavoja.

Krmilar Bolton stane tiho fićukati, što je uvijek činio, kad je naišao na dobar trag i produži svoj put za neznancem, koji nije ni slutio, da ga neko uhađa.

X

KOD »MORSKOGA RAKA«

Taverna kod »Morskoga raka« bila je jedna od onih nebrojenih barova hudsonske metropole, u kojoj se u večernje doba sastaje cvijet najnižih staleža. Radnici, mornari, trhonoše i kočijaši dolaze rado ovamo, da ubiju vrijeme u kartanju i razbibrigi, zalijevajući grlo bezalkoholnim pićima, koja se jedina smiju u javnim lokalima prodavati. Dakako, da se tu pije i alkohol na diskretan način, jer u tom i jeste glavna zaslužba posjednika taverne.

Crvena svjetiljka na vratima pokazivala je ulaz u taj lokal, u koji se je ulazilo na nekoliko stepenica. Bile su to u neku ruku podrumske prostorije.

Upravo u čas, kad je sat na obližnjem tornju odbio osmu uru, otvore se bučno vrata i u zadimljenu tavernu upade mornar, jedan od one vrste, kakovih ima u velikoj luci na hiljade. Ovisok i širokih ramena, opaljena lica, koje je resila crna bradica. Oko vrata mu je bila omotana svilena maramica. Gegao se pravo na mornarsku i tražio očima kutić, gdje bi mogao sjesti.

Nađe ga u prepunjenom lokalu te se odmah s krepkom mornarskom kletvom spusti na drvenu klupu kraj odugačkog stola. Krčmar, koji je stajao za tezgom, smjesta opazi nepoznatog pridošlicu, te migne crvenokosoj konobarici, da ga posluži.

— Hallo! — zapovjedi mornar.

Crvenokosa ljepotica odleti kao vjetar i za čas stavi pred njega bocu piva, u kojoj nema alkohola, te prema tome slovi kao bezopasno piće. Mornar salije u grlo oveliku čašu, strese se, kao da je popio kakav izvanredni napitak, a onda obriše rukom usta i uperivši zaljubljeni pogled u djevojku, koja nije bila ni lijepa ni mlada, progovori miješajući talijanske i engleske riječi:

— Corpo di Bacco! To je bila dobra kapljica. U tom prokletom gradu ne možeš da dobiješ nikad ono, što tražiš. Ali je ovo barem donekle slično engleskom pivu... Kako se zovete, cara mia?

— Peggy, — odgovori djevojka, gledajući mu izravno u oči.

— Peggy, lijepo ime. — A onda, prikučivši joj se bliže, pokaže joj zlatnik i šapne: — Ovo vama, ako imate malo vremena... Moram vas nešto pitati.

Peggy baci pogled na krčmara, koji je u taj čas bio zabavljen drugim poslom, i odgovori:

— Možete, — i pri tom hitro dohvati zlatnik i turi ga u džep svoje kecelje. — Što želite, Master?

— Talijan sam rodom, pa se teško u ovom gradu snalazim. Ima li tu u vašem lokalu kakav moj zemljak, s kojim bih se mogao malo porazgovoriti, Peggy, zlatna djevojko? — i pri tome ju energično uštine u obraze.

— Zemljak? Talijan? — odgovori Peggy, — u ovaj čas nema ovdje nijednoga. Sami su yankeji. Ali će odmah doći jedan, koji stanuje u blizini.

— E vero? — obraduje se mornar.

— Zove se Čeko. On je nadglednik u magazinu sinjora Tortoretta. Rado se kocka, ali zapamtite: on ne voli gubiti. Onda znade pobjesniti.

— Bene, ja ću već paziti...

U taj mah otvore se opet vrata i u sobu uleti čovjek, o kome je baš bio razgovor. Bio je očevidno u napitom stanju, jer je bučao u sav glas, tako da su svi gosti podignuli glave.

— Peggy, recite mu, da ga molim, neka dođe ovamo! — Recite mu samo riječ: »compatriota«, — šapne mornar, motreći oštro došljaka.

Peggy pristupi došljaku, te mu šapne nešto u uho.

Čeko okrene glavu u pravcu, gdje je sjedio mornar, te ga stane pozorno motriti. Ali videći nje-

govo nehajno držanje, ne posumnja ni najmanje, da ima pred sobom pravog zemljaka. Dotetura, zibljući se malo na nogama, do mornara, te ga upita:

— Compatriota? Otkuda?

— Iz Messine. Dolazim na barki »Maddalena«. Niccolò Giani, — odgovori mornar, pružajući mu jovialnu ruku, koju Čeko krepko stisne.

— Pa kako je bilo na moru? — nastavi Čeko, sjedajući na klupu do mornara. — Dobra vožnja?

— Benissima. Prešli smo bez nepogode Ocean. Sad sam drugi dan u New-Yorku, ali ne znam dobro engleski, pa mi je stoga drago, što sam se namjerio na zemljaka. Ali gledajte, — šapnu mornar pokazujući Čeku komadić papira, na kojemu je bio crnilom narisan znak sicilijanske mafije: dva unakrsna bodeža sa napisom: — »Vendetta!«

Čeko baci pogled na tu legitimaciju i zanosno klikne: »Alala!«

— Alala! — prihvati mornar uzdignuvši ruke u vis u znak prisege.

— Benissimo! — klikne Čeko, zadovoljno tarući ruke. — Sad možemo prijateljski dalje razgovarati. Ali što vi to pijete? — prasne on u smijeh, — englesko pivo? Va via! — gurne on od sebe bocu, — to nije piće za nas. Peggy! — poviče on, dozivajući konobaricu.

Uslužna Peggy za čas se stvori pred njima. Čeko joj prišapne nešto, našto ona klimne glavom i pozva na stranu krčmara, s kojim se je nešto potajno razgovarala. Dobivši njegov pristanak, dade potajice znak obojici, da pođu za njom. Čeko namigne mornaru i obojica se izgubiše za malim vratima, koja su bila njima za leđima, a da to niko od ostalih gostiju nije primijetio.

I ovdje bila je na kraju hodnika mala sobica, u kojoj su se intimni gosti taverne mogli nesmetano podavati alkoholičnim užicima.

Konobarica iznese pred njih omašnu bocu jakog talijanskog vina sa dvije čaše, te ih onda na mig Čekov ostavi same.

— Tako, — reče zadovoljno Čeko, puneći čaše. — U vaše zdravlje! — nastavi, istrusivši čašu do dna.

Mornar mu ne ostade dužan, te udarivši čašom o stol, vikne: »Evviva la Patria!«

— Evviva! — ozva se Čeko. A onda, sjetivši se nečega, upita: — kockate li se, druže?

— I te kako rado. A ima li ovdje kocaka?

— Ecco! Tu su u mom džepu, — reče veselo Čeko; — nosim ih uvijek sa sobom.

Zatim istresavši ih na stol, nastavi:

— Kako ćemo igrati?

— Ko izgubi, plaća vino, — odgovori tajanstveni mornar. — Svaki od nas baca tri puta.

— Bene, onda avanti, — klikne Čeko, — vi bacate prvi.

Mornar metne kocke u praznu čašu, prodrma ih malo i onda ih prevrne na stol.

— Četiri! — klikne on tobože neugodno iznenađen.

— E, pa četiri su četiri, — tješio ga Čeko, — sad je na mene red. — Bacivši kocke poviče:

— Osam! Sreća mi se smije, — zapiše on na stolu kredom dobiveni rezultat. — Dalje!

Mornar baci opet i onda zlovoljno protisne kroz zube:

— Pet!

— Dosada devet, — izračuna Čeko, miješajući kocke. Onda baci po drugi put i vikne slavodobitno:

— Šest! Bravo! To je već četrnaest, — reče on sažaljujući svoga partnera i turajući pred njega čašu.

Mornar se nešto duže skanjivao prije nego što je bacio po treći put kocke, ali se ipak odluči, te istrese nekako nevoljko čašu na stol.

— Dva! — klikne on, — znao sam, da neću imati sreće kod »Morskoga raka«.

— Hahaha! — smijao se Čeko, — to je praznovjerica. Meni ostaje sreća na svakom mjestu vjerna. — I bacivši kocke po treći put, vikne:

— Sedam!

Mornar napravi kiselo lice i reče sliježući ramenima:

— Vi dobivate, druže, ja plaćam.

Pošto je dakle rezultat igre bio 11:21, ponoviše igru još dva puta s istim rezultatom, a onda nastaviše piti.

— Vi ste pazitelj u magazinu? — upita mornar, uprijevši svoj pogled u Čeka, koji se sve više crvenio od pića.

— Si, u magazinu sinjora Tortoretta. Dobra plaća, malo posla.

— Kako da to razumijem?

— Kad je sezona žitne trgovine, onda imamo stotinu radnika za posao. Sada posao miruje i ja imam samo paziti na zgradu.

— To je lijepo. A ko pazi na magazin onda, kad odete malo k »Morskom raku«?

— He, tu su ključevi, — klikne Čeko, udarivši rukom o svoj džep, — i dok su kod mene, niko magazin neće odnijeti.

— U tome imate pravo, — reče mornar točeći u čaše. — Pijmo, ja plaćam.

— Evviva! — klikne Čeko, koga je očevidno počeo hvatati drijem. Napokon ga svlada alkohol i on se svali na stol, premda se je snu još uvijek odupirao.

Mornar ga je gledao napeta pogleda, pa razabravši, da ga Čeko više ne motri, istrese brzo u

njegovu pola ispražnjenu čašu sitan bijeli prašak, našto nadolije u čašu još malo vina.

Nakon male stanke prodrma Čeka.

— Ehe, druže, što je to? Vi kao da spavate?

Čeko pridigne glavu i videći svoj smiješni položaj, malo se zastidi i stane se ispričavati.

— Vražje vino ... pa nije ni čudo.

A onda prihvativši čašu, vikne:

— Evviva la Patria! — i istrese na dušak.

— Evviva! — poprati ga mornar, povodeći se za njegovim primjerom.

Nastaviše razgovor, ali ne potraja dugo i Čekova glava klonu opet na stol i on zaspi tvrdim snom.

Mornar još malo pričeka, a onda izvadi iz Čekova džepa svežanj ključeva i bacivši zadnji pogled na zaspalog druga, prošapće:

— Taj ima dosta ... A sada u njegov brlog!

Naklopivši svoju mornarsku kapu na glavu, izađe iz sobice i vrati se u tavernu.

Ondje prišapne krčmaru nekoliko povjerljivih riječi, turivši pred njega dva zlatnika. Krčmar se stane duboko naklanjati, ali prije nego što se je pravo razabrao od čuda, njegovog je gosta bilo već nestalo.

XI

NITI SE SASTAVLJAJU

Izašavši na ulicu, koja je u to doba bila sasvim mračna i slabo osvijetljena, Griffith se laganim koracima stane udaljivati od »Morskog raka« u pravcu prama žitnici sinjora Tortoretta. Bacivši brz pogled oko sebe, uvjeri se, da je na ulici sâm i da ga niko iz taverne ne slijedi. Za par časaka bio je

pred Talijanovim skladištem. Svuda naokolo vladao je mrak i muk, samo iz daljine dopirao mu je do uha žamor raspojasanoga velegrada.

Došavši pred velika željezna vrata, pritisne rukom bravu. Vrata su bila zaključana, ali to njega nije dovelo u smetnju. Izvadivši svežanj ključeva, napipa brzo najveći, koji zarine u ključanicu i okrene ga dva puta. Vrata se bez štropota otvore i on uniđe u tamnu vežu. Oprezno zaključa vrata s nutarnje strane i ispruživši preda se svoju džepnu svjetiljku, koju je vazda sa sobom nosio, stane se po veži razgledavati. S lijeve strane opazi stube, koje su vodile u gornji sprat; na dnu stuba bila su vrata u prizemnu sobu. I ta su vrata zaključana, ali on brzo nađe pravi ključ, te ih otvori. Bila je to soba, uređena jednostavnim namještajem: krevet, stol sa par stolica, ormar i mali željezni štednjak, na kojemu su se mogla kuhati jela.

— Čekova soba, — promrmlja detektiv, ogledavajući se pomno na sve strane. Ali ne opazi ništa sumnjivo, što bi moglo obratiti na sebe njegovu pažnju. Jedino na stolu opazi običnu džepnu bilježnicu s novčarkom, u kojoj su bili neki spisi, vidirani u konzulatima, očevidno putne isprave Vladimira Bojanića. Griffith ih na brzu ruku prelista i onda opet metne na stol, jer nije znao, što bi s tim spisima počeo. Pregledavši sve u toj sobi, zatvori tiho vrata i počne se uspinjati stubama u prvi sprat. Tu ga opet zaustaviše druga zaključana vrata. On i njih otvori trećim ključem i uniđe u tajanstvenu sobu. Njegova je svjetiljka dosta slabo rasvjetljivala tu prostoriju, u kojoj se također činilo, da nema živa stvora.

A ipak — do njegovih ušiju dopre tihi jecaj i stenjanje ... Jednim skokom nađe se on kraj ležišta, na kojemu je ležala čvrsto svezana ljudska spodoba, nepomična i napolak mrtva. Griffith spusti zraku svijetla nesretniku u lice: — bio je to mladić,

koji je pred njim ležao bez svijesti. Stavivši svjetiljku na stol, izvadi Griffith iz džepa nožić i za tren oka prereže spone nesretnog mladića. Ovaj se gane, ali se još ne probudi. Detektiv se ogleda po sobi i opazi na stolu bocu vode. Hitro nakvasi svoj džepni rupčić i uze njime trti čelo i oči mladićeve. Učinak se brzo ukaza. Mladić otvori oči, ali ih pred električnim svijetlom opet brzo zatvori. Griffith dokuči stolicu i sjedavši na nju, stane čekati, dok nepoznati mladić posve ne dođe k svijesti.

Kad je Vladimir Bojanić otvorio oči, opazi pred sobom u svijetlu male svjetiljke ozbiljno lice stranog mornara, koji ga je pažljivo promatrao. On nekoliko puta protare oči, a onda se ispravi na svom ležaju i motreći začuđeno stranca, zavapi:

— Gdje sam ja?

— Recite radije, kako ste dospjeli ovamo? — zapita ga mornar, nasmiješivši mu se prijazno. — Po svim znacima sudeći, vi ste upali ovdje u neku zamku?

Vladimir se uhvati rukom za glavu, gdje je osjećao još neke boli i onda reče:

— Ah, sjećam se. Unišao sam u ovu sobu i onda me je udarac po glavi obeznanio. Neki zlikovci ušuljali su se za mnom ovamo i onda . . .

— Vi ste dakle u ovoj zgradi nepoznati? — upita ga mornar.

— Ne samo u ovoj zgradi, već i u cijeloj gradskoj četvrti, — odgovori Vladimir, komu je ličnost stranog mornara ulijevala neko povjerenje.

— Ali recite mi onda, što vas je dovelo ovamo, gdje ste mogli i životom stradati?

— Ah, to vam je čitava pripovijest; ne znam, hoćete li se smijati ili me žaliti, — reče Vladimir zasramljeno. — Čitao sam danas objavu o iščezlom inženjeru Mihokoviću, mome zemljaku . . . Raspis velike nagrade potakao me je, da na svoju ruku

povedem neke izvide i tako sam se ušuljao u ovu samotnu zgradu.

— A zašto baš ovamo? — upita ga pomorac, uperivši u nj svoj oštri pogled.

— Jer sam jučer, i to posve slučajno, vidio, da ovamo ulazi automobil N-O 4444, pa opravdano slutim, da je baš ovamo doveden moj zemljak.

— A mislite li, da se on i sada ovdje nalazi? — pitao je dalje pomorac ogledavajući se po sobi.

Vladimir odmahne glavom i odgovori:

— Nema ga više ovdje — ako je uopće to bio on. Ali mislim, da je ipak ovdje bio . . . Prije svoga odlaska zapisao je tamo na zidu nekoliko riječi, koje su mi sasvim nerazumljive. I baš u čas, kad sam se nagnuo, da ih pročitam, zahvatio me je udarac po glavi . . . Pogledajte vi, što piše, — dovrši mladić pokazujući prstom na zid, gdje je našao onaj zapis.

Mornar pođe onamo i rasvjetljujući širok prostor unaokolo, reče:

— Ovdje nema ništa . . . ali počekajte: bilo je nešto napisano, ali je izgrebeno . . .

Vladimir priskoči i osvjedočivši se, da zaista nema više riječi, koje je prije nekoliko sati čitao, cikne:

— Izbrisali su ih hulje. Bila su dvojica: pazikuća i još jedan . . . Samo oni su to mogli učiniti.

— Bez sumnje, da su to bili oni, — promrmlja pomorac u pô glasa, a onda jačim glasom zapita:

— Da li se bar sjećate, što je bilo napisano.

Vladimir se Bojanić malo zamisli, a onda zamoli olovku i komadić papira.

Pomorac istrgne list iz svoje bilježnice i pruživši mu olovku, reče:

— Evo, napišite ovdje.

A Vladimir — komu se sada povratilo puno sjećanje — napiše na listu onako, kako je vidio:

Sindbad →
22. V. 1922.

Pomorac baci pogled na zagonetni napis i reče veselo:

— Imate pravo. Gospodin Mihoković bio je jučer u ovoj sobi.

— Ali što znači to »Sindbad«? — upita Vladimir, koji nije bio upućen u tajnost toga imena.

— »Sindbad«, — odgovori tobožnji pomorac, — drugo je ime ili pseudonim iščezlog inženjera; pod tim ga imenom poznaju njegovi prijatelji. Ali što znači ova strelica između imena i datuma? — prekine se on.

— Ha, sad znadem, — lupi se malo zatim po čelu, — ta strelica, pokazuje prama istoku... dakle su ga lupeži odveli nekud na istočnu stranu New-Yorka, jer im se ovo zaklonište nije činilo dosta sigurnim. Izgrebavši ovaj napis, mislili su istrti svaki trag svom zločinstvu.

A onda, okrenuvši se Vladimiru, stisne mu krepko ruku i nastavi:

— Vi ste valjan mladić. Znajte dakle, da sam i ja s istog razloga došao u ovu kuću, pa ako vam je s voljom, možemo biti saveznici...

— Vrlo rado, — klikne Vladimir obradovan. — Ali, — poblijedi on iznenada, opipavši svoj džep i osjetivši u njemu prazninu, — mene su pokrali... moji spisi... moj zadnji dolar...

— Ako se zovete Vladimir Bojanić, — reče pomorac sa smiješkom, — onda ćemo lako doći do vaših spisa. Ja znam, gdje su...

— O, ko ste vi, gospodine? — zapita Vladimir, koji se je sve više čudio svom novom savezniku, — koliku sam vam zahvalnost dužan!

— Pustimo to, — reče Griffith, — kasnije ćete od mene sve čuti i razumjeti. Ali vrijeme teče, mi

moramo odavde... Uzmite, što je vaše i pođite za mnom.

Pustivši trak svijetla preda se, povede on još uvijek omamljenog Vladimira sa sobom, zaključavši pomno za sobom vrata. Sišavši uz iste mjere opreza u čuvarovu sobu, reče Griffith:

— Eno vaših papira.

Vladimir ih veselo uzme i vidjevši, da su mu vraćeni svi nestali papiri, klikne:

— Papiri su tu, ali mog dolara nema.

Griffith ga utješi riječima, da mu otsada novac uopće neće nedostajati i povede ga brzo iz kuće, ostavivši ključeve na stolu i pritvorivši samo velika izlazna vrata.

— Sinjor Čeko će za koji čas doći, čim ga ostavi želja za spavanjem, a dotle neće valjda niko zabasati u ove začarane dvore, — govorio je Griffith, rastegnuvši lice u sarkastičan osmijeh.

A onda pohrli niz mračnu i samotnu ulicu, držeći neprestano za ruku omamljenog mladića, koji uistinu nije znao, da li sniva ili bdije.

Tako prođoše kraj »Morskoga raka«. Još pet minuta hoda i oni se nađoše u široj, bolje rasvijetljenoj ulici, u kojoj je vladao još živ promet.

Griffith dozove prvi auto, koji je kraj njih prolazio i smjestivši svoga štićenika u nj, skoči laganim skokom za njim, doviknuvši šoferu:

— Spring-Street!

I brzo vozilo poleti poput strijele.

XII

ČAROBNO ZRCALO

All right! — reče Griffith, motreći zadovoljno plave kolute dima, koji su se izvijali iz njegove smotke i pružajući lagodno svoje dugačke noge pod stol, kraj kojega je sjedio, — vaša me sudbina, dragi mladiću, vrlo zanima. Došli ste u Ameriku, da potražite svog oca i poslije mnogog stradanja preobrazili ste se, eto, u valjanog detektiva.

Vladimir se stane braniti, da ni izdaleka ne zaslužuje nikakove pohvale, jer je samo slučajno naišao na neki trag u aferi iščezlog inženjera Mihokovića.

— O, mladiću moj, slučaj je obično naš najbolji saveznik, — primijeti Griffith s lakim posmijehom, — ja držim, da smo ovoga puta na pravom tragu. Vi dakle tvrdite, da ste vidjeli u označeno doba automobil br. N-O 4444, kako ulazi u Tortorettov magazin?

— Vidio sam ga vlastitim očima, — potvrdi Vladimir, — i u njemu je sjedio samo jedan čovjek, koji je bio očevidno vrlo uzbuđen, jer se je šoferu prijetio šakom...

— A kako je izgledao onaj drugi, što je danas bio u društvu pazikuće? — upita Griffith. — Čovjek crne kose, jakih brkova i šiljate bradice, nije li tako?

— Jest, baš tako je izgledao, — odgovori presenećeni Vladimir.

— Onda ga znadem, — reče Griffith, — to je Lorenzo, desna ruka poštovanog sinjora Tortoretta. Ali lice putnika u automobilu niste razabrali?

— Ne, jer je licem u onaj čas gledao na drugu stranu, — odgovori Vladimir, — ali sada nema sumnje, da je to bio moj zemljak gosp. Mihoković, koga policija traži.

Vladimir se najednoć lecne i pogledavši nešto nesigurno u svog novog zaštitnika, upita:

— Možda ste i vi od policije, gospodine?

— Jesam i nisam, — reče Griffith ravnodušno. — Bavim se ovakovim potraživanjima, jer u tome uživam, ali ne stojim u službi državne policije. Danas sam slučajno imao posla s raznim mornarima, pa sam bio čas kapetan Paddock, čas krmilar Bolton i napokon mornar Giani, ali sada sam opet ono, što sam prije bio: Edward Griffith.

Pri tome se opet čudnovato nasmiješi.

— O, gospodine, koliko sam vam zahvalan za vašu dobrotu, — kliknu Vladimir, — da vâs nije bilo...

— Došao sam u pravi čas, da vas oslobodim iz pandža one nasilničke bande, koja se pod firmom patriotizma ne žaca ni najgorih zločinstava.

Nato Griffith ukratko objasni svome gostu bitnost zlikovačke akcije s ove strane Oceana i pravi razlog iščeznuća inženjera Mihokovića, koji je pao žrtvom krvoločne vendette.

— To su onda uistinu veliki zlikovci, — klikne Vladimir, — s kojima bi se policija morala ozbiljno pozabaviti.

— Recite radije, i fanatici, jer su u velikoj zabludi, da je njihova nacija prva na svijetu, pošto se smatraju direktnim baštinicima nekada slavnog rimskog carstva, pa silom izazivaju interevenciju drugih naroda.

— Jadni gospodin Mihoković! — uzdahne Vladimir. — Ako mu samo ne oduzmu život!

— Mislim, da mu zasad neće ništa učiniti, osim što su ga negdje na nepoznatom mjestu internirali. Biće da čekaju instrukcije od svog direktorija, i u tom će proći nekoliko dana. Mi ćemo ga, međutim, pronaći i osloboditi, doda Griffith s uvjerenjem.

— Jest, mi ga moramo osloboditi, pa u tom poslu možete sa mnom raspolagati po volji, Mr. Griffith, — klikne zanosno Vladimir.

— Vi ste valjan momak, — odgovori tronuto detektiv, — od danas ste u mojoj službi. Ali, — prekine se on, bacivši pogled na sat, koji je visio na suprotnom zidu, — vrijeme odmiče; ponoć je prošla, pa moramo na počinak. Ispavajte se sada, a ja ću vas već za vremena probuditi.

S tim riječima odvede Griffith svoga gosta u susjednu sobu, u kojoj je obično spavao detektivov pomagač Hugh.

— Evo vam kreveta, pa lezite!... Good night (laku noć)! — završi on, zatvorivši lagano za sobom vrata...

* * *

Ali, premda je govorio o spavanju, nije Griffithu bilo do sna. Skinuvši cipele, da ne diže u praznoj kući štropota, pođe u svoju radnu sobu, koja se je nalazila na kraju hodnika. Pristupi odmah telefonu, koji je bio providen posebnom napravom, koja je automatički registrirala sve razgovore za vrijeme njegova izbivanja. Ovoga puta našao je samo kratku obavijest, kojom mu Hugh saopćuje, da je Sicilijanac Montana još uvijek na svom mjestu. To je bilo odaslano oko šeste ure iz neke telefonske stanice u blizini hotela »May«, a kasnije nije stigla nikakova vijest. Mr. Griffith se zabrine za svog pomoćnika, bojeći se s razlogom, da je možda zapao u kakvu zamku. Nazove dotičnu telefonsku stanicu, ali ne dobi odgovora; bila je valjda nastupom noći zatvorena.

Ljutito objesi opet slušalicu na kuku i onda otvori vrata svog laboratorija, koji se je nalazio u neposrednoj blizini. Odvrnuvši električni zaponac sinu mu u lice jarka svjetlost sijalicâ, koje su bile po svim stijenama porazmještane. Zatvori opet za

sobom vrata i odmah stane pregledavati prozore, koji su vodili na ulicu. Bili su hermetično zatvoreni, tako da ni tračak svijetla nije mogao prodrijeti kroz čelične rauleau-e.

Nato baci oštar pogled oko sebe, da se uvjeri, da li je sve u redu.

Soba, u kojoj se je običavao baviti tajanstvenim poslovima, bila je pravi arsenal fizikalnih aparata svake vrsti. Električni strojevi, počevši od jednostavnih baterija do kompliciranih motora, zauzimali su cijelu jednu stranu prostrane sobe. Uz ostale stijene bili su prislonjeni stolovi, nakrcani optičkim i akustičkim spravama, retortama i raznim priborom, koji služi kod kemičkih istraživanja. Usred sobe vidio se na stalku golem aparat, sličan skioptikonu, a providen jakim sijalicama i ručkom za okretanje, spojen sićušnim mikrofonom, kojim se mogu hvatati i najsitniji glasovi.

Griffith izvadi iz džepa fotografiju, poprsje muža, čije je iščeznuće pobudilo toliku senzaciju, i zadubi se u promatranje markantnog lica kapetana Sindbada. Nakon jednog časka turi fotografiju opet u džep i onda pristupi suprotnoj stijeni i odgrne zeleni zastor, koji je prikrivao oveliko zrcalo od sjajnog metala. Ugasivši svijetlo u laboratoriju, spoji aparat s električnom strujom, koju mu je davala jaka baterija, spojena s antenom na vrhu krova.

Na zrcalu se ukaza sjajan krug ljubičastog svijetla, koji je nemirno titrao amo-tamo. Kako je okretao ručkom aparata, ukazivale su se u tom čarobnom zrcalu, ispočetka nejasno, a kasnije sve jasnije projekcije sobâ, ulica, trgova, dok se napokon ne ukaza tamna izba, i u njoj na stolici čovjek, koji uduben u teške misli, bijaše rukama podbočio glavu...

Griffith odmah prepozna čovjeka, koga je tražio i šapne: »On je!«

Nato pritisne rukom na puce aparata i otipka na način brzojavke nekoliko riječi. Vidjelo se jasno, kako se na suprotnoj stijeni sobe, u kojoj je sjedio zatočenik, ukazuje napis: »Sindbade, gdje si?« Onda ponovi mikrofonom iste riječi.

Prislonivši slušaljku na uho, razabra posve razgovijetno odgovor:

— Zatočen sam u osamljenoj zgradi... čujem šum morskih valova... u rukama sam neke mafije... hoće da mi sude... šalju me preko mora... čekaju neki brod... ali me živa prevesti neće... pohitite mi u pomoć!...

Glas je postajao sve tiši, dok napokon nije sasvim utihnuo... Slike u zrcalu nestane, Griffith objesi opet slušalice i kretom ruke uspostavi prekinutu rasvjetu u laboratoriju.

— Traži pomoć, — izusti on, — zatočen je negdje na morskoj obali... izručuju ga sicilijanskoj vendetti... ali će se prevariti u računu... Edward Griffith bdije i razderaće paučju mrežu, u kojoj misle zagušiti svoj plijen.

Nato opet zatvori kontakt stroja i prošavši radionicom, uniđe u svoju spavaonicu, gdje se baci umoran na svoj ležaj.

Napokon ga svlada san. Bio je zadovoljan uspjehom prvoga svoga dana.

II dio

DRUGI DIO

OSLOBOĐENJE KAPETANA SINDBADA

oslobođenje kapetana Sindbada

I

CRVENI BOB

crveni Bob

Nekako u isto vrijeme, kad su se odigravali događaji, opisani u zadnja dva poglavlja, išao je krivudastom i osamljenom ulicom, koja spaja kinesku četvrt newyoršku sa glavnom ulicom Bowerija čovjek tako sumnjive vanjštine, da se je na prvi pogled mogao ubrojiti među članove slavnog »apaškog« ceha, kojim se diči danas ne samo metropola na Seini, već i velegrad na Hudsonu. Odjeven je bio, doduše, u otrcano, ali dobra kroja odijelo, koje je jamačno nekad rijesilo tijelo kakvog pomodnog gizdelina, ali se vremenom metamorfoziralo u ruho, dostojno kavalira zakutnih ulica. Na nogama je imao žute polu-cipele, iznad kojih su se svjetlucale tanke, ružičaste čarape; na glavi mu bila prkosno naherena športska kapica, ispod koje su provirivali crveni pramovi razbarušene guste kose. Taj noćni putnik teturao je uskim nogostupom, koji je vodio duž starih, ruševnih kuća ovoga dijela grada, ne obazirući se ni lijevo ni desno. Lice bijaše prikrio šarenim šalom, ispod kojega je visio trak crvene svilene vrpce, tako da mu se nisu mogle razabrati crte lica. Samo vršak šiljatog, modrikastog nosa stršio je u crnu noć i odavao čovjeka alkoholičara, koji živi samo za svoju strast.

Išao je tako udarajući masivnim štapom, časom o pločnik, časom o koji zatvoreni kapak na prozorima ili o kućna vrata, izazivajući time u cijeloj ulici štropot i nemir. Ali niko mu se nije odazivao, jer je cijela ulica bila pusta i nijema. Tako stiže u prve izdanke kineske četvrti, gdje su na pojedinim kuća-

ma visjele šarene svjetiljke od papira, označujući čajane i pušionice opija, špelunke najgore vrsti. Očevidno dobro poznat u ovom kraju, pođe on dalje i napokon se zaustavi pred čajanom, koju su označivale tri raznobojne svjetiljke i veliki napis na kineskom i engleskom jeziku: *Ming-ming, točiona najfinijeg čaja.*

Iz čajane se čuo bučan žamor. Apaš zadovoljno kimne glavom, otvori vrata i uniđe u lokal. Bila je to prostrana dvorana sa dvadesetak stolića, oko kojih je sjedio uz čaj veliki broj Kineza i nekoliko Amerikanaca. Sjedili su, držeći u rukama male čajne posudice i pušeći duhan, ponajviše cigarete, koje su mali kineski boyi nuđali pušačima. Svi su bili u živahnom razgovoru, ne mareći mnogo za novoga gosta. Ovaj jednim pogledom obuhvati sve prisutne i opazivši u krajnjem kutu stolić, za kojim je sjedio samo jedan gost i to začudo također apaškoga soja, pođe onamo i sjedne do njega promumljavši nerazumljiv pozdrav. Onaj prvi baci letimičan pogled na došljaka i nehotice se lecne, kad mu ovaj dade neki tajni znak.

— Goddam, — izusti on, razvalivši oči, — varam li se ili...?

— Pst, — šapne mu došljak, — ja sam, ali to ne mora niko znati. Sad sam »Crveni Bob«... jesi li me razumio, Same?

— Yes, master Bob, — odgovori Sam vrlo devotno, — premda zalažem svoju glavu, da vas ovdje ne bi niko pod tom prevlakom prepoznao. Jedva sam vas i sâm prepoznao...

— Dobro, Same, — reče Crveni Bob, mignuvši poslužniku, da donese dvije šalice čaja sa malo cocktaila, — znam, da umiješ šutjeti i zato sam ti poručio, da me ovdje čekaš. Imam za tebe malo posla.

— Zapovijedajte, ja slušam, — poluglasno odgovori Sam, namjestivši se bliže čovjeku, koga je nazivao »masterom«.

— Dakle: jesi li gdje vidio Bill Gatesa?

Sam se ponovno lecne, čuvši to ime i ne odgovori ništa.

— No, — oštrim će glasom Crveni Bob, koji je već postao nestrpljiv, — govori već jednom!

— Bill Gates? — otegnuto zapita Sam, — zar on nije u Sing-Singu?

— Ludove! — drekne Bob ljutito, — on je već nekoliko dana na slobodi... To se već znade na policiji, a ti, rutinirani apaš, to ne znaš?

— Možda je na slobodi, ali ga ja još nisam vidio. Bill Gates, kralj provalnika, vrlo je oprezan... njemu se čovjek gotovo ne može ni približiti.

— Čuj, Same, što ću ti reći. Ja se moram još večeras sastati sa Bill Gatesom i s njime govoriti. Uvjeren sam, da ti kao domaća ptičica, znadeš za njegovo boravište. Je li tako, Same?

Sam se pokunji i ne videći izlaza iz neprijatne situacije, odgovori:

— Ako se nalazi na slobodi, onda ćete ga pouzdano naći u taverni kod »Crnoga pauka« u Westendu; onamo redovito zalazi, ako nije na kakovoj ekspediciji.

— Well, — odvrati Crveni Bob, — to sam htio znati. Ti ćeš me onamo otpratiti, Same, a ostalo prepustiti meni. A sad, — nastavi, bacivši novac na stol, — go out, izađimo!

I dignuvši se, pođe prema ulazu, gurajući na stranu kineske boyje, koji su mu od prevelike uslužnosti zakrčivali prolaz. Sam ga je, šuteći, slijedio.

Izišavši na ulicu, Bob stane, neodlučan, na koju će stranu,

— Ovamo, master! — reče Sam pošavši napred.

Put u Westend bio je dugačak. Morali su proći najprije kroz cijelu Kinesku četvrt, dok su stigli u okružje grada, u kojem su bile uske, ali ravne ulice, kuće visoke po više spratova, a promet nešto

življi. Udarao je u oči veliki broj noćnih lokala, iz kojih su dopirali bučna glazba i divlje pjevanje. Gosti sumnjiva izgleda ulazili su bez prestanka u te lokale i opet hrpimice izlazili, tako da su ulicom neprestano obilazile sad veće, sad manje povorke. U tim lokalima točila su se, usprkos strogoj zabrani, žestoka pića, ali se često puta dešavalo, da je onamo policija iznenada provalila, zaplijenila otrovno piće i strpala u zatvor i krčmara i one, koje bi zatekla u pijanom stanju. Nekoliko bi dana iza toga krčma ostala zatvorena, a onda se opet otvorila pod drugom firmom i nastavila ista pjesma.

Nekako u polovici ulice, kojom su prolazila naša dva apaša, nalazila se oniska kuća, jednokatnica, u koju se ulazilo na mala vratašca u prizemlju. Nikakva svjetiljka nije odavala, da se tu nalazi kakova špelunka, samo drveni cimer sa surovo naslikanim crnim paukom označivao je upućenima ulaz u skrovno boravište opasnih bandita i zločinaca svake vrsti.

— Ovdje smo, — šapne Sam, — ali zaboga, budite oprezni, master!

— Well, biću oprezan, — odgovori Crveni Bob, opipavši lagano rukom pojas, u kojem je nosio revolver, — pođi samo napred!

Sam otvori vratašca i uniđe sa svojim pratiocem u uski, tamni hodnik. Stupali su neko vrijeme, dok ih opet ne zaustaviše vrata, ovoga puta zatvorena. Sam pokuca tri puta na osobit način, našto se ozva iznutra surov glas:

— Ko je?

— »Dobro vrijeme«, — odgovori Sam.

— A ko još?

— »Toljaga«.

Vrata se otvore i ukaza se rugoba od crnačkog lica, koje se je cerilo, zureći u slaboj rasvjeti ručne svjetiljke u oba došljaka. Omjerivši ih od glave do pete, reče crnac:

— Možete unići.

Uđoše, našto je crnac opet za njima zatvorio vrata. Na kraju hodnika osjetiše pod sobom stube, pa se spustiše dolje u neku vrst podruma, koji je bio odijeljen od glavnog lokala drvenom stijenom, zbijenom od dasaka. Sam pokuca opet na mala vratašca, koja se otvore i oni uniđoše nesmetano u oveliku prostoriju, zadimljenu i slabo rasvijetljenu. Stolovi su se sastojali od bačava, preko kojih su bile položene daske. Oko tih stolova sjedila je hrpa ljudi, banditskoga izgleda i vrlo šaroliko odjevena. Kao da su se ovdje sastali piroti cijeloga svijeta, tako je sve bučalo i odjekivao razgovor u svim jezicima. Bilo je tu yankeja, kalifornijskih cowboyja, Meksikanaca, Kreola sa Antila, Talijana, pa čak i Kineza: svi u svojim običajnim nošnjama, oboružani, kao da misle poduzeti kakav ratni pohod. Lica garava i blistavih očiju lijevali su u svoja suha grla apsint i gin-toddy. Neki bacajući kocke, a drugi zureći u karte, bili su svi tako zabavljeni igrom, da gotovo nisu ni opazili ulazak dvojice apaša. Osobito se među njima isticao momak jaka uzrasta i blijeda lica, ali markantnih crta, koji je, kako se činilo, uživao izvjesni ugled u tom šarenom društvu. Pogled mu je bio naoko miran, ali strašan, kad bi se razljutio; posmijeh ciničan, a kretnje njegove ruke tako energične, da su se i najsuroviji među njima žacali njenog dodira.

— To je Bill Gates! — šapne Sam svom pratiocu, odvedavši ga u jedan kut dvorane, gdje se moglo naći još nešto mjesta. Poslužnik, nemanje surova izgleda od ostalih gosti te špelunke, pristupi k njima, omjerivši ih sumnjičavim pogledom.

Crveni Bob naruči bocu brandyja, našto se upusti u tihi razgovor sa svojim pratiocem.

II

BILL GATES

Kratko vrijeme iza toga digne se Sam i prikučivši se gotovo nečujno Bill Gatesu (Gêts), koji je s najvećim žarom pratio udes svojih kocaka, takne ga lagano rukom. Bill ga odgurnu nestrpljivo od sebe, ali videći Samov uporni pogled, prigne k njemu glavu, kao da ga pita, što želi.

Sam pokaže palcem preko desnog ramena, stisnuvši ujedno desno oko, što je značilo, da neko želi s njime govoriti. Bill ustremi pogled onamo i videći za stolom nepoznatoga mu apaša, taknu se nehotice bodeža, koji mu je iz pojasa stršio. Onda, dobacivši svojim drugovima znak, da dalje bez njega igraju, digne se, te se odmjerena koraka približi apašu, koji ga je ispod oka pažljivo motrio.

— Ko je to? — upita on Sama, zureći gostu u lice.

— Zovu ga »Crveni Bob«, — reče Sam, — moj je prijatelj, koji je dosad radio u Brocklynu, ali posao ne ide, jer nemaju glave. Rado bi se s tobom udružio . . .

— Crveni Bob? — ponovi Bill Gates razvlačeći usne, — nisam nikada za njega čuo. A razumiješ li se ti, momče, u posao? — okrene on pitati Boba, koji ga je, ne trenuvši okom, slušao.

— Radio sam dosad u tri provale zajedno sa Jimmy Burtonom . . . moja je struka draguljarska . . .

Jimmy Burton (Berton) bio je u ono doba glavni vođa zloglasne bande, koja je uznemirivala Brocklyn i ostrvo Long Island, te prema tomu njegovo ime nije bilo Bill Gatesu nepoznato.

— Pa? Što si ga onda ostavio? — smrknuto zapita Bill.

— Nije bio pravedan kod diobe, — šapne Crveni Bob, — redovito me je prikratio za četvrtinu dobitka. Zato neću dalje da s njim radim . . . za tebe sam čuo, da si smion i pravedan . . . pa ako hoćeš, radićemo zajedno.

Bill Gates zamukne na čas, kao da nešto razmišljava. Onda smislivši, što će dalje, sjedne na klupu pokraj Crvenoga Boba i gledajući mu uporno u oči, zapita:

— A znaš li ti, momče, da Bill Gates ne radi u društvu s makar kime? I da teškom rukom osvećuje svaki neposluh i izdaju?

— Ja te neću izdati, — uvjeravao ga je Bob.

— Tek sam izišao iz zatvora Sing-Singa, gdje sam proveo tri godine, a kuda me je spravio onaj pas, što ga kod policije zovu Paddy Fox . . . ali ja ću mu spremiti poparu, kakovoj se ne nada, — zaprijeti se Bill Gates.

Čuvši tako ozbiljnu prijetnju čuvenom Paddy Foxu, Crveni Bob osjeti, kako ga podilaze trnci. Jedva je imao toliko snage, da svome licu dade hladnokrvan izražaj i onda odgovori:

— Zaslužio je to. On je opasan čovjek.

— Opasan? . . . Fi! — drekne Bill uz prezirnu gestu, — ni najmanje! On je samo podmukli lisac, a hrabrosti nema nikakove. No ja ću ga svejedno prvom prilikom ovako, — završi on, udarivši pesnicom o stol, da su sve čaše otskočile.

Crveni Bob stane mijenjati boje u licu, čuvši tako laskav sud o samom sebi — jer, kako su čitaoci možda već naslutili, to nije bio niko drugi, nego glavom Paddy Fox, priznati kriminalist i ljubimac redarstvenog šefa, a koji se je, evo danas, usudio ušuljati u lavlju špilju. Skupivši svu svoju energiju, odvrati on smjelom provalniku:

— Goddam, tako i ja mislim. Tamo preko East-Rivera govori se, da si ti ovih dana imao dobar lov.

— He? Dobar lov? — začudi se Bill Gates.

— Namamio si u zamku onog stranog inženjera, koji je kod Federalne banke podigao sto hiljada dolara.

— Zar se to govori? — vikne Bill, — ali je to laž!

— Otmica automobilom u pô bijela dana, hehe! — smijao se Crveni Bob.

Ali Bill Gates odbi energičnom kretnjom ruke takovu insinuaciju.

— Ne, to Bill Gates nije učinio... to je pusto nagađanje... Uostalom, gdje mi je automobil, da se dajem na takove podvige? Hahaha, takva mi ideja još nije pala na pamet, ali ne bi bilo zgorega, da se i time proslavim, — govorio je Bill smijući se.

»Je li moguće, da je Bill u toj stvari nedužan?« mislio je u sebi Paddy Fox, koji je u prvom redu radi toga namjeravao uhađati kralja provalnika. Donekle je već počeo i žaliti, što se je dao zavarati lažnim tragom. Ali onda: ko je odveo inženjera Mihokovića?

— All right, — nastavi Bill, primičući se bliže Crvenom Bobu, — kad si već došao ovamo, možemo zajedno raditi. I tako trebam pouzdanog druga u pothvatu, što sam ga naumio.

Paddy Fox naćuli uši kao lovački pas, kad nanjuši lovinu.

— Slušaj, Bobe! Ima s onkraj Bronx-Rivera, sasvim na obali morskoj, samotna vila, koju mislim slijedeće noći pohoditi. Plijen može biti dobar: dijelićemo na polovicu... pristaješ li?

— Pristajem, — reče Crveni Bob, komu pred očima iskrsnu lijepa pustolovina.

— Daj ruku! — reče Bill. Bob ju pruži i pogodba je bila uglavljena.

— Dakle slušaj. Slijedeće noći — ne ove — točno u deset sati bićeš na najjužnijem mostu, koji vodi preko Bronx-Rivera. Onda će proći kraj tebe

kola s jednim konjem. Ako te kočijaš oslovi sa: »Saluting you« (pozdravljam vas), odgovori: »Welkome« (dobro došao). To je lozinka i sjedni u kola. Ostalo će ti se već putem saopćiti. Jesi li me razumio?

— Well, razumio sam, — odgovori Crveni Bob, koji se je u srcu radovao, što će se Bill uhvatiti u vlastitu zamku. — Doći ću... sigurno ću doći.

— Ali da ne misliš na izdaju! — zaprijeti mu se Bill prstom. — Dakle točno u deset sati!

S time Bill ostavi svog novog druga i sjedne opet među stare drugove, koji su se međutim nesmetano dalje s velikom bukom zabavljali na svoj način.

— Dakle, sad ste primljeni, — šapne Sam redarstveniku, koga je doveo u ove razbojničke dvore. — Ali ne zaboravite, da je moja glava u opasnosti, ako Bill nanjuši, radi čega ste ovamo došli...

— Ne boj se, Same! Ni vlas ti neće spasti s glave. U najgorem slučaju dobićeš pet stotina dolara, s kojima možeš mirne duše otputovati na daleki zapad — u Frisco — gdje te neće niko prepoznati.

— I tamo ću početi nov život, — uvjeravaše apaš svog nazovi-druga. — Ovdje na Hudsonu gore mi već tabani.

U taj čas zamnije iz sredine igrača zaglušna vika, klupe se stadoše rušiti i nasta sveopće hrvanje. Banditi se latiše noževa i pištolja i bila bi nastala formalna bitka, običajna na takvim mjestima, da se krčmar nije dosjetio zgodnom triku. Iznenada se začu iz hodnika oštar zvižduk i čas kasnije otvore se vrata i začu se poklič: »Policija!...« Nastade gužva i trka; svjetiljke se utrnuše i, dok bi dlanom o dlan udario, lokal se isprazni... Sam bijaše uhvatio Crvenog Boba za ruku i doviknuvši mu »Bježmo!« stane ga vući prama vratašcima, kroz koja su bili umakli banditi.

— Policija dolazi, pa ne bi bilo dobro, da vas ovdje zateknu, — govoraše Sam, uvlačeći se u uzak, taman hodnik.

Paddy ga je slijedio šuteći, samo se u sebi čudio, kuda je toliko mnoštvo ljudi najednoć nestalo.

Išli su neko vrijeme ravno, a onda se stepenicama spustili niže u oveći, presvođen hodnik. Paddy osjeti vlažan zadah i tlo, koje je postajalo klisko i neravno.

— Kuda mi to idemo? — šaptao je detektiv, komu nije bilo baš ugodno pri duši.

— Samo ravno . . . za čas ćemo biti napolju, — govoraše Sam, stupajući opreznim koracima po mulju, koji je postajao sve gušći. — Sada smo u velikom kanalu.

I uistinu, bili su u jednom od onih podzemnih kanala, koji nose nečist i suvišnu vodu iz sredine grada u Hudson-River. Iza oduljeg hodanja stigoše u dio kanala, gdje je bilo već više svijetla — još par koračaja i oni osjetiše struju čistog zraka: — bili su na izlazu kanala. Vodostaj Hudson-Rivera nije bio te godine visok, jer bi inače plima zalazila duboko u nutrašnjost tih odvodnih cijevi. Jedva su smočili noge. Sam iskoči odvažno napolje, a za njim Crveni Bob, koji se je začuđeno ogledavao. Svuda noć, koju su rasvjetljivale nebrojene svjetiljke na obrežju i na usidrenim brodovima. Ispreka je dopirao žamor noćnog života, brujanje automobila i prevoznih brodica.

— Good night! — dovikne Sam Bobu i nestane ga u tami, koja ih je zaokružavala.

Paddy Fox promrmlja par nerazumljivih riječi, a onda se i on okrene i upravi korake do najbližeg stajališta autobusa, da se odande odveze u svoj stan.

III

NOVE VIJESTI I NOVE PRIPREME

Rano u zoru, u prvom svanuću, probudi zvonce na telefonu Griffitha iz dubokog sna, koji ga je bio svladao. Jednim skokom bijaše na nogama i prislonivši slušaljku na uho, stane napeto slušati.

— Hallo! Ko tamo? Ovdje Griffith!

— Ovdje redakcija »New-York Heralda«. . . pozdravlja vas glavom Dick Jenkins . . .

— Good day! Što znači ova jutarnja uzbuna?

— Pomislite, Mr. Griffith . . . javlja mi Đivo iz hotela »May« da je Mrs. Mihoković sinoć pod večer ostavila hotel, da posjeti svog muža, kog tako dugo uzaludno tražimo i da se do sada još nije vratila natrag. Đivo je u najvećoj zabuni, jer ne zna, šta da radi . . .

— Je li moguće! Otišla iz hotela? A kako se je to moglo dogoditi?

— Sinoć oko sedam sati došao je u hotel nepoznati messenger-boy s pismom od gospodina Mihokovića i potražio gospođu. U pismu ju je pozvao, da smjesta dođe u neku vilu, gdje je on interniran, ako želi, da bude što prije oslobođen . . . Gospođa se nije dala odvratiti od nauma, da se odazove tom sumnjivom pozivu, pa sjela u automobil i odvezla se. I tako smo danas dalje od našeg cilja, negoli jučer . . .

— To je, očevidno, nova otmica; slutio sam to, — reče Griffith, — zlikovci žele imati u rukama i ženu i muža . . .

— Zaklinjem vas, Mr. Griffith, pođite u hotel »May« i izvidite potanko stvar. Možda će se ipak naći kakav trag. A jeste li jučer štogod napipali?

— Mnogo. Poznam glavne učesnike zlikovačke bande, a boravište jadnog Mr. Mihokovića pronaći ću još danas. Budite bez brige. U novinama nemojte ništa objavljivati. Neka to ostane za javnost tajna.

— God bye! — završi Griffith i objesi slušalicu na kukicu.

— To je ipak đavolji posao, — mrmljao je on, oblačeći se sa svom hitnjom. Kad se dotjerao, nalikovao je opet na dlaku jučerašnjem kapetanu Paddocku. Zadovoljno se ogledao u velikom zrcalu, koje je visjelo na stijeni, a onda otvorio lagano vrata od sobe, u kojoj je spavao njegov gost. Osvjedočivši se, da se nalazi u tvrdom snu, iz koga se neće tako skoro probuditi, položi on na stol, koji je stajao usred sobe, komad papira, na kojemu je napisao: »Ne uznemirujte se radi mene; imam važna posla izvan kuće. Ne mičite se iz sobe!«

Veće opreznosti radi zaključa sobna vrata, tako da je njegov novi pomoćnik bio u pravom smislu riječi uzapćen. Onda izađe iz kuće, sjedne u prvi auto, koji mu je dolazio u susret i odveze se u Treću aveniju, u kojoj se je nalazio, kako nam je poznato, hotel »May«...

Kad se je opet povratio kući, bio je o tome na čistu, da je i gospođa Mihoković pala žrtvom paklenoj zavjeri sicilijanske mafije. Bilo je očevidno, da su osvetnici nastojali, da se dočepaju svih učesnika Sindbadova poduzeća. Sada je treći na redu bio i pilot Đivo, Dubrovčanin, kojemu je savjetovao, da ne izlazi nikud izvan kuće i ne nasjeda sumnjivim pozivima.

Veliku mu je brigu zadavalo, što od svog posinka Hugha nije još uvijek dobio nikakova glasa. Ali, dok je skidao sa sebe mornarsko odijelo, pozva ga zvonce opet na telefon.

Ovoga puta se javio sâm Hugh.

— Hallo, jeste li to vi, gospodaru? — javi se mladić kao iz velike daljine.

— Yes, sinko, — odvrati Griffith, — što je to s tobom, zaboga? Što se je dogodilo?

— Sinoć u mrak stao je pred hotelom »May« crni automobil, koji je sasvim odgovarao onome, koji je prekjučer odvezao Mr. Mihokovića. Ali sada je

nosio broj S-S 3333. Čim je auto stao, skočio je iz njega messenger-boy, vrlo tamne puti, iz čega zaključujem, da je bio Talijan.

— Very well, — reče Griffith, — dalje?

— Čistilac cipela Montana odmah mu se približio, našto se raspreo među njima tajanstven razgovor, koji nisam mogao razumjeti, jer sam bio odviše daleko od njih. Iz njihove gestikulacije razabrao sam ipak, da se radi o nekoj osobi, koja se nalazi u hotelu. Messenger-boy uniđe u hotel i za četvrt sata se povrati u društvu neke dame, koja je imala na licu tamnu koprenu. Oboje uniđoše u auto, koji je odmah krenuo, ali u isti sam se čas ja već otraga prihvatio, na svu sreću neopažen, jer Montanu nisam već nigdje vidio. Auto je vozio ispočetka laganim tempom, a onda sve brže i brže u sjevernom pravcu. Presjekosmo Petu aveniju, onda Brodway, napokon prеđosmo Bronx-River i sva istočna predgrađa.

— Goddam! — uzvikne Griffith, — tako daleko? Nadao sam se tome.

— Prođosmo kroz Union-Port, onda Chester i napokon se auto zaustavi tik morske obale kraj samotne vile, koja je ograđena visokim zidom. Bio se već spustio mrak i u vili je bilo sve tamno. Messenger-boy pozvoni na vratima, koja se otvore i gospođa uniđe brzim koracima. Vrata se opet zatvore, a messenger-boy opet sjedne do šofera. Auto naglo pojuri — imao sam samo toliko vremena, da skočim na zemlju, ali mi se pri tom desi nezgoda, da sam žestoko uganuo nogu. No to će proći... mala neopreznost s moje strane...

— Jadni mladiću, — šapne Griffith, — mogao si i gore stradati. Što si onda dalje preduzeo?

— Obišao sam par puta samotnu vilu, ali je sve bilo čvrsto zatvoreno i nije se čuo ni glasak. Pošto se već bila spustila noć, nisam više mogao ništa poduzeti. Potražio sam si dakle noćište i jedva ga našao u krčmi »K crvenom jelenu«, koja je od vile udaljena kojih pet stotina koračaja. Krčmar je

slučajno dobrodušan Irac, koji me je drage volje primio na konačište, kad je vidio, da malo hramljem i da nisam bez novaca. Od njega sam saznao, da ona vila pripada nekom bogatom Talijanu Tortorettu, koji stanuje na Hudson-Riveru. Obično nema u vili nikoga, ali od nekoliko dana ulaze u nju u noćno doba tajanstveni posjetnici... To je sve, što sam mogao saznati. Noć sam dobro prospavao i ovo vam telefoniram iz bližnje trgovine, gdje ima telefon. Zapovijedajte, što imam da danas radim; spreman sam na svaku eventualnost.

Griffith je saslušao s velikom pažnjom taj izvještaj, u kojem mu je bilo sve jasno. Bio si je već stvorio osnovu rada za taj dan, pa stoga završi razgovor dosta brzo.

— All right, Hugh, ti si se vrlo dobro ponio. Ostani na mjestu i pazi na sve, što se tamo bude događalo. Ja ću još danas biti ondje. A propos, imam novog famulusa, koga ću također dovesti, pa ćemo raditi u troje. Good bye!

S tim riječima odloži slušaljku i nastavi svoju jutarnju toaletu. Slabo kucanje na vratima sobe, u kojoj je Vladimir spavao, odavalo je, da se njegov noćni gost već digao na noge.

— Samo napred! — poviče veselo Griffith, koji je dotle na stolu spremio običajni svoj zajutrak od hladnog mesa, maslaca i čaja. — Good morning, kako ste spavali, mladiću, prvi put u ovoj kući?

Vladimir Bojanić zahvali mu ganuto na gostoprimstvu uvjeravajući ga, da nije nikad bolje spavao.

— A vi onda sjednite i jedite! — reče Griffith, pokazujući prijazno rukom na prazno mjesto do sebe. — Okrijepite se, jer nas danas obojicu čeka velik posao. Ah, gle, već osam sati. Kako vrijeme brzo odmiče! Očekujem u devet sati posjet, za koji se moram posebno spremiti.

S tim riječima izvadi on iz ormara lijepo, novo odijelo, kakvo nose messenger-boyi, i pruži ga Vladimiru.

— Evo, obucite se; mislim, da će vam dobro pristajati. Danas nastupate svoje novo zvanje messenger-boya (teklića), u kojem ćete doživjeti kojekakvih pustolovina.

I dok se je obradovani Vladimir prerušavao u amerikanskog pustopašnog momčića, Griffith se zatvorio u svojoj sobi, da se i on poput pravog glumca preobrazi za ulogu, koju je imao za jedan sat odigrati.

Kad se je pola sata kasnije opet pojavio u blagovaonici, gdje ga je već čekao u svom novom kostimu netom angažirani messenger-boy, nije ga mladić mogao prepoznati.

Pred njime je stajao odebeo starčić, rumena lica, komu je sijeda kosa padala niz ramena, a bio obučen u staro, izlizano crno odijelo, kakvo nose komisionari i agenti u trgovačkoj četvrti. Oči je bio zaklonio crnim naočarima, a vrat obavio bijelim rupcem, kako je to prije pola vijeka bio običaj.

— Mr. Griffith... jeste li vi to? — zapita presenećeni Vladimir.

— Ne »Mr. Griffith«, već »Mr. Bolton«, agent za porodične i ostavinske stvari, — odgovori Griffith, prasnuvši u smijeh. — Provešćemo danas malu ostavinsku raspravu ili bolje rekavši: preslušavanje. U devet sati dolazi čovjek, koji možebiti već čeka pred vratima.

Bacivši pogled kroz prozor na ulicu, opazi zaista u izvjesnoj daljini nekog mladića, koji je isto toliko nalikovao na šofera kao i na radnika mehaničke struke. Mladić taj hodao je nervozno suprotnim pločnikom i bacao pogled čas na Griffithovu vilu, čas na dobnik, koji je držao u ruci.

— Vrlo si nestrpljiv, dragoviću, — promrmlja Griffith, — ali doći ćeš već na red.

Onda se okrene Vladimiru, te mu reče ukratko:

— Sađimo dolje!

IV

ŠOFER I AGENT

Došavši u prizemlje, Griffith otvori vrata od sobe, koja se je nalazila tik do ulaza, a inače se rijetko kada rabila. Bila je to neka vrsta pisarne, u kojoj je stajao pisaći stol, nakrcan spisima, onda regal za stare akte i stari, istrošeni, kožni divan.

Griffith izvadi iz ladice pisaćeg stola limenu pločicu, sa napisom: »Nathaniel Bolton, agent za ostavinske i povjerljive stvari«, te ju pričvrsti na vanjskoj strani vratâ.

— Tako, — reče on zadovoljno, — to je za stranke, koje dolaze u povjerljivu poslu. A sad čujte, mladiću, što imate raditi. Kad u devet sati pokuca na vratima posjetnik, vi otvorite i pitajte ga za ime, pa ako vam kaže, da se zove Luigi Spinetti, šofer kod Mr. Humpera, pustite ga k meni u sobu. Ali svakako zaključajte opet vrata i ostanite u hodniku, dok ja s njime ne svršim. Mislim, da razgovor neće dugo trajati.

S tim riječima ode Griffith u poslovnicu i pritvori za sobom vrata.

Vladimir se neko vrijeme šetao hodnikom, veseo, što vrši tako važnu ulogu. Ali tek što je odbilo na bližnjem tornju devet sati, začu se slabo kucanje na vratima. Vladimir pritrči, da otvori. Uniđe mladić, tamne puti i nemirna pogleda, koji upita za Mr. Boltona.

— Vaše ime? — upita ozbiljna lica messenger-boy.

— Luigi Spinetti, šofer, — odgovori došljak, — pozvan sam Mr. Boltonu u devet sati.

— Izvolite ovamo, — reče uljudno teklič i otvori vrata od poslovnice, da propusti posjetnika. Nato se požuri, da zaključa vanjska vrata i nastavi svoje stražarenje po hodniku.

Dotle je došljak, krzmajući, unišao u sobu i videći za stolom starijeg gospodina, zadubenog u čitanje spisa, reče s poštivanjem:

— Good day*), Mr. Bolton.

Agent podigne glavu i motreći ga čvrsto, upita:

— Sinjor Spinetti?

— Si, sinjor, došao sam prema uputi, koju mi je dao moj prijatelj Ernesto, clerk kod sinjora Tacconija.

— Ah, vrlo dobro, — progunđa tobožnji agent, — radi se o nekoj ostavini... da, da... izvolite sjesti! — pokaže on rukom na divan.

Spinetti sjedne, gledajući agenta radoznalo u lice.

— Dakle u stvari baštine... iza pokojnog vašeg brata, — govorio je agent, prijazno se smiješeći.

— Jadni Jacopo, — promrmlja šofer, — dakle je istina, da je umro.

— U Floridi, — nastavi agent, — ali prije svega moram vas u toj stvari preslušati. Dakle vi se zovete Spinetti?

— Luigi Spinetti, već sam vam jednom rekao.

— Da, da, istina. A koliko vam je godina?

— Ovih dana navršio sam dvadesetičetvrtu.

— Kako dugo ste u službi kod Mr. Humpera?

— Bio sam godinu dana, ali od jučer nisam više.

— Kako to? — zapita tobože začuđeno Mr. Bolton.

— Otkazao sam, jer mi se više ne mili šofersko zvanje.

— Tako? Dakle ste si nešto drugo odabrali?

— Dobio sam mjesto u komptoaru.

*) Good day (gud dê), dobar dan.

— Dakle se razumijete i u trgovačko poslovanje?

— Radio sam prije više godina u toj struci. Ali čemu to pitate?

— Čućete odmah. Vi ste vozili automobi N-O 4444?

Spinetti skoči sa svog mjesta.

— Kako? Vi znate?...

— Ja sve znam. Vi ste izmijenili neki dan brojeve na automobilu S-S 3333?

— Corpo di Bacco! — vikne šofer, — zar ja?

— Dakako, vi, — odgovori, prijazno se smiješeći, Mr. Bolton, — i sada vas molim, da mi objasnite, zašto ste to učinili?

— Mr. Bolton... zašto vi to mene pitate? — uzrujano prošapće Luigi Spinetti.

— Jer hoću da znam, ko vam je dao nalog za tu povredu vozarskog reda, jer biste radi toga morali odgovarati pred redarstvom.

— A kakve veze ima to s ostavinom moga brata? — reskim glasom zapita bivši šofer, — sumnjiva je stvar, što me toliko ispitujete, — i pograbivši svoju kapu, krene prama vratima.

— Izvolite sjesti! — namršti se tobožnji agent, uperivši u svog posjetnika revolver, koji je ležao na stolu pod hrpom spisa. — Sjednite, kad vam kažem...

Šofer se lecne i preblijedi kao krpa.

— Vi niste Mister Bolton, — izusti on razočaran, — vi ste me namamili u stupicu... ja prosvjedujem... pa ću se pritužiti, — jadao se on, spustivši se opet na divan.

— Možete, — reče mirnim glasom agent, odlažući revolver, — ali ste sada u mojoj ruci. Ja znam sve o vašem sudjelovanju pri otmici inženjera Mihokovića, ali još mi ne dostaju neki podaci. Dakle govorite, ko vam je dao uputu, da izmijenite brojeve dvaju automobila?

Šofer je neko vrijeme šutio, ali videći, da se agent, koji je bez sumnje bio preobučeni redarstveni agent, opet maša revolvera, izlane:

— Moj prijatelj Ernesto Salvi, a njemu je to naložio sinjor Tacconi, njegov principal.

— Tako? A zašto?

— Nije mi bilo poznato, o čemu se radi, ali sam držao, da sinjor Tortoretto želi poduzeti neku tajanstvenu ekspediciju, otmicu kakvog ženskog čeljadeta, šta li... sinjor Tortoretto poznat je kao veliki Don Juan.

— Dobro, vjerujem vam. Ali sad mi recite, kakova to zavjera postoji u New-Yorku?

Šofer se stane tresti od straha.

— Jeste li vi od policije, Mr. Bolton? — promuca on.

— Jesam, i zato tražim od vas točan odgovor. Budete li govorili istinu, odustaću od svakog progona protiv vas, a ako budete tvrdokorno tajili, bićete smjesta uapšeni, — oštrim glasom završi Griffith.

— Nije mi mnogo poznato, ali znam, da neka sicilijanska organizacija postoji, — odgovori Spinetti.

— S kakvom svrhom?

— S dvojakom. Prvo se želi steći što veći utjecaj u komunalnim stvarima, što je ovdje u Americi važna stvar, a drugo...

— A drugo?

— Drugo je širiti čast i ugled talijanskoga naroda, koji potječe neposredno od Rimljana. Glavni direktorij je u Siciliji, a ovdje je samo organizacija, kojoj pripadaju svi viđeniji Talijani.

— Dakle i sinjori Tacconi i Tortoretto?

— Oni su na čelu organizacije, članovi triumvirata...

— Ko je onda treći? — upita Griffith.

— Sinjor Barberini, ugledna službena ličnost.

— Ah, tako, dakle službena ličnost? — promrmlja Griffith, koji je htio, da dođe na dno svih tih otajnosti.

— Je li vam poznato, s kakvom je misijom došao u New-York Sicilijanac Montana, koji je imao doticaj sa sinjorom Tacconijem? — nastavi Griffith pitati.

— Čuo sam, da je došao, ali je to tajna, koja se tiče samo vodstva organizacije.

— Što će biti sa zarobljenim inženjerom Mihokovićem?

— Koliko sam načuo, on se ima poslati brodom u Siciliju, gdje će mu suditi sam generalni direktorij . . .

— Dakle se još čeka na brod? — upita detektiv. — A kakav će to biti brod?

— Brzi parobrod Tortorettov, koji ima doći iz Havane. Već ga očekuju tri dana, — odgovori šofer.

— Ali i supruga inženjerova je zarobljena, — govoraše detektiv. — Hoće li se i ona prevesti?

Šofer spusti glavu i reče u neprilici:

— I ona. I još jedan treći . . . .

— Znam, — reče Griffith, — samo im to neće poći za rukom. Oni se nalaze u vili Tortoretto u Chesteru . . . nije li tako?

Luigi Spinetti ga presenećeno pogleda:

— Zar i to znate?

— Kako vidite. Ali sad mi recite, da li ste i vi član te tajne organizacije?

— Jesam, premda sam nerado pristupio.

— Kako to?

— Vidite, Mr. Bolton, ja sam, istina, lakouman, ali pošten momak. Kao Talijan moram pristajati uz one, koji šire slavu moje domovine, ali zakutni mi se poslovi ne mile, pa kako ni ova mafija, koja se daje na mnoge zloporabe, koje ja ne mogu odobriti. Rado bih se riješio tih obveza i pobjegao kamo na

drugu stranu kontinenta, ali sam siromašak i ovisan od pomoći mojih sunarodnjaka. Bojim se i osvete njihove, ako im se iznevjerim . . . moja glava nije onda sigurna . . . pomozite mi, inače propadoh.

Griffith ga je neko vrijeme pažljivo motrio, a onda reče:

— Luigi Spinetti, ja ću vam pomoći. — Nato izvadi iz ladice smotak novčanica i nastavi:

— Evo vam pet stotina dolara za vaša otkrića. Otputujte još danas daleko na zapad . . . u San Francisco . . . i započnite tamo nov život. Za ostalo se ne brinite. Pristajete li?

Spinetti klecne od radosti koljenima i izusti:

— Pristajem . . . o, pristajem. A ko ste vi, dobri čovječe?

Griffith skine jednim mahom vlasulju i očale, našto se ukaza njegovo ozbiljno, ali prijazno lice.

— Edward Griffith . . . ništa više.

— Veliki detektiv? — klikne šofer pohrlivši da mu poljubi ruku, ali ju Griffith vješto povuče natrag.

— Ne ludujte, nego idite . . . Ali ni riječi o tome nikome!

I pri tom ga nježno izgura na hodnik.

— Otvori vrata gospodinu! — zapovjedi on tekliču.

Šofer izleti na ulicu, blistajući se od radosti.

V

LIJET PREKO OCEANA

Toga dana donijeli su svi newyorški jutarnji listovi ovu senzacionalnu vijest:

Pariz. — Čuveni aviatičar Charles Sansfaçon krenuo je sinoć na novo opremljenom aeroplanu »La France« u New-York. Nada se, ako ne bude ne-

predviđenih zapreka, da će preletjeti Atlantski ocean za 40 sati i time postići rekord. Oduševljenje u Parizu veliko, vrijeme za let prekrasno.

Pola sata kasnije znao je cijeli New-York za ovu vijest. Učinak bio je ogroman. Ako su već Parižani pokazali toliko oduševljenje prigodom odlaska odvažnog aviatičara, nisu ni stanovnici hudsonskog velegrada za njima zaostajali. Lako upaljivi Amerikanci smatrali su se počašćenima, što im daleka Francuska pruža ruku preko Oceana, te se požuriše, da tu ruku, puni harnosti, stisnu. Za čas bile su ulice pune naroda, koji je vičući svoj omiljeli: »Hip, hip, hurra!« davao oduška svojoj radosti, što će ih za kratko vrijeme pohoditi junak zraka, sin prijateljskog naroda, s kojim ih je vezivala stoljetna saveznička tradicija, onamo još od dana davnog narodnog oslobođenja.

Izvanredna izdanja novina bila su za čas razgrabljena; telefon i brzojav radio je grozničavo; podmorski kabel nosio je onamo pitanja i ovamo odgovore, napokon nije bilo više sumnje, da se radi o istinskom pothvatu, komu se je svijet trebao diviti. Ogromni plakati javljali su i onima, koji nisu dospjeli da pročitaju jutarnje novine, ovaj senzacionalni događaj i u cijelom gradu nije se ni o čemu drugom govorilo.

Kriminalni podvizi prošlih dana, otmica inženjera Mihokovića, provala u draguljarsku radnju »Crampton i Brewer«, kojom su prilikom nepoznati zlikovci odnijeli dragulje od neprocjenljive vrijednosti — padoše u zaborav: niko se više nije brinuo za takove sitnice, jer junak dana bio je — Charles Sansfaçon... letač smiona duha, mironosac dvaju kontinenata.

Jedan sat kasnije znala je tu vijest cijela Unija, koja se prostire između dvaju velikih Oceana, našto preleti dalje na zapad, pređe Tihi Ocean i obašavši cijelu Aziju, uzbudi i taj kontinenat. Razumije se, da ni daleka Afrika i Australija nisu ostale pošteđene od općeg zanosa, te je pogled sviju naroda bio toga dana uprt u onu prividno kratku crtu od 6000 km, koji dijele New-York od metropole na Seini.

Samo ozbiljna Engleska nije sudjelovala u općem oduševljenju. Oduvijek rivalka poduzetnih Francuza, ukočena Britanija nije sa simpatijama pratila ovo prekomorsko bratimljenje svojih nekadašnjih kolonista i potomaka velike revolucije, jer se je s pravom bojala, da će pri tome stradati njezin prestiž, koji bi imao da bude svuda na svijetu prvi. I pobrinu se za vremena, da se preveliko oduševljenje za Francuze malo stiša. Nekoliko sati iza prve vijesti stiže druga — opet kabelom — koja pobudi opće zaprepašćenje.

Ta je vijest glasila:

London. — Slavni aviatičar James Cockburn odletio je sinoć u New-York na ogromnom avionu, koji je sagradio John Focker, te se nada preletjeti Ocean za 35 sati. Avion plovi pod imenom »Great Western«. Hurra!

I tu vijest donesoše, dakako, svi dnevni listovi u izvanrednim izdanjima i time baciše luntu u barut, koji je svuda ležao po ulicama. Ono isto mnoštvo, naime, koje je od ranog jutra frenetički klicalo odvažnome Francuzu, smjesta se podijelilo u dva tabora, koji zauzeše neprijateljski stav. Prijatelji britske imperije, a tih imade bez sumnje u cijeloj Uniji, podigoše glave i počeše vikati: »Hip, hip« odvažnome vitezu, koji je k njima poletio sa britskih ostrva i naumio preoteti rekord svomu konkurentu s obala Seine... Zaređaše oklade, i kako to već kod Amerikanaca biva, cijeli se grad za tili čas pretvorio u bojno polje, gdje su padale ne samo riječi, nego i pesnice po glavama zanešenih pristalica jednog i drugog letača. Policiji jedva pođe za rukom, da bo-

*

jovne prijatelje zračne vožnje rastavi i zapriječi eventualno krvoprolića.

Ali zato se tim jače zakvačiše članovi aviatičkih klubova, kojima je bila zadaća, da smjele letače dostojno dočekaju. Na Long-Islandu ima, doduše, velik aerodrom, prikladan za spuštanje aviona, gdje se nalaze i brojni hangari, ali tu su odlučivali u velikoj mjeri pristalice francuskoga naroda. Osjetivši to isto tako brojni anglofili, počeše glasno zahtijevati, da se Mr. James Cockburn dočeka na drugom mjestu, gdje će mu se moći iskazati dostojne počasti. I bilo bi došlo do velike bruke, da se nisu umiješali ozbiljni i trijezni članovi komune, te ostalih aviatičkih udruženja, pa napokon umirili duhove i isposlovali, da se oba letača imadu spustiti na istom polju i njihov dolazak zajednički proslaviti. Predlog je bio burnom aklamacijom primljen i mir uspostavljen.

Ali ko je bio onaj odvažni Francuz, koji se odvažio na tako opasnu pustolovinu, da na krhkom vozilu preleti ogromnu pučinu Atlanskog Oceana — od jedne obale do druge?

Koji su ga razlozi potakli na to putovanje?

Kako je došlo do toga, da je i britski avijatičar došao na istu vratolomnu ideju i odlučio mjeriti svoju snagu sa francuskim suparnikom?

To treba da ukratko razjasnimo našim čitaocima.

VI

SANSFAÇON

Pored mnogih sličnih klubova postoji u Parizu i »Klub prijatelja aviatike«, kojemu je glavna svrha bila, da goji i unapređuje zrakoplovstvo. Pošto su se od njega vremenom odijelili t. zv. balonisti, prijatelji balonâ, i profesionalni aviatičari, koji su gojili odviše ekstremni smjer, udružili su se preostali pristalice zračne vožnje u tijesnu zajednicu, gdje su se mogli nesmetano podavati svojim užicima. Taj klub nije bio nipošto ekskluzivan, jer su mu pripadali članovi svih društvenih kategorija. Bilo je među njima ne samo inženjera i učenjaka, nego i bankira, umjetnika i športsmena svake vrsti, jer je sve vezala ista ideja: usavršavanje zračnih vozila. Brojni mecene rado su davali svoj novac u svrhu plemenitog natjecanja, tehničari su neprestano izmišljali nove tipove aviona, a zračni športisti oduševljeno su pravili pokuse i iznenađivali svijet smionim vožnjama.

Mjesec dana prije opisanih događaja sjedilo je u malom salonu elegantno uređene klupske palače u Avenue des Champs Élysées malo društvance u animiranome razgovoru:

Bio je tu:

Jean Marie de Pontivy, kapetan vojne aviatike izvan službe; vrlo smion letač i glavni matador kluba;

George Turlupe, bankir i stravstveni ljubitelj aviatike, kolerična temperamenta, ali inače dobričina; Armand Rigaud, profesor polytehnike, jedan od kapaciteta u gradnji aviona;

Jean Jacques Deville, inženjer, specialist u gradnji motora i napokon:

Barun Anatole Malgré, aristokrat po krvi, letač i glavni suradnik aviatičkog almanaha.

— Tvrdim i ne uzmičem, da smo danas, nakon toliko godina razvitka naše aviatike, u očitom zastoju, — govorio je povišenim glasom debeli i ćelavi Turlupe, udarajući dlanom svoje ruke o naslon kožnog naslonjača, u kojem se je bio udobno izvalio.

— Oho! Oho! — čuli su se prosvjedni poklici s raznih strana.

— U zastoju smo, — ponovi jačim glasom neumorni Turlupe, — jer već godinu dana naš klub nije

poduzeo nikakovu vožnju, kojom bi nad ostalim klubovima odnio rekord.

— Protestiram, — poviče sangvinični barun Malgré, — ta zar nisam baš ja prošlog mjeseca preletio pravcem od Pariza do Marsilje — a to je 650 km — za vrijeme od 6 sati?

— Istina, ali vas je u Lyonu zaustavio defekt na motoru i time nepotrebno zadržao, — dobaci mu Turlupe nešto ironički.

— A prijatelj Longin, koji je za 28 sati obletio cijelu Francusku, zar to nije ništa? — opet će osjetljivi barun Malgré.

— Nije se vozio u propisnoj visini, a brzina bila mu je također minimalna, stoga nije postigao rekord, što su ga drugi aviatičari polučili, — odgovori Turlupe, smijući se sarkastično. — Ja držim dakle, da naši letači nisu ove godine bili sretne ruke.

— Istina, mnogo nije polučeno, — uplete se profesor Rigaud, — ali što da se radi, kad su drugi već sve izveli?

— Hm, ta zar se nijedan od naših ne može odvažiti, da preleti i malo dalje... recimo: onako preko Oceana... do New-Yorka na primjer, — izrekne Turlupe, otežući svaku riječ.

— Preko Oceana? — kliknuše svi osupnuto kao iz jednog grla.

— Pa da, zar bi to bilo šta nemoguće?

— Nemoguće ne, primijeti inženjer Deville, — ali svakako preuranjeno. Sadašnji modeli ne odgovaraju tako dugoj vožnji od... od...

— Od šest hiljada kilometara, — upadne mu u riječ kapetan de Pontivy, — svakako vrlo lijepa tura.

— I vrlo pogibeljna, — primijeti Rigaud.

— Pah, zar nije Blériot već 1909. prvi preletio kanal la Manche? — stane citirati Turlupe.

— Kanal la Manche? — dobaci prezirno barun Malgré, — taj rukavac vode!

— A onda, pokušao je preletiti Ocean i Amerikanac Read u pravcu od zapada prama istoku.

— I za tu vožnju trebao je punih četrnaest dana; dakle više, nego što treba za prevoz najsporiji parobrod, — primijeti de Pontivy.

— Istina, — doda Turlupe, — i zato baš treba, da jedan naš letač odnese rekord. To bi bila slava ne samo naše aviatike, već i cijele Francuske. Dakle, što velite, — nastavi on, — gledajući uporno u ostale članove kluba, koji su u očitoj nedoumici klimali glavama. — Zar se niko ne bi usudio preletjeli preko Oceana?

Opet šutnja.

— Ja ću preletjeti, — začuje se iznenada glas od vratâ, koja su vodila u drugu dvoranu.

Svi poskočiše kao elektrizirani sa svojih sjedala.

— Sansfaçon! — povikaše svi u jedan glas.

— Jest, ja sam, — nasmija se mladić herkulskoga rasta, ali djevojačkoga izgleda i stupivši napred, stane se desno i lijevo naklanjati. — Ako dozvolite, gospodo, ja ću poduzeti lijet u New-York... za 40 sati i time mislim odnijeti rekord. Čuo sam vaš upit, papa Turlupe i spreman sam krenuti na put, čim svršim sve pripreme.

— Sansfaçon, to je nemoguće, — poviče Malgré, — promisli, to nije mala šetnja preko Oceana.

— Vratolomni pothvat, — promrmlja Deville, — naši aparati nisu udešeni za tako daleku vožnju.

— Ja ću ih udesiti i čim svršim pripreme, krećem, — odlučno reče Sansfaçon, — jeste li za to, papa Turlupe?

— Preuzimam finansiranje pothvata, — izjavi papa Turlupe, kome se lice sjalo od zadovoljstva. — Gospoda Deville i Rigaud daće se odmah na posao i konstruirati novi motor, koji će odoljeti teškoćama tako dalekog puta. Punktum!

I time se bez daljnjeg prigovora zaključi pustolovna vožnja preko nepreglednog Atlantskog Oceana.

Glas o tome raširi se, dakako, brzo po cijelom Parizu i pobudi na sve strane živ interes. Mnogi su se, doduše, izrugivali ludom pothvatu i proricali mu neizbježiv fiasco, ali većina je u sebi odobravala smionom letaču, koji se je, dosljedan svom imenu Sansfaçon, dao na tako opasan pothvat sa željom, da proslavi francusku aviatiku širom svijeta.

Ali ko je bio taj Sansfaçon?

Charles Sansfaçon, prvim imenom Lechangeur, bio je potomak odlične francuske porodice, koja se je tečajem više stoljeća proslavila ne samo na bojnom polju. Pradjed mu je bio znamenit konjanički general u štabu Napoleonovu; djed diplomat iz škole Talleyrandove; otac za vrijeme prusko-francuskog rata adjutant maršala Mac-Mahona, kasnije za republike guverner Indo-Kine; brat njegov fizičar i član Francuske Akademije, a sam je sudjelovao za svjetskoga rata u vojnoj aviatici i proslavio se besprimjernim junaštvom. Poslije rata znao je također zadiviti svijet svojim bravuroznim vožnjama po zraku, prkoseći smrti i elementarnim nepogodama, te se je sam pretsjednik Republike našao prinukanim, da mu podijeli viteški krst počasne legije sa određenom godišnjom dotacijom.

Bio je dakle najagilniji član »Kluba prijatelja aviatike«, i stoga nije nikakovo čudo, što se je odlučio na tako opasan pothvat, da preleti i Veliki Ocean.

Ali dok je on u društvu sa Rigaudom i Devilleom držao opsežne konferencije radi konstrukcije novog aviona, koji će zadiviti stari i novi svijet, nije britska zavist mirovala, da susjedima preko kanala pomuti veselje.

Odmah prvi dan, kad se je pročula namjera Sansfaçonova, stiže u London šifririna brzojavka slijedećeg sadržaja:

Lord Stanville, Piccadilly, London.

Letač Sansfaçon sprema se, da preleti Atlantik — opasnost za prvenstvo britske aviatike velika — poradite tamo u istom smjeru. Johnston.

Johnston bio je jedan od onih tajnih agenata, koje Albion podržava u svim državama svijeta, s namjerom, da pomno motri napredak aviatike i ostalih prometnih sredstava i o tome izvještava admiralitet.

Razumije se samo po sebi, da je smjesta izdana zapovijed najboljem britskom letaču Cockburnu, da se također spremi na put i osigura svjetski rekord u letenju engleskom avionu.

VII

DVA POŠTENJAKA

U svojoj raskošno uređenoj poslovnici sjedio je sinjor Tortoretto, jedan od najglavnijih pretstavnika talijanske kolonije u New-Yorku, kraj svog pisaćeg stola, koji je bio nakrcan papirima svake vrsti.

Bio je to čovjek od kojih četrdeset godina, crnomanjasta, pravilna tipa, koji bi se mogao nazvati i lijepim, da tu harmoniju crtâ nije narušavala ružna brazda nasred čela i neprijatno prodirući pogled njegovih crnih očiju. Nos mu bijaše malo savijen kao u ptice grabilice, dolnja, naprćena usna odavala je samovolju i strastvenost, a jako zubalo fizičku snagu i krepku narav. Sve u svemu: njegovo obrijano lice bilo je veoma nalik onim cezarima, kojih se lik nalazi na starim rimskim novcima.

Došavši pred neko dvadeset godina kao mlad trgovački pomoćnik na kontinenat mlade Amerike, ubrzo se odlikova okretnošću, koja nije bila jako

daleko od svakog egoizma i u kratko vrijeme steče naklonost vodećih ličnosti talijanske kolonije. Bio je u poslu spretan, dobar račundžija i nadasve gorljiv talijanski nacionalist, što mu je svuda među Talijanima služilo kao dobra preporuka. Od trgovačkog pomoćnika posta on brzo clerk u velikoj bankarskoj radnji Giacomelli & Poëro, onda knjigovođa i za deset godina zet prvog vlasnika radnje i tihi suvlasnik firme. Međutim, bankarski posao nije mu se mnogo sviđao, pa se brzo rastao sa svojim drugovima, te s milijunima svoje žene, koja je bila jedna od prvih ljepotica metropole, osnova prekooceansku trgovačku firmu, koja je za kratko vrijeme osvojila sav promet između U. S. A. i južne Evrope. Imao je cijelu flotilu trgovačkih brodova, koja je na njegov račun krstarila na svim obalama Atlantskog Oceana i širila njegov ugled.

Bio je bogat i ugledan, ali ga nije niko volio, jer je bio čovjek despotske ćudi i pedantan do krajnosti. Niži su ga se bojali kao vatre, a vršnjaci zazirali od njegove nametljivosti, kojom je htio sebi da potčini i najotmenije društvene krugove. Kad se je u New-Yorku osnovala organizacija sicilijanskih mafista, izabraše njega jednoglasno pretsjednikom direktorija, koji se je sastojao od tri člana. Njegovo djelovanje bilo je takovo, da se je često kosilo sa zakonima slobodne Unije, ali iz diplomatskih razloga nije mu vlast pravila smetnje i tako se je pomalo u talijanskoj koloniji razvila organizacija, jednako jaka ako i strašna, nešto nalik na zloglasni Cu-Clux-Clan.

Sjedio je, nehajno se izvalivši u svom naslonjaču, upirući se o desnu ruku, kojoj se na kažiprstu bliještio crveni rubin velike vrijednosti, i slušao izvještaj čovjeka, koji je devotno stojao pred njime.

— Dakle, Lorenzo, je li sve izvršeno? — upita on reskim glasom.

— Učinio sam sve prema vašoj zapovijedi, sinjore, — reče Lorenzo, koji nam je već poznat, jer

smo ga vidjeli, gdje u predvečerje prošlog dana izlazi sa Čekom iz žitnice u Little-Road ulici. — Stao sam s autom pred hotelom »May« i poslao gore teklića sinjori Mihoković s porukom, da ju zove njezin muž, koga smo stavili u pritvor. Došla je bez opiranja, jer nije ni slutila, da se radi samo o varci.

— A onda? — upita Tortoretto, upiljivši u nj svoj oštri pogled.

— Onda sam odjurio s autom u Chester, kamo sam prispio za pola sata. Uto se bijaše spustio mrak i mi neopaženi dođosmo do vile. Odveo sam sinjoru u prvi sprat, gdje nas je čekala stara Grilletta, koja je preuzela donu i ja sam se mogao povući na stranu. Možete misliti, što je bilo, kad je opazila, da je prevarena... Bučila je neko vrijeme, a onda se je smirila... neće joj biti zlo kraj one stare vještice, hahaha!

— A sinjor Mihoković, njezin muž? Ima li dosta ljudi, koji će ga nadzirati?

— Jutros je došao Jacopo Montana sa tri pouzdana čovjeka, koji će svestrano nadzirati vilu i cijeli okoliš. Zapovijeda li još štogod sinjor?

— Najstrožu pasku. Noćas držaće ondje direktorij sjednicu. Parobrod »La Bionda« pristaće u označeni sat pod terasom, i onda će se zarobljenici ukrcati. Ne zaboravite samo večeras dopremiti i onog trećeg — sve atentatore sa »Galeba« mora stići zaslužena kazna... jesi li razumio, Lorenzo?

— Potpuno, sinjore. Te gusare treba baciti u najdublju tamnicu rimsku... galeoni... briganti! Ali sad mi pada na um, sinjore, da imamo danas, kao zadnji dan našeg pothvata, preduzeti veće mjere opreznosti.

— Što misliš time reći? — namršti se sinjor Tortoretto.

— Sinoć, kad sam sa čuvarom Čekom izlazio iz žitnice, uvukao se u nju nepoznat mladić, očevidno

da špijunira. Mi smo odmah pohitili za njim, svladali ga i svezana bacili na počivaljku, dok ne dobijemo od vas upute, što ćemo s njim. Jutros sam pošao onamo i našao onog palavordu Čeka u najvećem očajanju. Na nerazjašnjen način utekao mu je uapšenik sinoć — dok je on sjedio kod »Morskoga raka«.

— Diavolo! Kako se je to moglo dogoditi? — rikne sinjor Tortoretto, sav blijed od bijesa.

— Ne bih znao reći, ali biće, da se je Čeko opet nalokao i u tom stanju izgubio ključeve od žitnice, koje je kasnije našao kod kuće. Govorio sam ja uvijek, da taj Čeko nije ni za šta: pijandura i nepouzdan čovjek. Koliko sam saznao od krčmara k »Morskom raku«, sjedio je cijelu večer u društvu nekog nepoznatog mornara, koji je obilno plaćao i napokon se izgubio, ostavivši pijanog Čeka sama.

— Hm. Taj mornar... koje je bio narodnosti? — upita Tortoretto.

— Krčmar veli, da je govorio talijanski, ali s amerikanskim prizvukom... možda kakav preodjeveni detektiv?

— Moglo bi biti, — odgovori zamišljeni Tortoretto. — Ali za nas nema opasnosti. Amerikanska policija nije u zakučastim stvarima nikad sretne ruke, jer joj manjka potrebna dovitljivost. Onaj Paddy Fox ne vrijedi ništa... a Griffith... hm... ne radi više u tom poslu, otkad se je zakvačio sa šefom kriminalne policije. Ali u svakom slučaju budite oprezni... Imadu li naši ljudi oružje uza se?

— Vrlo dobre revolvere, — odgovori Lorenzo.

— Onda smrt svakomu, koji prodre u vilu! — poviče sinjor Tortoretto. — Naši zarobljenici imaju platiti svojim životom banditsku smjelost, kojom su se usudili uništavati ratno blago naše domovine! Maledetti schiavi! Barbari!... Ali što je to? — upita on najednoć, opazivši gdje ulazi poslužitelj sa posjetnicom na srebrenoj zdjelici.

— Sinjor moli, da bude primljen, — odgovori poslužitelj.

Tortoretto podigne sa dva prsta posjetnicu i pročita ime:

KARLO SABINI
INŽENJER IZ ANTOFOGASTE

— Ne znam, — šapnu on u sebi, — ko bi to mogao biti?

Onda jednim kretom ruke dade znak Lorenzu, da se otstrani, a podvorniku, da uvede posjetnika.

U isti mah, kad je izlazio iz sobe Lorenzo, uniđe u sobu strani inženjer. Lorenzo je morao stati malo na stranu, da ovaj uzmogne unići, ali je to bilo posjetniku dosta, da ga jednim pogledom omjeri od glave do pete. Blijesak njegovih očiju odavao je, da je vrijednog Lorenza prepoznao, ali se odmah sabrao i elegantnim korakom pokročio prema šefu tvrtke.

VIII

AVIONI KREĆU NA PUT

Vrijeme je prolazilo. Četrnaest dana iza klupskog zaključka uputiše se svi članovi »Kluba prijatelja aviatike« u Passy kraj Pariza, gdje se je nalazio društveni aerodrom, da razgledaju novi avion, koji će nositi smionog Sansfaçona na daleki Zapad.

Pet natovarenih automobila jurilo je prašnom cestom, ne obzirući se ni na kakove redarstvene propise, te se moglo samo sretnom slučaju pripisati, da se nije putem dogodila nikakova nesreća.

Papa Turlupe, sav razdragan, skočio je prvi na tvrdo tlo, za njim ostali članovi Kluba i odmah opkoliše svog druga Sansfaçona, koji se je redom

sa svakim rukovao. Iza toga ih on odvede do mjesta, gdje je stajao novi avion, građen po nacrtima Rigaudovim u tvornici Darton et Drap.

Bio je to ogroman dvoplošnjak sa dva samostalna motora, od kojih je svaki — neovisan o drugom — radio sa četiri sto i pedeset konjskih sila. Benzina nije nosio avion sa sobom, jer su se motori pokretali komprimiranim zrakom, što je bilo u razvoju aviatike velika novost.

Građen je bio sav od aluminija, što je također znatno olakoćivalo njegov uzlet u najviše zračne visine. Sjao se kao da je od srebra, a na dnu crnilo mu se u velikim pismenima ime: »*La France*«, kako su ga u počast velike Francuske jednodušno okrstili članovi Kluba.

— Très bien! Izvrsno! Piramidalno! — klicali su mlađi članovi sa zanosom, dok su stariji oprezno obilazili oko aviona i zadovoljno klimali glavama.

— Dakle, Sansfaçon, — reče papa Turlupe, pošto se je do sita nagledao metalnog čudovišta — vi ostajete pri svom naumu, da na ovom avionu letite u New-York?

— Neopozivno. Sutra počinjem pokusne vježbe, a za četrnaest dana letim preko mora.

— Sam? — upita barun Malgré, koji se je nadao, da će pratiti Sansfaçona na tom putu.

— Posve sam. Hoću da izvedem djelo bez ičije pratnje.

— A nije li to možda neoprezno od tebe? — zapita ga de Pontivy. — Ako ti se što dogodi na putu?

— Onda je bolje, da sam stradam, nego da je uz mene još kogod, — smijao se Sansfaçon, — uostalom, držim, da je ovaj avion vrlo solidno građen, a motori će izvršavati svoju dužnost.

— Neka bude dakle! — reče papa Turlupe, — Bog neka blagoslovi taj pothvat!

Sutradan, dakle, započe Sansfaçon svoje pokusne lijetove, koji se svršiše na opće zadovoljstvo.

Avion »La France« pokaza se ustrajnim i solidnim vozilom, motori nisu bili ni za jedan trenutak zatajili i tako bude određeno, da se krene 23. maja, u sedam sati navečer, na put.

No, baš u času, kad je Sansfaçon svršio svoje zadnje pripreme i u svom stanu u ulici Vaugirard napisao neku vrst oporuke za slučaj kakove nesreće na putu, otvore se bučno vrata i u sobu uleti bez daha Gaston Dupont, novinar i glavni suradnik »Figara«, stari prijatelj Sansfaçonov.

— Hvala Bogu, da sam te zatekao još kod kuće! — poviče on. — Odlučio si, dakle, neopozivo, da danas putuješ?

— Sasvim sam spreman, pa se u sedam sati dižem u zračne visine, — odgovori prijazno Sansfaçon, koji je mislio, da njegov prijatelj dolazi k njemu samo radi novinarske radoznalosti. Izvoli sjesti!

— Hvala, ali ja dolazim k tebi s nekom molbom...

— Da čujemo, dragi Gastone!

— Povezi me sa sobom u New-York, — izusti reporter.

— Šta? — preseneti se Sansfaçon, — ti bi pošao sa mnom? Ali ja putujem bez pratioca.

— To mi je poznato i baš zato te molim, da me povezeš sa sobom. Ja naime moram biti za dva dana u New-Yorku. Brodom ne mogu stići za tako kratko vrijeme, a s tobom mi se pruža divna prilika.

— Ali to je nemoguće! — izvlačio se Sansfaçon. — Da sam htio imati suputnika, morao bih birati među članovima svoga Kluba. Ali ovako...

— Slušaj, Sansfaçon, kad ti velim, da moram biti što prije u New-Yorku. Stvar je za mene važna... Ova brzojavka, koju sam danas dobio, razjasniće ti sve.

Sansfaçon baci pogled na brzojavku, koju je, kako znamo, novinar Dick Jenkins toga dana odaslao svojim kolegama u Pariz i London.

— Ova brzojavka? — odgovori letač klimajući glavom. — Nije mi jasno, o čemu se radi.

Dupont mu ukratko razjasni, kako ga s kapetanom Sindbadom vežu uske prijateljske veze i da ga ova brzojavka vrlo uznemiruje, jer se boji, da je njegov prijatelj možda zapao u kakovu zasjedu, iz koje ga treba spasiti.

Sansfaçon ga je pažljivo slušao i nakon kratkog razmišljanja odgovorio:

— Trpiš li ti od vrtoglavice?

— Nikada nisam od toga trpio.

— Onda bih te mogao povesti, ali uz jedan uvjet.

— Govori, ja se svemu pokoravam.

— Obuci brzo toplo, nepromočivo odijelo, kako ga nosimo mi aviatičari, sjedni u auto i požuri na naše uzletište u Passy-u. Gledaj, da se uvučeš, kako znaš, u moj avion, pazi dobro: u »La France« i u njegovoj utrobi ostani sakriven, dok ne poletimo... Jesi li me razumio? Ako te ko opazi, onda ćeš ostati kod kuće. Za ostalo se ne brini.

— Merci, Sansfaçon! Sada je šest sati. Do viđenja u zračnim visinama! — poviče veselo Gaston Dupont i poput bombe izleti na vrata.

Kad je jedan sat kasnije Sansfaçon stigao u Passy, sjedne — pošto se srdačno izrukovao sa svim članovima svoga Kluba, — na svoje mjesto u avionu i dade znak. Stavivši motor u gibanje, poče se propeler poput munje okretati, avion klizne kojih trideset metara po mekoj površini uzletišta i onda se digne veličanstveno u vis. Burni povici: »Bon voyage!« iz tisuću glasova popratiše ovaj smioni uzlet i za kratko vrijeme nestane avion sa vidika velikom sakupljenom mnoštvu.

Samo malena točkica na zapadnom horizontu odavala je još, da tamo osamljen čovjek juri prama beskrajnom moru, možda i u svoju... smrt?

Gotovo u isto vrijeme bio je i u Londonu spremljen ogromni avion »Great Western« za polazak.

Nepregledno mnoštvo naroda i aviatičara čekalo je samo na dolazak slavljenog letača Jamesa Cockburna (Kokberna), pa da udari u urnebesnu viku.

Pilot Tom Sutter — koji je imao pratiti Cockburna na tom dalekom putu — sjedio je nestrpljivo na svom mjestu, očekujući svoga druga, dok su ostali članovi odbora opkolili avion u živahnom razgovoru.

Ali na dobniku odbilo je već tri četvrta do sedam, a Cockburna još uvijek nije bilo. Nestrpljivost porasla je do vrhunca i u mnoštvu se pokazivao očit nemir, koji je mogao postati i opasan.

Još samo pet minuta do sedam... U to zatutnji auto, a mnoštvo, koje je bilo zakrčilo ulaz, raziđe se lijevo i desno. Na uzletištu se pojavi visok čovjek, odjeven od glave do pete u letačko odijelo, tako, da mu se lice nije moglo razabrati.

— Cockburn! To je Cockburn! — poviče neko iz mnoštva. I u isti čas zaori pozdrav iz tisuću grla; odbornici se sjatiše u hrpu, a Mr. Cockburn, u neprilici, klanjao se na sve strane. Stupajući napred, opkoliše ga članovi odbora i počeše gurati spram aviona.

— Zašto tako kasno? — upita Mr. Toddy, redatelj, — evo sedam sati... treba već da kreneš.

Mr. Cockburn stade se ogledavati naokolo, tražeći nešto, ali u gustoj masi svijeta ne opazi, što je želio.

— Napred! — povikaše njegovi prijatelji i ne obazirući se na njegovo otimanje, prebaciše ga na prazno sjedalo.

Uto odbi sedma ura, pilot pokrene motore, »Great Western« se makne i potrči nekoliko metara

ledinom, a onda se i on vine u zrak. Nastade zaglušna vika, mahanje rupcima i šeširima, a kad se sve smirilo, zaori ko iz jednog grla britska narodna himna: »*God save the King!*« — zadnji pozdrav odlazećem heroju, koji je svojim lijetom imao proslaviti svoj zavičaj...

Pola sata kasnije, upravo, kad su članovi odbora htjeli da ostave uzletište i da se vrate u svoje stanove dojuri opet jedan automobil, iz kojega iskoči momče crvena lica od uzbuđenja, mašući rukama.

— Što je? — upita redatelj, prepoznavši momka, koji je služio u Mr. Cockburna.

— Mr. Cockburn... Mr. Cockburn ne može putovati, — mucaše momak...

— Šta?

— Ne može putovati, jer si je prije jedan sat, silazeći niz stube, prelomio nogu... pa leži u krevetu...

— Ali Mr. Cockburn je već odletio, — povikaše odbornici kao bez duše.

— Onda je to bio neko drugi, — uvjeravao je momak. — On zaista leži bolestan kod kuće...

Odbornici se zgledaše zaprepašteno. Onda se kao po dogovoru baciše u svoja auta i odvezoše u stan Mr. Cockburna, da se na licu mjesta uvjere o istinitosti onog, što su čuli malo prije.

I tamo su zaista vidjeli Mr. Cockburna, za koga su držali, da je pred njihovim očima uzletio u zračne visine — u krevetu, nemoćna i ozlovoljena.

Ali ko je onda bio onaj, koji se je mjesto njega odvezao u Novi svijet?

IX

SINJOR SABINI

Sinjor Tortoretto bijaše ustao sa svog mjesta, upravivši oštar pogled u stranog posjetnika, koji je u taj čas unišao u poslovnicu.

Bio je to elegantan, ovisok gospodin u srednjim godinama, oštra, markantna lica, koje je odavalo energiju i neslomljivu volju. Pogled mu je bio pronicav, pa kao da je hipnotizirao onoga, s kim je razgovarao.

Pristupivši brodovlasniku, lako se nakloni i reče u čistome toskanskom dijalektu:

— Oprostite, sinjore, što sam vas možda uznemirio, ali tražim neku obavijest, koju ću zacijelo ovdje naći.

— Molim, — reče uljudno Tortoretto, označivši mu kretnjom ruke, da sjedne.

Stranac se nonšalantno spusti u naslonjač, koji je stajao pred njim i nastavi:

— Došao sam prije nekoliko dana u New-York, da ovdje po dogovoru nađem svog prijatelja i kolegu po zvanju, ali, nažalost, nešto se dogodilo, te se s njim dosad još ne mogoh sastati...

— Smijem li moliti, da budete malo jasniji, — prekine ga brodovlasnik, skupivši obrve. Ko bi imao biti taj vaš prijatelj, ako ga uopće poznajem?

— Inženjer iz Antofogaste, Ivan Mihoković, koji se je sa svojom suprugom imao ovih dana povratiti iz Evrope. Ali, kako već rekoh, nisam mogao s njime govoriti, jer... jer ga je najednoć nestalo.

— Nestalo? — začudi se tobože sinjor Tortoretto.

— Da. Podigao je u Federalnoj banci iznos od sto hiljada dolara i od toga časa se više nije vratio u svoj hotel.

— Mihoković? — upita Tortoretto ledenim glasom, — ah, sjećam se, bilo je o tome govora neki dan u novinama. Ali čime bih vam ja mogao u toj stvari poslužiti?

— Sva potraživanja naše policije bila su dosad uzaludna. Opće je mišljenje zavladalo, da je pao žrtvom kakvoga zločinstva. Velika svota novaca, koju je imao kod sebe, mogla je biti poticaj kakvom zlikovcu, da ga orobi i ubije.

— Bez sumnje, — potvrdi sinjor Tortoretto, — i ja tako sudim.

— Ja ne, — reče inženjer Sabini, — ja držim baš protivno, da je moj jadni prijatelj pao žrtvom neke političke osvete.

— Osvete? I još tomu političke? — natucao je Tortoretto, upirući lukav pogled u stranca.

— Imam puno razloga vjerovati, sinjore, da je moj prijatelj uhvaćen po nalogu ovog čovjeka ovdje, — i pokaza na sliku, koja je visjela na stijeni njemu nasuprot.

— Vi ste vrlo smioni u svojim tvrdnjama, sinjor Sabini, — oštrim će glasom Tortoretto. — A koji bi razlog imao glavni direktorij u Siciliji, da se dočepa jednog inženjera iz Antofogaste?

— Razloga ima više, — odgovori Sabini. — Prvo, moj prijatelj je Hrvat, Jugoslaven, rodom iz Dalmacije, koja je sada sastavni dio novoosnovane jugoslavenske države. Već po svom mentalitetu svaki je Dalmatinac žestok protivnik talijanskih aspiracija . . .

— Sinjore, — plane Tortoretto, — vi objeđujete Dalmatince, da goje mržnju na Talijane, koji su po krvi njihovi srodnici. Ono malo Schiava, što tamo stanuje, nije Dalmacija.

— Pustimo to, — mahne rukom inženjer, — fakta i historija govore protivno

— A vi sami, vaše talijansko ime . . . vaš besprikorni talijanski izgovor, — primijeti ironično Tortoretto, — jasan su dokaz, da potječete od talijanskih roditelja i da vas je talijanska civilizacija stavila na noge.

— Moje talijansko ime nekad je glasilo Sabinić, a moji su roditelji bili priprosti Slaveni, »Schiavi«, kako vi podrugljivo govorite, a moj odgoj bio je internacionalan . . . Ja poštujem talijansku kulturu, ali prezirem njihovu megalomaniju.

— Sinjore, — plane Tortoretto, zgrčivši šake, — vi vrijeđate naš narodni ponos . . . ali, — nastavi, svladavajući svoj bijes, — da čujemo, koji bi bio drugi razlog uhićenju vašeg prijatelja?

— Drugi razlog bio bi ovaj. Moj prijatelj, velik Jugoslaven, bio je nakon rapalskog ugovora ogorčen, što je preko pola milijuna Slavena ostalo pod tuđim jarmom i odlučio se originalno osvetiti vašim zemljacima. Konstruirao je lađu, koja je jednako brzo i plivala vodom i letjela zrakom, te je pomoću nekih novoizumljenih zraka digao u zrak najvažnije arsenale na Siciliji . . . kako će vam bez sumnje biti poznato.

— Hulja! — vikne Tortoretto, — to je bila osveta luđaka!

— Javno mišljenje u Italiji bilo je, dakako, vrlo uznemireno, ali je mojemu prijatelju pošlo za rukom, da se sretno ukloni u jednu luku na dalmatinskoj obali, gdje je bio duže vremena interniran. Napokon je prodao svoj brod i svoje izume Amerikanskoj Uniji i krenuo u New-York, da se ovim putem povrati u Antofogastu. Ovdje ga je, međutim stigla vendetta ogorčenih vaših sicilijanskih zemljaka. Nestalo ga je bez traga i sada bih vas molio za malo razjašnjenje . . . Je li vam možda poznato, gdje se nalazi moj nesretni prijatelj?

Tortoretto skoči razjareno na noge.

— Ha! — poviče on, — vi imate smjelosti, da mene to pitate! U što vi to zadirete?

Sinjor Sabini ustane i odvrati mirno:

— Jer ste vi šef ovdašnje sicilijanske organizacije, komu je Jacopo Montana donio nalog, da se uhvati kapetan Sindbad — to je, naime nadimak moga prijatelja — i otpremi natrag na Siciliju, da mu tamo sude vaši sunarodnjaci...

Sinjor Tortoretto poblijedi od srdžbe, videći, da je brižno čuvana tajna izbila na javu. Ali se ipak sabra i odgovori posve hladnokrvno:

— Ako je ovamo stigao takav nalog, znajte, da će onda biti neopozivo izvršen. Propisi su u tom pogledu neumoljivi. Ali što se mene tiče, mogu vas uvjeriti, da ja o tome ništa ne znam.

— A sinjor Tacconi? — navaljivao je dalje Sabini, — zar ni njemu nije ništa poznato?

— Tacconi? Giuseppe Tacconi? Mislim, da on o tome upravo toliko zna, koliko i ja, — odgovori sinjor Tortoretto cinički.

— Sinjore, badava vam svako izmotavanje, ja znam sve. Moj je prijatelj na vašu odredbu, na vašem automobilu br. S-S 3333 odveden u vašu žitnicu u Little Road ulici, a odande sutradan na drugo sigurnije mjesto, koje ću ja već pronaći. Brojeve na automobilima zamijenio je Luigi Spinetti...

— Maledetto! — plane brodovlasnik, ne mogavši se suzdržati, — questo tradittore! Ali će ga zato stići pravedna kazna!

— Spinetti je ostavio New-York, pa je vaša ruka nemoćna, da ga dohvati. A što se vas tiče, izjavljujem, ne bude li se sinjor Mihoković još danas vratio u svoj hotel, da ću sve, što znam o tome, saopćiti redarstvu, koje će onda povesti daljnje izvide. A što znači u slobodnoj Uniji otmica stranog državljanina, biće vam u posljednji čas potpuno jasno!

S tim riječima se posjetnik uljudno nakloni i ostavi zaprepaštenog brodovlasnika sama.

Dolje na ulici čekao ga je dobro odjeveni messenger-boy. Jednim migom naznači mu, da ga slijedi i upravi svoje korake na molo, gdje su stajale na izbor motorne barke. Skočivši u jednu i mahnuvši rukom svome momku, da učini isto, dovikne vozaču lađice:

— East-River! Chester!

Motor zatopta i barka pođe prema istoku, oprezno se ugibajući bezbrojnim paroplovima i jedrenjačama, koje su vrvjele po tom širokom morskom rukavu. Za par časova prođe ispod golemog mosta, koji veže New-York sa Broocklynom, i pospješenim tempom stane sjeći uzburkane valove East-Rivera, te se domala izgubi na dalekom obzorju.

X

REKOGNOSCIRANJE

Prošavši kroz uski prolaz, koji rastavlja kopno od ostrva Long Island, zaplovi barka prama sjeveru, u prostrani Pelham-Bai. Na zapadnoj strani uzdizale su se visoke kućerine i tvornički dimnjaci newyorških predgrađa Chester i Unionport, tu i tamo prekidani neizgrađenim terenom. Na samoj obali bijelile su se pojedine vile i ribarnice, viđali se dokovi i pristaništa, ali uglavnom bio je promet u ovom zatonu slab.

Sinjor Sabini stajao je uspravno u barci — motreći dogledalom slikovitu obalu pred sobom. Najednoć mu oko zape o samotnu vilu, koja je stajala tik do obale, tako da su je morski valovi direktno oplakivali.

— To je! — šapne preda se i zapovjedi vozaru barke, da pristane uz obalu nešto više od označenog ljetnikovca, gdje su se u more spuštale kamene stepenice.

Na kamenitom obrežju sjedio je mladić, oskudno odjeven, držeći u ruci dugačku palicu, kakvom se ljudi služe kod ribolova. Kapu je bio nabio na oči i tobože sasvim se zadubao u svoj posao, ali je ipak ispod oka pažljivo motrio svaki kret barke, koja se primicala.

Kad se ova primaknula obali, trgne se mladić živo, jer je prepoznao stasitog gospodina, koji je s dogledalom u ruci stojao nasred barke, ali se ipak ne maknu s mjesta.

Uto barka pristane, stranac opazi mladog ribara i stavivši prst na usta, zapovjedi mu, da se ne osvrće na njegov dolazak. Onda isplati vozača i sa svojim pratiocem, koji se je znalično ogledavao po nepoznatom kraju, izađe na obalu i krene do prvog zaselka, koji se je u blizini nalazio. Malo zatim digne se i ribarsko momče, te prebacivši na rame svoju palicu, pođe za prvom dvojicom.

Za par minuta ukaza im se pred očima nekà vrst krčme, kojoj se nad vratima kočio natpis »K crvenom jelenu«. Unišavši unutra, dočeka ih dubokim naklonima riđokosi gostioničar, u kom se na prvi pogled mogao prepoznati dobroćudni Irac. Lokal je bio prazan, pa zato došljaci zauzeše odmah mjesta tik do prozora, s kojega se otvarao širok vidik na more. Krčmar ih podvori krepkim, dakako bezalkoholnim pićem i ode onda u kuhinju, da za nove goste priredi kakav dobar zalogaj.

U taj čas prođe kraj prozora ribarsko momče i opazivši strance u gostinjskoj sobi, kucne polako o prozor, da ih upozori na svoj dolazak. Sinjor Sabini mu kimne prijazno glavom, a momče iščezne.

— Ko je to? — upita pratilac inženjerov.

— Hugh, moj pomoćnik, — odgovori Mr. Griffith, koga su čitaoci jamačno već prepoznali u novoj prevlaci.

Uto se vrata otvore i gostioničar uniđe, te se stane ispričavati, što su gospoda sjela za stol u ovoj

gostinjskoj sobi, gdje bi ih mogao svaki čas kogod smetati u razgovoru i zamoli ih, da pođu za njim u drugu, ljepšu sobu, koja se je nalazila iza kuhinje i služila za diskretnije sastanke.

Mr. Griffith se, dakako, odmah digao i s Vladimirom pošao u drugu sobu. Uslužni krčmar ponese za njima bocu i čaše i sam im otvori vrata. Kad oni unutra, a mlado ribarsko momče, indijanskog izgleda, ali zlatna srca, poleti u susret svom dobrotvoru i ovije mu ruke oko vrata.

— Massa! Massa! — klicao je on.

— Hugh! Dobro momče! — govorio je ganuto veliki detektiv, dok se je krčmar s lukavom grimasom udaljio iz sobe, da ne smeta kod ovog sentimentalnog sastanka. — Kako je?

— All right, — reče Hugh, — ja sam ovdje na izvidnici, ali se dosad nije ništa osobito dogodilo.

— No, — prekine se, bacivši upitni pogled na mladića, koji je pratio njegovog gospodara... ko je to?

— To je moj novi pomoćnik, Vladimir Bojanić, o kojem sam ti već na telefonu govorio... a sada tvoj drug. Imaćemo noćas mnogo posla, pa je na vama, da si osvjetlate lice.

Hugh ispruži desnicu, koju Vladimir srdačno stisne i prijateljstvo bi zapečaćeno.

— Kako tvoja noga? — upita Griffith, motreći Hugha zabrinuto. — Hramlješ li još?

— Bol je prošla, a samo mala ukočenost ostala, — odgovori Hugh veselo, — trčim već kao srna.

— No, onda je sve dobro, — reče Mr. Griffith. — Ja sam se samo bojao, da ćeš biti za akciju nesposoban.

— O, Massa, — klikne Hugh pozlijeđen, — i na samrti još bio bih uz vas.

— Dobro, dobro, — tješio ga je detektiv, — ali sad na stvar! Dakle, šta ima u vili tamo novo?

— Kapetan Sindbad se još uvijek nalazi tamo, a sinoć su, kako sam vam već javio, doveli i gospođu Mihoković.

— Znadem. A ko čuva zarobljenike?

— Koliko sam mogao izviditi, ima u kući neka stara žena, koja je tamo radi dvorbe i onda su još četiri čovjeka, koje međutim nisam mogao vidjeti, jer nikud ne izlaze iz kuće, ali znam pozitivno, da su u kući.

— A odakle to znaš? — upita radoznalo Mr. Griffith.

— Ima tamo na krovu prozorčić, koji gleda ravno na ono mjesto, gdje ja obično lovim ribu. Dosad sam opazio tamo četiri razna lica, kako pažljivo promatraju okolicu i to je pobudilo u meni sumnju, da su to četiri bandita. Među njima je i onaj nitkov, što je pred hotelom »May« čistio cipele.

— Gle! A oni tebe nisu opazili!

— Jesu, bez sumnje, ali mojem poslu nisu pripisivali nikakove važnosti, jer mi dosad nije niko smetao.

— Kako se ulazi u ljetnikovac? — nastavi ispitivati detektiv.

— Ima samo jedan ulaz s ulice, i taj je uvijek zatvoren. Sa tri strane su ovisoki zidovi, koji međutim nisu nikakova zapreka, da se ne pređe preko njih.

— A prozori?

— Svi su hermetički zatvoreni, te se nikad ne otvaraju.

Mislim, da se zarobljenici drže u prvom spratu, dok u prizemlju stanuju stražari. Ima s morske strane terasa, na koju se dolazi iz prizemlja, kako ste mogli vidjeti i sami. Inače je okoliš ovog ljetnikovca dosta osamljen i slabo ko ovuda prolazi, osobito noću.

— Tim bolje, — odvrati Griffith, — bar nam neće niko smetati, kad uđemo u vilu. Dakle slušajte

obojica! Ostavljam vas ovdje radi daljnjih izvida. Bdijte i pazite, osobito, kad se smrači. Oko jedanaest sati doći ću opet; znak je kratak zvižduk. Učinićemo prepad, da oslobodimo zarobljenike, — nastavi Griffith ozbiljnim glasom. — Ne bude li išlo drugačije, pozvaćemo policiju u pomoć, ali ja bih najvolio, da sve sami posvršavamo. Zasad ostanite ovdje sakriveni. Je li krčmar pouzdan?

— Držim, da je pošten čovjek, — reče Hugh, — on i sam sumnja, da se tamo u ljetnikovcu zbivaju tajanstvene stvari.

— Onda: God bye! — završi Griffith, praštajući se. — Još jednoć: budite oprezni!

Baš kad je htio da izađe, uniđe opet vlasnik lokala, komu se dade na žao, što ga već ostavlja tako odličan gost.

— Ima li tu blizu stajalište automobila? — upita ga Griffith, pošto je podmirio svoj račun.

— Pet minuta odavde, na prvom raskršću ulice, koja vodi u Chester, — odgovori Irac, duboko se naklanjajući.

Nato detektiv ispane na ulicu.

XI

JOŠ JEDNA OTMICA

Jedan sat kasnije bio je Mr. Griffith opet kod svoje kuće u Spring-Streetu. Došao je ovamo pješice, jer je iz običajne opreznosti izašao iz auta već u nekoj pokrajnoj ulici.

Zatvorivši za sobom vrata, uniđe u svoju radionicu, da se ondje spremi za večernji pothvat. Nije mu bilo na umu, da koji sat otpočine; kako je vrijeme odmicalo i večer se približavala, nije bilo mnogo otezanja.

Najprije pristupi on telefonu i zazove redakciju »New-York Heralda«.

— Hallo! je li Mr. Jenkins tamo? Ovdje Griffith.

Za čas se javi poznati glas reporterov.

— Hallo, Mr. Griffith! Kako je? Kako stoje naše stvari?

— Sve u redu. Kapetan Sindbad je pronađen, pa će još noćas biti oslobođen. I lady dakako. Gdje ste sutra ujutro?

— Na aerodromu na Long Islandu. Očekujemo dolazak aeroplanâ »La France« i »Great Western«. Do šest sati moraju biti ovdje. Spremamo grandiozan doček. Ali ne znam, što se moji kolege ispreka nikako ne javljaju. Tako zgodna prilika, da se prevezu preko Oceana! Šta mislite, Mr. Griffith?

— Čim svršite doček, dođite u hotel »May«; pripraviću vam ugodno iznenađenje. Jeste li me razumjeli, Mr. Jenkins?

— Lijet preko Oceana! Nečuveno! — vikao je Mr. Jenkins u telefonu. — Dakle: hotel »May«; dobro, doći ću, Mr. Griffith. Ali sad oprostite, puši mi se glava; uvjeravam vas, da će doček biti veličanstven! . . .

Griffith objesi slušalicu o kuku i stane se tiho smijati.

— Ah, taj Mr. Jenkins! Mogao bih se okladiti, da o svemu, o čemu sam mu govorio, nije razumio ni riječce. Taj svečani doček pomeo mu je sasvim glavu. Bijednik!

Onda se stane preoblačiti i za kratko vrijeme bio je opet isti onaj kapetan Paddock, koji je učinio prvi svoj posjet u hotel »May«.

Nekoliko se puta zadovoljno ogledao u velikom zrcalu, i sam sebi nasmiješio. Metnuvši u malenu kožnu torbicu potreban alat: svjetiljku i dva izvrsna revolvera maloga kalibra, prebaci je remenom preko ramena i polagano izađe iz kuće.

Na prvom stajalištu autotaksâ sjedne opet u auto, doviknuvši šoferu, da vozi u Treću aveniju, hotel »May«.

Za četvrt sata bio je tamo. Izašao je staračkim korakom i isplativši vozara, unišao u vestibul. Prošavši kraj vratara, upita, da li je Mr. Đivo gore u odajama, koje je iznajmio iščeznuli Mr. Mihoković? Vratar potvrdi, da jest, i sad se tobožnji kapetan Paddock liftom stane dizati u treći kat. Došavši gore, pokuca na vrata i onda stane čekajući.

Vrata se otvore i ukaza se crveno lice Mr. Điva, ovoga puta tužno i zabrinuto. Opazivši kapetana Paddocka, koji mu bijaše obećao, da će se pobrinuti za sudbinu njegovih iščezlih gospodara, srdačno ga pozdravi i povede u svoju sobu.

— Kapetan Paddock! — klicaše on, — donosite li mi dobrih vijesti? Ah, moja dobra lady nije se povratila kući!

— Znam sve, Mr. Đivo, — odgovori kapetan Paddock, stiščući mu ruku srdačno. — Ali ne bojte se; sve će se okrenuti na dobro. Pronašao sam kuću, u kojoj sada borave . . . Hvala Bogu, živi su i zdravi. Oni su doduše u rukama sicilijanske mafije, koja ih želi poslati u Italiju, da im se tamo sudi, ali . . .

— Nitkovi! Mog dobrog gospodara. Moju dobru lady, — prekine ga ogorčeno valjani momak.

— Do toga neće doći, jer ćemo ih još ove noći osloboditi, — nastavi kapetan Paddock. — Ali i vama prijeti opasnost, da vas zaskoče i zarobe.

— Mene? Neka se samo usude! — prijetio se Đivo uzdignutim pestima.

— Mislim, da imaju namjeru lukavštinom namamiti vas u zasjedu i onda vas silom ili milom odvesti u istu kuću, gdje su i vaši gospodari.

— O, onda bih barem bio u njihovoj blizini, — reče Đivo, — ali ja ipak ne razumijem . . . kako bi to mogli izvesti?

— To je banda fanatika, koja ne preza ni pred čim. Naslućujem, da će vas još večeras posjetiti i stoga sam došao ovamo, da vam budem pri ruci, ako ustreba. Ne bojte se samo ništa, — govorio je detektiv, obazirući se po sobi, — ma što se dogodilo, sačuvajte prisutnost duha i znajte, da sam u vašoj blizini.

Govoreći tako, približi se prozoru i baci pogled napolje. Premda se već bio spustio sumrak, mogao je ipak jasno razabrati, da oba prozora gledaju na uzano dvorište hotelsko, koje je od susjedne ulice bilo ograđeno ovisokim zidom. Paddock otvori prozor i pogleda oprezno dolje. U visini prvoga sprata sterala se oširoka, limom pokrivena terasa, koja je očevidno bila natkrovlje gospodarskih remiza. Ta se je terasa pružala tik do uličnog zida, tako, da skok sa terase na ulicu nije mogao biti nikako opasan.

Razmotrivši dobro situaciju, zatvori detektiv opet prozor, te se upusti u tihi razgovor sa Đivom, razlažući mu potanko svoju osnovu.

Vrijeme je prolazilo i najednoć odbi na zidnom satu deveta ura. Paddock se trgne, ali odmah nato reče smiješeći se Đivu:

— Vrijeme odmiče... još malo i oni će doći.

Utrnuvši u sobi svijetlo, odvrne on u predsoblju električni kontakt, tako da je trak svijetla slabo dopirao i u spavaonicu. I tek što to učinio, začuju se na hodniku tihi koraci i neko pokuca na vrata predsoblja.

— Otvorite! — šapnu mu Griffith, pa se poput sjene sakrije za zastore alkovena u pozadini sobe.

Đivo otvori vrata. Vani je stajao čovjek s pismom u ruci.

— Mr. Đivo? — upita on uljudno stupivši naglim kretom u sobu.

— Ja sam, — odgovori ovaj nešto zatečen.

— Nosim pismo od vašeg gospodara, — reče stranac, upiljivši u nj oštri pogled. — Oprostite, što dolazim u ovo kasno doba.

Đivo drhtavom rukom primi pismo i baci pogled na adresu, ali je to strancu dostajalo, da ga iznenada straga zaskoči i obori na zemlju. Prije nego što je prenerаženi Đivo mogao otvoriti usta i povikati u pomoć, nasrne u sobu drugi čovjek i stane pomagati prvom napadaču. Za čas bio je jadni Đivo svezan na rukama i nogama tako, da se nije mogao ni maknuti. U usta mu turiše platneni čep, koji mu doduše nije smetao pri disanju, ali je ipak priječio svaki povik. Onda onaj drugi zbaci svoj kaput i stane odmotavati sa svog tijela dugačak konop, providen uzlovima. Odmotavši ga posve, provukoše dolnji kraj konopa ispod pazuha svoje žrtve, zavezavši konop poput zamke čvrstim uzlom.

Svršivši taj posao, otvoriše prozor pretsoblja, koji je također gledao u dvorište i oba zlikovca počnu nato polagano spuštati svoju žrtvu dolje. Osjetivši, da se je već dotakao dolnje terase, privezaše gornji kraj konopca za gvozdenu kuku, koja je stršila ispod prozora, bogzna u kakvu svrhu.

Do toga časa radili su šuteći, ali sada se okrene prvi napadač drugome, te mu poluglasno dovikne:

— Ja idem sada dolje, a ti odmah, čim osjetiš, da sam stigao, povuci ovaj konop gore i požuri se liftom iz kuće. Mi ćemo čekati na mjestu. Ali presto (brzo)!

S tim riječima se vine kroz prozor i za čas ga nestane u tamnoj dubini. Njegov drug pratio je pažljivo njegovo spuštanje i osjetivši ugovoreni znak, stane vući konop gore. Ali u isti mah padne na zemlju, obezumljen od groznog udarca, koji se bijaše spustio na nj. U tren oka bio je svezan i bačen u kut poput vreće. Nato kapetan Paddock — brzo u svakome poslu — navuče na se kaput, koji je na podu ležao, natuče na glavu sportsku kapu, zavrne

brzo svijetlo te zaključavši iznutra vrata pretsoblja i turivši ključ u džep, poput munje se spusti na konopcu dolje.

Prvi napadač trudio se međutim, da svezanog Điva podigne na noge i dovuče do ruba terase. Čuvši, da se njegov drug protiv dogovora spušta niz konopac, zastane iznenađen i poviče u pô glasa:

— Diavolo, što je to? Što se dogodilo? — ali u isti mah svali i njega tako strašan udarac na zemlju, da je smjesta izgubio svijest. Nato Edward Griffith priskoči jadnom Điva, te ga razveže.

Đivo se stane protezati, udišući pohlepno svježi noćni zrak, ali ga Griffith prodrma, prišapnuvši mu:

— Na noge! Ovog sinjora ovdje treba svezati! — I odmah se dadoše obojica na posao, da lupeža, koji nije bio niko drugi nego poznati nam Lorenzo, svežu, da se nije mogao ni maknuti.

Izmijenivši ovako uloge, sjeti se Griffith, da treba skinuti konopac sa kuke, na kojoj je visio, jer nije htio, da se vidi ikakav trag noćne pustolovine. To mu pođe nakon kratkog natezanja sretno za rukom: konopac padne na terasu i on ga onda brže spremi u džep svoga kaputa. Svršivši i taj posao, koji uostalom nije trajao ni pola minute, stanu vezanoga vući na kraj terase. Griffith pogleda dolje i opazi u mračnoj, slabo osvijetljenoj ulici silhuetu automobila, koji je očevidno nekoga čekao. Šofer je hodao nestrpljivo amo-tamo, zureći nemirnim pogledom u gotovo neprozirnu tamu, koja ga je okružavala. Osjetivši, da se njegovi drugovi spremaju, da se spuste niza zid, koji nije bio previsok, dovikne im nestrpljivo: »Presto, presto!«

Prvi se spusti Griffith, vukući za sobom onesviješćenog Lorenza, a onda pomogne i Đivu, da skoči dolje. Uz pripomoć sve trojice smjestiše oni svoju žrtvu u zatvoreni auto, šofer sjedne na svoje mjesto i na zapovijed Griffitha — koga dakako u gustom mraku nije prepoznao, pojuri auto niz mračnu ulicu,

izašavši onda u Treću aveniju, produži pravcem prama sjeveru te se doskora izgubi u onom vrtlogu kočijâ, automobila i ostalih vozila, koja do kasne noći vrše promet po svim većim ulicama ogromnoga grada.

XII

NOĆNA PUSTOLOVINA PADDY FOXA

Kraj južnog mosta, koji dijeli poluostrvo Manhattan od Bronx-City-a, sjedio je na kamenitoj klupi siromaški odjeven čovjek nabivši svoju apašku kapu na oči. Noć je bila tamna, bez mjesečine, samo tu i tamo zatreperio je sjaj kakve zvjezdice. Svjetiljke na mostu bacale su mutno svijetlo na kamenitu ogradu mosta, rasvjetljujući jedva nogostup, kojim su usprkos kasnoj dobi noći, hodali pješaci poput mravljih rojeva, dok su automobili i omnibusi jurili bijesno jedan za drugim. Jednom riječju: promet bio je u to doba vrlo živahan. Apaš sjedio je naoko apatično na svojoj klupi, premećući svoju kratku lulicu iz jednog kuta usta u drugi, pozorno motreći vrevu naroda pred sobom.

Za kratko vrijeme utiša se buka na ulici; još su, doduše, prolazili pojedini noćni šetaoci, ali je i automobilâ bivalo sve manje i manje, dok napokon posve ne utihnu ulična buka.

— Goddam! — procijedi zlovoljno kroz zube samotni noćnik. — Bilo bi već vrijeme, da dođe taj Bill Gates! Koga bijesa radi tako dugo?

I kao za odgovor začu se u daljini pucnjava biča i lomot od kotača. Domala se ukazaše u sumračju jednoprežna kola, koja je tjerao muž, zaogrnut u tamnu kabanicu.

Kola stadoše tik pred ulazom na most i kočijaš se uze ogledavati za putnikom, koga je imao povesti.

— Saluting! — poviče apaš, pristupivši bliže.
— Welkome! — odgovori kočijaš, — Crveni Bob?
— Dakako, — nasmija se apaš, — da ko bi bio?
— All right! — povikne kočijaš, — sjedaj!
Crveni Bob se vine na sjedalo kraj kočijaša, koji odmah potjera konja te laganim korakom stanu prelaziti most.
Na drugoj strani stojao je stražar, ali im nije posvetio mnogo pozornosti, jer se je upravo trudio, da usuprot vjetru zapali cigaru, što mu jedva jedvice pođe za rukom, kad je već apaška sprega bila daleko odmakla.
Putem nisu ništa govorili; svaki od njih bio je posve zaokupljen svojim mislima. Tako pređoše tihe ulice krajnjih predgrađa. Iz daljine čuo se šum morskih valova, koji su se bacali o hridine: siguran znak, da su već blizu cilja. Domala stigoše do obale ovelikoga zatona. Svježi noćni povjetarac udari im u lice; Bill Gates potjera konja u kas i za kratak čas im se ukazaše oblici samotne zgrade, koja je stajala tik do žala.
— Evo nas, — reče Bill, zaustavivši kola. — Ondje je zgrada, koju ćemo noćas pohoditi, — nastavi, pokazavši vrškom svoga biča u označenom pravcu.
— Biće nenastanjena, — primijeti Crveni Bob, jer ne vidim nigdje svijetla.
— Držim, da osim čuvara i ne stanuje niko u toj vili. Ona je vlasništvo bogatog Talijana, koji stanuje daleko tamo na Hudsonu, a rijetko kada zalazi ovamo. Ali ipak, nadam se, da ćemo naći dobar plijen. Ima tu srebra i predmeta od vrijednosti, — završi Bill smijući se i skačući sa kola.
Crveni Bob slijedio ga je s mladenačkim naletom i onda upita naivno:

— A što ćemo sada?
Bill Gates umjesto odgovora uhvati konja za uzdu i povede ga duž zida, koji se je prostirao na južnoj strani ljetnikovca. Onda najednoć stane i prizove k sebi Crvenoga Boba.
— Ovdje ćemo preko zida, — šapnu mu on. — Najprije na kola, s kojih ćemo se lako vinuti gore. — S tim riječima uzađe on opet na kola i pokuša rukom dosegnuti gornji rub od zida, što mu je lako pošlo za rukom.
— Napred! — dovikne on Bobu. Ovaj skoči za njim i za čas su obojica stajala jedan do drugoga.
Zid im je sezao do ramena, te su sad udobno mogli gledati u neveliki vrt, koji se prostirao u ograđenom prostoru. Bio je to jednostavan cvijetnjak, ispresijecan uzdužnim stazicama. Od glavnih ulaznih vrata u zidu vodio je put do glavnog ulaza same zgrade; lijevo i desno bila su po četiri prozora, u taj mah hermetički zatvorena. U prvom spratu bilo je pet prozora, isto tako osiguranih od provale i neželjenih posjeta. Sasvim na dnu zgrade bili su željezom okovani prozori, očevidno od podruma i podzemnih prostorija.
— Kroz jedan od ovih prozora moramo unići, — reče Bill Gates, motreći iskusnim okom provalnika situaciju pred sobom.
— Biće to vraški posao, kraj takovih rešetaka, — usudi se primijetiti Crveni Bob, dok je u sebi mislio: »Eto ti belaja; u što sam se sad upleo!«...
— S njima ćemo biti za čas gotovi, — nasmija se Bill cinički, — moj alat je izvrstan, odmah ćeš se uvjeriti.
S tim riječima izvadi on ispod sjedala platnenu vrećicu, u kojoj se nalazio taj hvaljeni alat, malu svjetiljku i pletene ljestve. Prebacivši ove preko zida, reče:
— Gotovo, možemo na put! Za mnom, ali oprezno!

Poput vjeverice spusti se on niza zid, a za njim Crveni Bob. Kad su stigli na dno, oprezno se približiše podrumskom prozoru, koji im je bio najbliži.

Bill Gates opipa rukom gvozdene priječke, prodrma ih malo i videći, da se ne klimaju, promrmlja:

— Goddam! Sjede čvrsto; moraću ih raspiliti.

Nato uzme iz vrećice finu turpijicu od ocjeli, navlaži je uljem, koje se nalazilo u maloj bočici i onda stane oprezno piliti prvu priječku. Radio je, doduše, sa što većom opreznošću, ali cviljenje turpije odjekivalo je neugodno noćnim zrakom. Morao je par puta prekinuti posao, da ga čas kasnije opet nastavi. Četvrt sata kasnije bila je priječka kao nožem prerezana. Ali su bile preostale još tri, s kojima nije bio lak posao. Gotovo cio sat utrošio je on u to, polomivši pri tom dvije turpije. Ali mu najzad pođe za rukom, da cijeli gvozdeni krst izvadi iz prozorčića i položi na pijesak pred sebe. Sad je imao pred sobom otvor, kroz koji se je lako mogao uvući odrastao čovjek. On to i učini, držeći pred sobom svoju svjetiljku. Ugledao je četverouglast prostor, koji je očevidno služio kao drvarnica i spremište za kojekakve ropotarije. Prazni sanduci i porazbacana slama odavali su, da se je ovamo rijetko kada zalazilo. Nekoliko stepenica vodilo je do željeznih vrata, koja su bila glavni ulaz u ove prostorije.

Bill Gates namigne Crvenom Bobu, da ga slijedi, našto se spusti u podrum. Za čas bio je i Bob na nogama, ogledavajući se znatiželjno po prostoriji, u koju je čudnim slučajem zalutao.

Gates se približi željeznim vratima i uze pozorno prisluškivati. Najednoć se trgne i promrsi grdnu psovku.

— Što je? — upita ga Crveni Bob trepereći od straha.

— Tiho! Neko ide hodnikom ... Do bijesa, ako je čuvar štogod naćuhnuo!

Prisluhnu ponovo: — koraci su se opet udaljivali.

Bill sjedne na zadnju stepenicu, držeći svoju svjetiljku tako, da je ravno upirala svoje trake u lice Crvenoga Boba.

— Slušaj, Bobe! Poveo sam te sa sobom, jer sam mislio, da si dostojan moga povjerenja. Kad bih znao, da me varaš i da nisi ono, za što se izdaješ, bila bi to tvoja smrt! Znaj, Bill Gates ne poznaje šale . . .

— Ja da nisam Crveni Bob? — branio se apaš, — što to znači, Bille?

— Da ti nisi nikad bio apaš nego, — pri tome naglom kretnjom strgne kapu i crvenu vlasulju sa glave Bobove. — Grom i pakao! ... Paddy Fox.... prokleti Paddy Fox, redarsko pseto!

I prije, nego što se je otkriveni detektiv mogao snaći, zahvatio ga je takav udarac po glavi, da se je bez glasa stropoštao na zemlju.

Bill Gates se paklenski nasmija i uze govoriti obezumljenom redarstveniku, premda ga ovaj nije mogao slušati.

— Paddy Fox! ... Prepoznao sam ja tebe od prvog časa, kad te je ona hulja Sam doveo k »Crnome pauku«. Ali sam se prenavljao, kao da i ne slutim tvoju varku, pa si, eto, udesio sve tako lijepo, da si ostao nasamaren. E pa sad: God bye — i kad se probudiš, sjeti se, da Bill Gates na svojim putovima ne treba detektivske pomoći!

S tim riječima se Bill vine iz prozorčića i skoči opet u vrt. Odande se uspne ljestvama na zid, skoči u kola i povuče ljestve za sobom. Spremivši svoje stvari opet uredno na prijašnje mjesto, udari bičem konja, te se vrati u grad, zadovoljan, što je ovoga puta nanio takovu psinu jednom članu uvaženog redarstvenog staleža.

X

U ZADNJI ČAS

Jedan sat kasnije iza ovih događaja jurio je istim putem automobil, u kojemu su sjedili Griffith i Đivo, pazeći na svaki kret svezanoga Lorenza, koji se još uvijek nije oporavio od onog silnog udarca. Šofer je gonio svoje vozilo sa sve većom brzinom, čim se je više udaljivao od grada i za neka četvrt sata preleti pokraj gostionice »K crvenom jelenu«. Griffith, koji je putem smislio svoju ratnu osnovu, dade mu znak, da stane na prostranom trgu, koji se je sterao tik do morskoga žala. Šofer stane i otvori vratašca od auta, očekujući od tobožnjeg sinjora Lorenza nove odredbe. Ali u taj mah ga Griffith jakim kretom svoje ruke obori na zemlju, pritisnuvši mu u isti mah na usta platnenu krpu, umočenu u kloroform, koju je neopazice izvadio iz svoje ručne torbice.

Za čas ležao je omamljen na zemlji. Onda ga uz pripomoć Điva, koji nije odmah shvatio, o čemu se radi, oprezno položi na njegovo sjedalo u autu.

— Morao sam ga omamiti, da nam ne smeta, — govorio je detektiv svom drugu, — za tri sata doći će opet k sebi.

— A ovoga ovdje, — nastavi, pokazujući na svezanoga Lorenza, — riješićemo njegovih spona i ostaviti također u autu. Nadam se, da se neće prije vremena probuditi: udarac bio je prema svim pravilima boksačkog umjeća.

S tim riječima počne odvezivati nesretnog Lorenza, koji još nije pokazivao mnogo volje, da se probudi, te ga lijepo povali na kožno sjedalo tako, da je posve prirodno izgledalo, kao da spava.

Svršivši taj posao, i obustavivši svako gibanje motora, dade detektiv na maloj pištaljki ugovoreni znak svojim pomoćnicima, da je stigao. Odmah se

ozva iz daljine sličan zov... i za tri časa približiše im se preko mračnog trga dvije sjene.

— Hallo! Hugh! — poviče Griffith.

— Uah, Massa! Ovdje Hugh i Vlad', — odgovori izvrsno momče.

— All right? — upita detektiv rukujući se s obojicom.

— All right, — odgovori Hugh, — mi smo ovdje u zasjedi od časa, kad se spustila noć. A ko je ovo? — upita mladić, pokazujući na Điva.

— Mr. Đivo, naš prijatelj. Ima li šta novo?

— U prvi sumrak stao je pred vilom automobil, iz kojega su izašla tri gospodina, koje nisam mogao iz daljine prepoznati. Auto je otišao dalje, a gospoda su unišla u vilu, iz koje dosad nisu još izašla.

— Dakle se nalazi tamo sedam osoba, — promrmlja detektiv, — ali šta zato? Ako dođe do borbe, dosta ćemo biti i nas četvorica.

— Onda se dogodilo još i ovo, — nastavi Hugh. — Pred jedan sat otprilike prošao je ovuda jednospreg, u kojemu su sjedila dva čovjeka. Kola su pristala uz južnu stranu zida. Kad smo se prikučili bliže, nismo više opazili nikoga, ali preko zida su bile spuštene pletene ljestve. Onda smo čuli, kako turpijom pile gvozdenu rešetku od podrumskih prozora. To je trajalo čitav sat. Zatim je nastala tišina, ali najednoć se je uspeo jedan od one dvojice preko zida, povukao ljestve za sobom i odjurio natrag istim putem, kojim je ovamo došao.

— A drugi? — upita Griffith.

Hugh slegne ramenima.

— Biće da je ostao u podrumu. Ne znam, što se je među njima odigralo. Možda je i mrtav, — šapne on.

— To ćemo odmah vidjeti, — reče detektiv. — Imaš li oružje uza se, Hugh?

— Evo moga revolvera. Drugi sam dao Vlad'u.

— Well! I ja imam dva. Evo vama, Mr. Đivo, jedan, pa se izvolite poslužiti. A sad napred!

Stupajući jedan za drugim — Hugh napred, a ostali u odmjerenim razmacima — dođoše za par časaka do onoga mjesta, gdje je malo prije stajao apaški jednospreg. Griffith uperi zrake svoje električne svjetiljke u tlo, ugaženo konjskim kopitima. Kolosjek vodio je u velikom luku opet na kamenitu cestu, s koje su kola bila skrenula. Inače se nije moglo zamijetiti ništa osobito.

Griffith omjeri visinu zida, koji mu je sezao više glave, izvadi iz džepa ono isto uže, na kojem se bio već jednom spustio sa trećeg kata hotela »May« i prebacivši jedan kraj preko zida i sagnuvši svoja snažna ramena, reče Hughu:

— Popni se na moja leđa i spusti se na drugoj strani dolje.

Hugh posluša i za tren oka nađe se s onu strane vrtnog zida, dok je Griffith podržavao ravnotežu.

— Vas dvojica ostajte ovdje, — reče detektiv Đivu i Vladimiru, — i pazite, da nas ko ne zaskoči. Držite samo uže u ruci, da ostane nategnuto. — Onda se i on vine gore i na drugoj strani spusti na zemlju.

— Tako, a sad da vidimo, što se je u toj rupi dogodilo, — govoraše on tiho svom mladom pomoćniku, približavajući se otvoru od podruma. Najprije mu udari u oči prepiljena rešetka, koja je ležala na zemlji. Uzevši je u ruke, stane je pažljivo razgledavati.

— Dobar posao, — promrmlja on, — rubovi su glatko odrezani. Smio bih se kladiti, da je tu imao svoje prste jedan od naših vještijih provalnika. Eh, dakako, — nastavi, podižući sa zemlje krhotine fine turpije, kojom se služio Bill Gates, te ju valjda nehajno odbacio. — Tu je radio majstor.

Posvijetlivši u nutrinu podruma, opazi na prvi pogled, da na slami leži čovječje tijelo.

— Unutra! — zapovjedi detektiv, spuštajući se u dubinu podruma.

Hugh je stupao tik za petama svoga gospodara, koji je već bio poklekao pored onesviještenoga čovjeka, svijetljeći mu u lice. U isti čas Griffith zafićuka tiho, što je uvijek činio, kad je bio čime iznenađen.

Hugh mu dobaci upitni pogled.

— Paddy! Paddy Fox! — promrmlja detektiv, — je li moguće? Što se je tu dogodilo?

Brže pređe rukom preko čela i lica svog suparnika, koji je nemoćan ležao pred njim, da se osvjedoći, živi li još.

— Živ je! — reče zadovoljno, — omamljen udarcem o sljepočnicu; na sreću neće biti opasno. Osjećam, da se vraća životu, — nastavi, pridižući glavu nebogom svom kolegi, koji je doista već davao neke znakove, da mu se vraća svijest.

Upornim masiranjem pođe Griffithu za rukom, da Paddyja privede opet u život. On otvori oči, izbulji ih u svog spasitelja, koga u polutami nije mogao prepoznati, a onda sjedne i opipavši svoju glavu zajeca:

— Oh! Oh!

— Mr. Paddy, kako je? — upita ga samilosno Griffith.

— Gdje sam to ja? — progovori tiho nesretni detektiv, koji nije znao, da li sanja ili bdije.

— Što se to s vama dogodilo? — upita opet Griffith. — Kako ste dospjeli u ovaj podrum?

Na poznati zvuk Griffithova govora Mr. Fox se trgne te upiljivši svoj pogled u kolegu, koga je pomalo počeo raspoznavati, promuca:

— Mr. Griffith! Vi ovdje? Dakle niste u Floridi?

— Floridi? — nasmija se detektiv, — ne, ja sam u New-Yorku i to na vašu sreću, jer ste u ovom podrumu mogli poginuti od gladi i žeđe. Ali ko vas je tako omamio?

— Bill Gates! Goddam, lupeški Bill Gates! Namamio me ovamo i onda izudarao, — sramežljivo prizna Mr. Paddy.

— Bill Gates! Mislio sam to, — reče Griffith, — ali iskreno priznajem, da se nikad ne bih nadao, da je mogao vas, iskusnog policaja, uloviti na lijepak.

— Nažalost, uhvatio me, — stenjao je jadni Paddy Fox i onda ukratko ispripovjedio cijelu svoju nepriliku. Završivši, reče: — Ali što me najviše peče, jest, što će o tom sutra brujati cijeli New-York. Moj je kriminalistički ugled pokopan.

— Eh, dakako, — nasmija se Griffith, pružajući mu srdačno ruku. — Ali o tome neće niko ništa saznati. Ja nisam čovjek, koji se raduje tuđoj nedaći. Ako smo i bili dosad suparnici, odsele ćemo raditi zajedno. Nije li tako, Mr. Fox?

— Da, Mr. Griffith, i dugovaću vam vječnu zahvalnost za vašu pomoć, koja je došla u pravi čas. A propos, — sjeti se on najednoć, — kojem sretnom slučaju imam da zahvalim vašu nazočnost ovdje . . . u ovom prokletom podrumu?

— Tražim iščezlog inženjera Mihokovića, — odgovori Griffith, smiješeći se tajanstveno, — i našao sam ga . . . evo u ovoj kući.

— Goddam . . . u ovoj kući? — usklikne Mr. Fox presenećen.

— Da, on je ovdje skupa sa svojom suprugom . . .

— Pa tu je onda zaista Bill Gates umiješan, a ja ludov, dao sam se od toga lupeža nasamariti! — zavapi ubogi detektiv, sav skršen od saznanja, da ga je neko drugi pretekao.

— Tu nema Bill Gates nikakovog posla, — uvjeravao ga je Griffith, u posve je isključeno, da je on odveo Mr. Mihokovića.

— Pa ko onda?

— Mr. Mihoković pao je žrtvom osveti sicilijanske mafije, kojoj se je nešto zamjerio i ne bude

li noćas spašen, propao je zauvijek. Oni ga misle lađom poslati u Italiju . . .

Na ove riječi se Mr. Fox udari šakom o čelo i povikne:

— A mi tu stojimo i gubimo vrijeme! Napred, treba ga spasiti!

— Slušajte, Mr. Fox! Nas smo ovdje četvorica, a vi ste s nama peti. Gore u zgradi ima ih sedam, koji su zacijelo dobro oboružani. Doći će možda do okršaja . . .

— Ha, što se mene tiče, ja sam također oboružan, — reče Paddy Fox, izvadivši ispod svoje radničke bluze elegantan revolver . . . Razumije se, da sam na sve spreman . . .

— Well, — nasmiješi se Griffith, zamijetivši silnu ratobornost svoga kolege, — sasvim po vašoj volji.

A onda, ogledavajući željezna vrata, koja su vodila iz podruma, reče:

— Zaključano po svoj prilici . . . a drugog ključa nemamo . . .

— Ne, onda se ne može proći, a silom otvoriti ova vrata ne ide. Uostalom, vani sam čuo prije korake, — reče Mr. Fox.

— Moramo izaći iz ovog podruma i unići u vilu drugim putem, — predloži Griffith. — Evo, gosp. kolega, vaša kapa i vlasulja . . . pa hajdmo!

Dok je Fox grabio svoje stvari i trpao ih u džep, Griffith se bio uzvio kroz prozor napolje, a za njim Hugh, koji je sve to vrijeme šuteći pratio ovaj intermezzo u podrumu. Onda pomogoše i Mr. Foxu, da izađe na čisti zrak.

— Što ćemo sada? — upita on.

— Moramo preko zida, — reče Griffith, — evo ovako, jer one pletene ljestve odnio je vaš . . .

— Pst, vražji je on, a ne moj, — cmizdrio je Mr. Fox, penjući se na zid i spuštajući se na drugoj

strani dolje, gdje ga dočekaše krepke ruke Sindbadovih zemljaka.

Kad su sva trojica prešla preko zida, objasni Griffith ukratko svojim pomoćnicima nazočnost čuvenog kriminalista na ovom mjestu i odmah se stane ogledavati za zgodnim mjestom, gdje bi mogao provaliti u kuću.

— Eno onaj prozorčić ondje na tavanu, — upozori on Hugha, — bi li se ti usudio, da se po ovom žlijebu uspneš gore i pričvrstiš ovaj konopac?

Hugh omjeri visinu i nasmiješivši se odgovori:

— To je malenkost, — i već se penjao poput mačke žlijebom gore. Nije dugo potrajalo, i on se već nalazio ispod tavanskog prozorčića, koji mu je Griffith označio. U tren oka sveže on dugi konopac za čvrstu kuku, koja je ondje iz zida stršila i baci drugi kraj dolje. Griffith ga prihvati i nategne, da iskuša njegovu čvrstoću.

— All right! Sad ćemo redom gore... ali samo tiho. Napred!

S tim riječima uzme se on prvi penjati i brzo dosegnu dolnji dio krova, po kojem se je mogao lako pomicati do Hugha, koji ga je tamo čekao. Drugi na redu bio je Mr. Fox, koji baš nije bio osobit penjač, ali svom dekoru za volju izdrži i tu mučnu proceduru te se i on nađe gore na maloj platformi. Za njim dolazio je naš Vladimir, koji također nije bio osobito vješt u penjanju na tako tankom konopcu, koji se je, osim toga, još i ljuljao amo-tamo, ali njegove mladenačke ruke držale su uže čvrsto i nakon par sekunda bio je i on u društvu one trojice. Što se posljednjeg, Điva, tiče, ne trebamo ni spominjati, da je za nj, kao staroga mornara, bila ta ekskurzija prava igrarija i da se prije, nego što su to njegovi drugovi očekivali, našao u njihovu društvu.

Sad je imao slijediti drugi dio tog pothvata: naime prolaz kroz tavanski prozorčić. Sve jedan po jedan, s Griffithom opet na čelu, ulazili su u ne-

kakve mračne tavanske prostorije, koje su bile sasvim prazne.

Griffith posvijetli malo naokolo i opazi na dnu vratašca. Pritisne kvaku: — bila su otvorena. Zavojite stube vodile su u dolnji sprat.

Griffith naloži Hughu, da se oprezno spusti niza stube i izvidi, da li su čuvari na hodniku. Ne prođe mnogo vremena i mladić se vrati te šapćući izvijesti:

— Hodnik je u prvom spratu rasvijetljen. Na dnu stuba sjedi jedan čuvar i puši, drugi leži na kraju hodnika i spava... inače nisam nikoga vidio...

— Well, — šapne Griffith i skinuvši cipele, zapovjedi svojim drugovima, da ostanu nepomično na mjestu, dok ih on ne bude dozvao. Onda se tihim koracima, poput divlje mačke, spusti niza stube i prije, nego što se čuvar snašao, bio je svladan i svezan, a da nije dao ni glasa od sebe. Griffith dade rukom znak svojim prijateljima, da ga polako slijede, a onda se baci na usnulog čuvara, koji je isto tako brzo bio svezan, da se nije mogao ni maknuti. Razumije se, da su im obojici bila i usta rupcem začepljena, tako da nije bilo opasnosti, da bi mogli svojom vikom ostale čuvare uzbuniti.

— To bi bila dvojica, — reče tiho Griffith, — a gdje su ostali? Gdje se nalazi Mr. Mihoković?

Mjesto odgovora dopre do njihovih ušiju glasna vika i prepiranje iz jedne od soba u prizemlju. U viku se umiješa jasan hitac iz revolvera, koji potrese svu kuću.

— Za mnom! — poviče Griffith, dižući svoj revolver i poletivši trkom niz stube u prizemlje. Njegovi pratioci učiniše to isto i za čas se stvoriše pred vratima sobe, iz koje je dopirala zaglušna vika.

Griffith otvori vrata i tu se sada pred njihovim očima ukaza čudan prizor.

Usred sobe stojao je muž širokih ramena i energična lica, markantnih crta, držeći u ruci revolver, koji se još pušio i odbijajući nasrtaje čovjeka surova izgleda, koji ga je htio baciti na zemlju, gdje je već ležao jedan njegov drug, pogođen od smrtonosnog hica. Tri zakrabuljena čovjeka stojala su u pozadini, bijesna i zažarenih očiju, koji su groznom vikom podjarivali preostalog čuvara, da već jednom svrši borbu.

Uto Griffith, pregledavši jednim trenom situaciju, podigne svoj revolver i poviče:

— U ime zakona — mir!

A onda okrenuvši se mužu, čiji je život bio u taj čas u najvećoj opasnosti, nastavi:

— Mr. Mihoković, vi ste slobodni!

XIV

KAPETAN SINDBAD

Kad je ono prije tri dana inženjer Ivo Mihoković ostavio hotel »May«, da u Federalnoj banci unovči državni chek od sto tisuća dolara, što ih je dobio u zamjenu za svoj čuveni brod »Galeb«, oprostio se srdačno od svoje supruge, koja ga je pratila na svim njegovim pustolovnim putovanjima. Krenuo je pješice u Long-Street, koja od Treće avenije nije odviše daleko. Stigao je bez neprilika do banke, ne opazivši, da ga iz daljine slijedi čovjek sumnjive spoljašnjosti.

Brzim koracima popeo se u prvi sprat, gdje se daturi i za četvrt sata imao je sav novac u rukama. daturi i za četvrt sata imao je svoj novac u rukama. Izbrojivši mu blagajnik, malen, suhonjav čovječac obrijana lica, zatraženih sto tisuća dolara, nije se mogao suzdržati, videći, kako stranac flegmatičnom

kretnjom ruke sprema toliki novac u svoju novčarku, a da mu ne dobaci dobar savjet:

— Uzmite auto, Sire, uzmite auto; nije dobro, da idete pješice s tolikim imetkom u džepu.

I onda s uljudnim smiješkom zatvori za njim svoj prozorčić.

Mr. Mihoković mahne nehajno rukom i krene niza stube s namjerom, da se vrati u svoj hotel. Ali u isti čas, kad je htio ostaviti zgradu banke, udari jak pljusak, koji ga prisili, da jedan čas zastane na svom putu.

U taj tren pristupi k njemu trošno odjeven čovjek i skinuvši kapu, reče smjerno:

— Automobil? Ako vam je po volji... please (izvolite)!...

Inženjer se sjeti opomene blagajnikove i videći, da kiša neće tako skoro prestati, kimne glavom. Uslužni čovjek jednim kretom ruke otvori vratašca zatvorenog auta, koji je stajao tik pred ulazom i turivši gosta u kola, da je ovaj jedva imao vremena doviknuti jasno svoju adresu, dade šoferu znak, da krene.

Za vrijeme vožnje bio je inženjer po svom običaju tako zaduben u svoje misli, da nije mnogo mario za pravac vožnje. Tek kad je opazio, da je auto zakrenuo u zabitnije ulice i sve se više udaljivao od središta grada, trgne se iznenađen i zapovjedi šoferu, da ga vozi u Treću aveniju. Ali šofer, ne mareći mnogo za njegov nalog, gonio je sa sve većom brzinom svoj stroj. Inženjer skoči bijesan na noge, kad je razabrao, da auto skreće u neku sasvim samotnu ulicu. I upravo, kad je htio, da udari groznim udarcem svoje šake drzovitog vozača, uleti auto u taman trijem, vrata se za njim zatvore i vozilo stane.

— Izvolite izaći! — začuje se podrugljiv glas čovjeka, koji je otvarao vratašca od auta.

Inženjer ispane poput bombe napolje i stane kao ukopan. Pred njim su stojala dva čovjeka s na-

perenim samokresima u rukama. Jedan od njih bio je izrekao gornje riječi i pokazujući rukom prama stepenicama, koje su vodile u gornji sprat, nastavi:

— Ovamo gore, sinjore!

— Ha! — plane inženjer, — što znači taj prepad? Gdje sam ja?

— U sigurnim rukama, sinjore, — odvrati prvi govornik, — zasad vam je ovdje određeno boravište. Izvolite gore!

Ali inženjer ga ošinu bijesnim pogledom:

— Šta? Meni to zapovijedate? U kakvu sam to banditsku špilju zapao? — poviče on, ustuknuvši jedan korak natrag.

— Izvolite gore, ako vam je život mio, — odgovori vođa bandita, uperivši u nj svoj samokres.

Inženjer slegne ramenima i držeći očevidno, da su ga razbojnici ovamo domamili u svrhu, da mu otmu novac, što ga je imao u džepu, zatomi svoj bijes i pođe za neznancem, dok ga je drugi uzastopce slijedio.

Uzašavši nekoliko stepenica gore, neznanac otvori širom željezna vrata i okrenuvši se nedobrovoljnom gostu, reče zapovjednim glasom:

— Izvolite u ovu sobu.

Inženjer uniđe, bacivši znatiželjan pogled oko sebe. Soba je bila u polutami, jer ju je rasvjetljivao samo prozorčić sa štropa. Namještaj je bio jednostavan: krevet, počivaljka i okrugao stol, usred sobe.

— U ovaj zatvor dolazim? — upita Mihoković, uprijevši pogled u neznanca, koji ga je podrugljivim očima motrio. — S kojim pravom me zadržavate ovdje? — A onda, pogledavši dobro fizionomije svojih tamničara i njihov strani izgovor, nastavi:

— Vi ste Talijani? Onda razumijem. Imam u džepu sto tisuća dolara... Oni su vaši, ako ste me radi njih zarobili...

Ali se prekine videći iscereno lice onog, koji ga je u ovaj zatvor doveo.

— Maledetto schiave! — vikaše on umjesto odgovora. — Mi smo talijanski patrioti... a nismo briganti... Vršimo naloge direktorija... Uzapćeni ste, jer ste se usudili uništavati našu vojnu snagu... vi i vaši prokleti pomagači. Ali stići će i njih kazna... U našim ste rukama!

Izgovorivši te riječi, okrene se naglo i gurnuvši u rebra svog druga, koji je za cijelo vrijeme zabezeknuto šutio, ispane iz sobe. Čas kasnije zalupiše vrata i zarobljeni se inženjer nađe sâm u tamnoj ćeliji. Kapetan Sindbad u rukama svojih krvnih neprijatelja!

XV

JACOPO MONTANA

Sindbadu postalo je odjedanput sve jasno.

Bacivši se na počivaljku, podboči rukom glavu i dade se u duboke misli. To je bila dakle vendetta njegovih neprijatelja, kojima je pred par mjeseci zadao toliko strašnih udaraca, uništivši njihove vojne arsenale i time sve njihove ratne osnove. Ali neka! — plane on, skočivši na noge, — ja ih se ne bojim, pa da se radi i o mojoj glavi. Moj narod je tu žrtvu zaslužio... za njegovo dobro učinio bih i više: potpalio bih cijeli svijet!

Stane se ogledavati po sobi, ali nažalost ne nađe nikakova izlaska. Željezna vrata bila su čvrsto zatvorena, a jedini prozor nalazio se na stropu — nedosežan za nj, jer se nalazio u velikoj visini. Pogled inženjerov pade na sliku sicilijanskog vođe, koja je visjela naspram njega. Prezirno slegne ramenima i odvrati glavu. Zatim se opet baci na počivaljku i zapadne iznova u misli, iz kojih ga domala probudi štropot na vratima. Ona se otvore i ukaza se iscereno lice Čeka, čuvara kuće. Nosio je u velikoj ručnoj košari narezana kruha, hladna mesa, vrč vode i oveliku čašu.

— Ecco, sinjore, — reče, stavivši jelo na stol, koji bijaše prije pokrio ne baš najčistijim stolnjakom. — Patrioti vam šalju nešto mangiare... sutra će biti bolje, jer će vas večeras prevesti u drugi hotel, hehehe; ovdje fali svaka komodita... ja sam Čeko, a onaj sinjor, koji vas je dolje dočekao, bio je Lorenzo...

— Odvešće me odavde? — upita kapetan Sindbad, koga je ta nova seoba najviše interesirala. — A kamo?

— Pst, — šapne Čeko, — to vam ne smijem odati. Ali svakako onamo — onamo, — reče Čeko, pokazujući palcem prema istoku. — A onda dalje preko velike vode... iš! — završi on s pakosnim posmijehom izlazeći iz sobe, ostavivši zatočenika opet sama.

— Odvešće me dalje... prama istoku... Nema sumnje, ti fanatičari žele, da mi u svojoj domovini sude, — govorio je zasužnjeni Sindbad sam sebi, — ali nije moguće, da bi mi se u slobodnoj Americi moglo tako što dogoditi. Zacijelo će moja Marija još danas, ako se ne vratim kući, prijaviti moju otsutnost redarstvu... Dovoljno će biti, kad se pročuje, da sam u Federalnoj banci podigao sto tisuća dolara, pa da se svi policijski agenti dignu na noge. Za svaki slučaj ostaviću im ovaj trag.

I onda svojim nožićem ureže u stijeni:

Sindbad →
22.V.1922.

— Tako! Sad će znati, da sam bio ovdje i da sam odveden na istočnu stranu New-Yorka!

Obavivši taj posao, sjedne Mihoković mirno za stol, da jede, jer je bilo već prošlo podne.

Ostatak dana proveo je pišući notice u svoju džepnu bilježnicu i dremuckajući od duga vremena na počivaljci.

U prvi mrak začuje opet šropot na hodniku. Vrata se otvore i uniđe ominozni Lorenzo u pratnji Čekovoj.

— Avanti! — reče Lorenzo i ne pozdravivši svoga sužnja.

— Kuda, ako smijem pitati? — nasmija se kapetan Sindbad kao da ide nekud na zabavu.

— Šutite! Imam da vas otpratim u drugo konačište, jer ovdje nije za vas zgodno boravište, — reče Lorenzo zlovoljno. — Uzmite vaše stvari, pa napred!

Sindbad prebaci svoj ogrtač i nabije kapu na glavu.

— Pripravan sam, — reče on, izlazeći na vrata.

Lorenzo je išao pred njim, dok je Čeko završavao pratnju. U veži čekao je opet isti zatvoreni automobil, koji ga je i ovamo dovezao. Lorenzo otvori vratašca i dade rukom inženjeru znak, da sjedne, a onda i sâm sjedne kraj njega.

Čeko otvori širom velika vrata veže, šofer stavi stroj u pogon i auto pojuri mračnom ulicom u nepovrat. Vožnja je trajala dosta dugo i Sindbad se je kao u snu sjećao, da je proletio cijelim gradom kroz tamne i opet sjajno osvijetljene ulice, dok napokon nije auto stao pred osamljenom nekom zgradom, koju je sa zapadne strane okruživao visok zid. Dok je šofer pozvonio na vratima, ostao je Lorenzo u kolima, čuvajući brižno svoga zarobljenika. Tek kad su se vrata otvorila i ukazalo se mrko lice čuvara zgrade, Lorenzo izađe i zapovjedi zarobljeniku, da ga slijedi.

Odvedoše ga u prvi sprat zgrade, u kojoj je vladala mrtva tišina. Novi čuvar otvori vrata, koja su vodila u jednu od soba i pusti ih, da uniđu. Soba je bila prostrana i udobno uređena, samo su prozori bili zastrti, pa se zato i obdan trebalo služiti električnom rasvjetom. Na stolu bila je prostrta večera, sastojeći se od čaja i hladnog pečenja, što je odavalo,

da se sa sužnjem misli postupati dolično njegovu položaju.

Lorenzo obađe prozore, da se osvjedoči, da li su čvrsto zatvoreni, a onda baci pogled na namještaj i okrenuvši se prama novom gostu, reče ukratko: »Addio!«

Čas kasnije bio je već ostavio sobu, zabravivši za sobom vrata i jadni se kapetan opet nađe sâm.

S fatalističkim mirom sjedne on za stol i uzme večerati, jer nije htio, da tjelesno oslabi u borbi, koju je očekivao. Povečeravši, baci se onako umoran na krevet i doskora zaspi tvrdim snom.

I u snu dopirao je do njega neodređen šum, sličan onome, kad morski valovi udaraju o hridine. Nakon dugog slušanja uvjeri se, da se njegov zatvor nalazi negdje na morskoj obali. To ga je stalo zanimati i on odluči, čim svane dan, da započne svoja istraživanja. Nije dugo čekao i kroz okruglo okno na jednom od prozora pade tanašna sunčana zraka na stol, koji je stajao usred sobe. Pogleda na svoj dobnik, koji je i u mraku pokazivao vrijeme: — bilo je točno 4 sata i 25 minuta ujutro. Skoči s kreveta i razmotavši po stolu tloris grada New-Yorka, koji je imao u džepu, stane pomoću džepnog kompasa tražiti mjesto, na kojem bi se mogao nalaziti. Nakon kratkog traženja pronađe, da se mora nalaziti negdje na zapadnoj obali Pelhamskog zatona, koji je zapravo sjeverni odvirak East-Rivera. Zašto su ga njegovi neprijatelji baš ovdje zatočili, postajalo mu je sve jasnije, kad se sjetio Čekovog navještanja, da će biti odvezen nekuda preko mora. Sindbad se nasmiješi na tu prijetnju, jer — s obzirom na njegovu herkulsku jakost, — ne bi ga njegovi dušmani mogli fizički nadvladati.

— Odvesti me živa neće, — prošapće on odrešito i odluči čvrsto, oduprijeti se svakom takvom pokušaju.

Uostalom, niko ga nije cijeli dan uznemirivao. Čuvar mu je donosio redovito hranu, ali se nije

upuštao s njim u nikakav razgovor. Svisnuo bi od dosade, da nije u jednom ormaru našao par knjiga engleskog izdanja Šekspirovih djela i Manzonijeve »Vjerenike« u originalnom jeziku. Time se je sada zabavljao i zaboravljao, da je izgubio slobodu.

Pod večer čuo je opet neku žurbu na hodniku, glasan razgovor, lupu vratima, našto je opet nastao mir. Ali ne na dugo. Ključ u bravi zaškrinu i u sobu uniđe čovjek, vrlo sumnjive vanjštine. Bio je onizak, širokih ramena, na kojima je sjedila velika glava, koju je krunila čupava, crna kosa. Očiju je bio razrokih, a na desnom obrazu imao crven ožiljak, koji mu je davao grozan izgled. Čovjek taj uniđe u sobu i zastavši poduže na jednom mjestu, ne prozbori ni riječi. Samo što je svoj škiljavi pogled uperio u inženjera, koji ga je znalično motrio. Napokon proiznese hrapavim glasom:

— Kapetane, poznajete li me?

— Nemam čast, — odgovori oslovljeni s nekim prezirnim naglasom.

— Ne? — začudi se tobože ovaj, — ne sjećate li se, kad ste me jedne noći u Cerigu bacili u more, hehe? Kad je ono »Galeb« pristao u Nikolosiju?

Kapetan Sindbad klikne u čudu:

— Onaj bandit, koji je provalio na moj brod, to ste . . . vi? A koji vas je usud donio ovamo u New-York?

— Bandit, hehe, o tome bi se još dalo razgovarati, — vikne razroki posjetnik, — ali znajte, da sam rodom Sicilijanac, i kao takav, da sam se odlučio krvavo vam se osvetiti.

— Meni? — A što sam vam ja kriv, ako ste bili onda tako drzoviti, te sam vas morao baciti u more?

— Sinjor, koji me je upozorio na vas, rekao mi je sve, — reče Sicilijanac; — rekao mi je, da ste zlotvor, koji želi uništiti moju domovinu. Ja sam

onda pošao za vama i na Malti čekao na vas. Dobio sam nalog od vodstva, da vas pratim ovamo u New-York i upozorim na vas ovdašnje patriote. Ukrcao sam se s vama na veliki brod, kojim ste se vozili u Ameriku, a da vi to niste ni slutili... he he! Onda sam obavijestio ovdašnji patriotski direktorij, da ste stigli u New-York, a što je još bolje: ja sam bio onaj, koji vam je pred Federalnom bankom otvorio vratašca od auta, ja — Jacopo Montana!

— Huljo! — protisne kroz zube kapetan Sindbad pun prezira.

Ali bandit, ne obazirući se na ovaj lijepi epiteton, nastavi:

— I sad ste ovdje... u našim rukama! A što je najbolje: — i vaša je mala ženica, koja vas je pratila na vašem razbojničkom pohodu, u našim rukama, jer sam je malo prije dopremio ovamo, u istu kuću, a onaj treći, što je bio s vama, doći će sutra u vaše društvo. Znate li, sada, što je sicilijanska vendetta? — završi on, cereći se pakosno.

Ali odgovora nije dobio, jer je kapetan Sindbad kao ris skočio na nj i jednim ga udarcem teške šake oborio na zemlju, a onda, otvorivši vrata, bacio na hodnik.

Dok su se ostali čuvari bavili oko onesviještenoga Montane, trudeći se, da ga opet privedu k svijesti, stajao je kapetan Sindbad skrštenih ruku nasred sobe. Iz očiju mu je sijevao grozan plamen srdžbe i teško onome, ko bi mu u taj čas pristupio!

XV

PRED SUDIŠTEM MAFIJE

Ali ta srdžba nije dugo trajala.

Kapetan Sindbad teško odahnu i pritisne ruku o čelo.

— Šta je to bilo? Ti su se banditi usudili, da i moju ženu... moju vjernu družicu zarobe i ovamo dopreme?... A mojem Đivu da prijeti ista sudbina? Ti nitkovi dakle misle, da će nas tako lako zarobiti? Ali neka se ne varaju... još živi nepredobivi kapetan Sindbad... gospodar prirodnih sila! Strepite, podlaci!

Zavrne električno puce, baci se na stolicu te se iznova zaveze u mračne misli. Najednoć se trgne.

Sobu obasja ljubičasto svijetlo, koje je nemirno titralo od stijene do stijene, kao da nekoga traži. Napokon se zaustavi na suprotnoj stijeni i ukaza se napis: »Sindbade, gdje si?«

Kapetan skoči na noge i stane u krug svjetlosti, koja ga je svojim čudnim sjajem obasjavala. Digne ruku u vis, kao da misli progovoriti. U isti čas začuje se tiha zvonjava i neki udaljen glas ponovi riječi napisa... Sindbad smjesta izvadi iz džepa sićušni aparat najnovije konstrukcije, postavi ga na stol i spojivši odugačku, svilenu žicu sa vodom električne rasvjete, stane govoriti u mali lijevak poput telefona:

— Zatočen sam u osamljenoj zgradi... Čujem šum morskih valova... u rukama sam sicilijanske mafije, koja hoće da mi sudi... Šalju me preko mora... čekaju neki brod... ali me živa prevesti neće... Pohitite u pomoć!

Zvonce se još jednom ozva iz daljine, svijetlo se utrnu i u sobi zavlada gusta tama.

— Traže me, — prošapta Sindbad. — Ko bi mogao biti taj nepoznati spasitelj?... Ali ma ko bio, ako nas spasi, biću mu zahvalan do smrti.

Umiren nadom u skoro spasenje, zadrijema inženjer čvrstim snom.

Slijedeći dan — treći od onoga, kad je pošao iz hotela »May« — prošao je uzniku bez osobitih kakovih doživljaja. Čuvar mu je, kao obično, donosio hranu, samo što je njegovo mračno lice odavalo, da mu se ne sprema ništa dobra.

Vani na hodniku ozvanjali su koraci od nekolicine stražara, koji su glasnim razgovorom i psovkama pokazivali svoju zlu volju, da moraju čuvati mrske im uznike, koje bi možda najvoljeli baciti u more.

Bilo je već kasno u noći, a kapetan Sindbad sjedio je još kraj svoje lektire, kadno se naglo otvore vrata i u sobu bane surovi Jacopo Montana u pratnji drugog stražara: oba sa samokresima u ruci.

— Avanti, kapetane! — vikaše Montana hrapavim glasom, — na noge! Gospoda su od direktorija tu i zovu vas na preslušanje.

Sindbad se dostojanstveno dignu i prezirnim pogledom ošine neotesanog Talijana.

— Recite vi toj gospodi, da ja ne znam, kojim pravom oni mene pozivaju preda se!

Ali Montana se ne dade smesti i naperivši svoj samokres u junačkog inženjera, poviče:

— Ostia! To ćemo vidjeti! Odmah da ste pošli ili ću vam prosvirati tane kroz glavu!

Pri tom se približi uzniku, te ga stane silom vući za rukav.

Inženjer ga odgurne od sebe i povikne:

— Dalje od mene! Banditi neka me se ne dotiču! — A onda, predomislivši se, zapita:

— Gdje su ta vaša gospoda?

— U prizemlju, — odgovori Montana. — Čekaju vas, ali vas opominjem, da se pristojno vladate pred njima...

Inženjer ne nađe za vrijedno, da mu na tu prostotu što odgovori, već mahnuvši rukom, izađe iz sobe, a za njim oba njegova stražara. U hodniku su bila još dvojica, kojima je bila dužnost čuvati prostorije prvog sprata. Uznik sađe niza stube i zaustavi se pred vratima, koja mu je Montana označio. Nato Montana uniđe i učini prijavak. Vrata se opet otvore i kapetan Sindbad uniđe u tajanstvenu sudnicu na obali East-Rivera. Vrata se zatvore, a oba čuvara postave se lijevo i desno od svog uznika, nasuprot triumviratu, koji je sjedio za dugačkim stolom, zastrtim crnim suknom.

Soba je bila jarko rasvijetljena, ali inače bez namještaja. Tri člana famoznog direktorija bijahu zakrabuljena, kao ono nekoć suci tajnog vijeća venecijanskog. Kroz krabulje su im nemirno sijevale žarke oči. Bili su zaogrnuti dugačkim, crnim plaštevima, dok su im kosu prikrivale baršunaste kape.

Neko vrijeme trajala je šutnja, dok napokon nije uzeo riječ pretsjedatelj tajanstvenog tribunala:

— Sinjore Mihokoviću, ili ako bolje volite: kapetane Sindbade, vi stojite pred sudištem sicilijanskih patriota, koji su vas dali uzaptiti radi vaših zločina, što ste ih počinili pomoću svoje zračne lađe i prokletih svojih izuma na štetu naše cjelokupne domovine... Mi vam ovdje nećemo suditi, jer tu vlast ima samo veliki tribunal naše organizacije, ali vas sada pitam, da li ste voljni požaliti sva ona barbarska nedjela, koja ste poduzeli protiv jedne moćne i visoko kulturne države?

Kapetan Sindbad skrsti ruke na prsima i motreći pozorno zakrabuljene suce, reče mirnim glasom:

— A ko ste vi, gospodo, da tako što od mene zahtijevate? Kojim pravom ste mene i moju suprugu zatočili protiv svakog internacionalnog prava?

— Vi ste naš sužanj, — odgovori pretsjedatelj uzbuđenim glasom, — jer ste protiv svakog internacionalnog prava vodili rat s našom državom, samovoljno i na barbarski način.

— Vodio sam rat s vašom državom i uništavao vaše arsenale, jer sam zastupao jedan narod, koji čami u vašem sužanjstvu, narod, kojemu ste u kratko vrijeme nanijeli vrlo mnogo zla.

— Schiavi, — poviče pretsjedatelj, — naši su podanici i niko nema prava, da u ime njihovo govori.

— Nisu schiavi, nisu robovi, nego slobodan narod, koji ima pravo da živi, — odgovori inženjer, pun nacionalnog ponosa. — A ja sam naumio, da branim potlačene i kaznim zlotvore, koji gaze tuđu slobodu.

Na ove ponosne riječi skočiše suci na noge i stadoše se prijetiti šakama neustrašivom inženjeru, koji ih je gledao nasmješljiva lica.

— Galeone! Briccone! — vikahu oni izvan sebe od jarosti, a pretsjedatelj nastavi:

— Vi se usuđujete vrijeđati naš veliki narod?

Oba čuvara, da potkrijepe ugled tog čudnog tribunala, udariše u dreku: »Abbasso! Abbasso!«

Ali pretsjedatelj mahne rukom i nastane odmah tišina.

— Vi mislite ratovati s velikim narodom, kao što je naš? — upita podrugljivim glasom pretsjedatelj, — povero schiavo!

— Caporetto! Caporetto! — dometne Sindbad, Poveri Italiani!

Kao da je bomba pala usred sobe, uskomešaše se i suci i stražari.

— Birbone! Briccone! — vikahu suci, a Jacopo Montana, držeći, da je sada zgodan čas, podigne ruku, da njome udari omraženog schiava.

Ali je ovaj bio brži i istrgnuvši goropadnom Sicilijancu samokres iz ruke, naperi ga protiv zakrabuljenih fanatika, koji prestravljeni uzmaknuše u krajnji kut sobe. Jacopo Montana, međutim, razjaren, što mu je inženjer oteo iz ruku samokres, nasrne na njega, da ga snagom svojih mišica obori na zemlju. Sindbad okrene na nj samokres, ali u isti mah zahvati ga otraga drugi stražar, pa hitac odjeknu i Montana, teško ranjen, pade na zemlju.

Poput strijele okrene se Sindbad drugom napadaču i izbije mu samokres iz ruke.

U taj mah otvore se nenadano vrata i u sobu provali hrpa ljudi, oboružanih revolverima.

To je bio čas, kad je Griffith povikao:

— U ime zakona mir! — a završio poklikom: Mr. Mihoković, vi ste slobodni!

XVII

SPASENJE

Razabravši brzim pogledom situaciju, kapetan Sindbad pokroči par koračaja u susret svom nenadanom spasitelju i pruživši mu u ime pozdrava obje ruke, uskliknu:

— Hvala vam, gospodine, premda ne znam, ko ste?

— Edward Griffith, detektiv, — odgovori ovaj, — a ovo je — nastavi, pokazavši rukom na Paddy Foxa, koji je u herojskoj pozi kraj njega stajao, — najslavniji kriminalist na Hudsonu, Mr. Paddy Fox!

Obojica se rukovaše najsrdačnije, kadno opazi inženjer dobro poznato lice, koje si je u pozadini brisalo suze.

— Đivo! Moj dobri Đivo! — I oba se vjerna druga zagrliše. — Ti dakle nisi zarobljen . . .?

— Ne, Mr. Mihoković, hvala okretnosti gospodina Griffitha, izbjegao sam toj neugodnosti . . . Hvala Bogu, da ste vi spašeni! . . .

— Ali gdje je... gdje je moja žena, moja Marija? — povikne najednoć inženjer, ne videći u tom skupu jedno drago lice. — Sinjori, gdje se nalazi lady Mihoković? Govorite, tako vam spasenja vašega! — obrati se on energičnom kretnjom onoj kukavnoj trojici, koja su s mračnom rezignacijom pratila nenadani rasplet igre, koja je skoro mogla postati tragedijom.

— Gore, u prvom spratu, prva soba nadesno, — progovori pretsjedatelj muklim glasom. — Ali mi prosvjedujemo protiv ove provale policije u ovu kuću, koja stoji pod zaštitom naše države!...

— Mi preuzimamo odgovornost, — odgovoriše oba detektiva, a Paddy Fox nastavi:

— Vi ostajete, gospodo, internirani u ovoj sobi, dok se ne svrše potrebni izvidi.

Kapetan Sindbad bijaše međutim skokom pojurio stubama u prvi sprat prama sobi, koju mu je označio pretsjedatelj sudišta. Pritisne bravu... bilo je zaključano. Nato on uzme bijesno udarati u vrata vičući:

— Otvaraj... ja sam... ja sam!

Ozva se kreštav ženski glas, ali ne od one, od koje se je nadao čuti odgovor:

— Ko to udara? Idite otale! Va via!

— Ha, to nije ona, — reče inženjer razočaran, — možda ona i nije unutri. Ali Đivo, koji je stajao za njim, potrese glavom i reče:

— Ona je ovdje, to je pouzdano, a to će biti glas one megere, koja je čuva.

Na te riječi inženjer prisloni leđa o vrata, Đivo se također odupre svom snagom i za čas puče pred njima širok otvor, kroz koji su mogli ući u sobu.

Bilo je to samo pretsoblje, u kojemu je čuvala stražu stara žena, raščupane kose i jastrebova nosa. Videći tu nenadanu provalu u svoje svetište, ona

krikne i ispruživši poput aveti obje ruke u zrak, poviče:

— Briganti! Ladroni! Otale! Otale!

Ali kapetan Sindbad ju odgurne tako surovo na stranu, da je zateturala i pala u krajnji kut sobe, a onda pohrli prama vratima od sobe, koja je vidio pred sobom. U isti čas se vrata otvore i ukaza se mlada, nježna žena plave kose.

Opazivši svoga muža, ona klikne od radosti i raskrilivši ruke pade mu u naručje...

Dotle je dolje u sobi sudišta vodio Paddy Fox, kao reprezentant državne policije, ozbiljan razgovor sa tajanstvenim triumviratom.

Ponajprije ih pozove, da skinu krabulje i kažu svoja imena.

— Tortoretto, — reče pretsjedatelj, skinuvši masku. — Mislim, da me poznajete: vlasnik sam ove kuće.

— Ja sam Barberini, talijanski državljanin, navede drugi, strgnuvši žestokom kretnjom ruke crni baršun s lica, — i prosvjedujem protiv provale redarstva u ovu kuću...

— Uzimam na znanje, — nasmiješi se cinički Paddy Fox, — ali bi bilo u vašem interesu, da se ovoga puta izbjegne sablažnjivoj aferi, koja bi mogla pomutiti dobre odnose između dviju prijateljskih država. A vi, gospodine? — obrati se on trećemu.

— Giuseppe Tacconi, — odgovori ovaj, — u Trećoj aveniji...

— Poznato mi je, — reče Paddy Fox, bilježeći imena u svoju knjižicu. — Moram vam reći, gospodo, da ste se teško ogriješili o zakone ove zemlje, u kojoj uživate gostoprimstvo. Zarobljujete slobodne građane, što se kažnjava teškom tamnicom.

— Sinjore! — usprotivi se Barberini.

— Ali iz delikatnih razloga neću vas ovoga puta uapsiti. Vidjećemo, što će reći na to gospodin šef redarstva. Ostavljam vas na slobodi uz poštenu

riječ, da se nećete udaljiti iz svojih stanova i da ćete doći na prvi poziv redarstva. Dakle?

Sva trojica zadaše, ako i nerado, riječ i time je afera u prvi momenat bila riješena.

— A što se vaših pomagača tiče, to ćemo i njih pobilježiti, — nastavi detektiv, motreći strogim pogledom Talijana, koji je sav drhtao od straha. Kako se zove ovaj gentleman?

— Gian Nicoletto, — odgovori ovaj s nekom zebnjom.

— A tu ima još jedan, čini mi se, u teškom stanju, — nastavi detektiv, prignuvši se nad povaljenog Montanu! — Ranjen u prsa, kako vidim, ali još diše... Držim, da će taj poštenjaković preboljeti, samo mu treba poviti ranu... Hallo, sinjori, na posao!

U taj mah, dok su se Talijani uskomešali, da poviju svom drugu tešku ranu, zatutnji s morske strane sirena broda, koji se je približavao ljetnikovcu.

— Što je to? — upita Paddy Fox, koji nije bio upućen u crne osnove ove odabrane družbe.

— To je lađa, koja je došla da odveze njihove zarobljenike u Italiju, — prišapne mu Griffith, koji je za sve to vrijeme šuteći stajao kraj vrata.

— Vaša lađa? — upita detektiv Tortoretta.

— Si. Zove se »La Bionda«.

— Lijepo ime, — nasmija se Mr. Fox. — Hajde da se upoznamo i s njenim kapetanom!

Uto zamnije lupanje na vratima, koja su vodila na terasu. Hugh priskoči i otvori ih širom. Pred kućom je bio pristao čamac, iz kojega izađe mlad mornar, dosta prijatne spoljašnosti. To je bio kapetan »La Bionde«. U izvjesnoj daljini vidjele su se konture lijepog broda, koji se je punom parom približavao obali.

Ne sluteći ništa, pokroči kapetan hodnikom do širom otvorene sobe, u kojoj su se sinjori bavili oko

teško ranjenog Montane. Ali kad opazi nered u sobi i zbunjena lica svojih gospodara, zastane i u čudu zapita:

— Što se ovdje dogodilo?

— Dogodilo se je to, kapetane, da ćete morati promijeniti kurz svoje plovidbe; — vrlo uljudno odgovori mu Mr. Fox, — pa ćete se mjesto u Italiju, vratiti natrag u pristanište, sa kojega ste došli. Uz put možete povesti i ovu gospodu, koja tu nemaju više posla. God bye!

Kapetan se još više začudi i upre svoj pogled u brodovlasnika.

— Gospodin je od policije, — reče ovaj. — »La Bionda« neka čeka na nas, jer se vraćamo kući.

Redarstvenici izađoše iz sobe i pođoše u prvi sprat, gdje su već bili spremni za polazak kapetan Sindbad i njegova supruga.

— Šta ćemo sada? — upita inženjer, gledajući na svoj dobnik. — Tek je ponoć, a do svanuća još daleko.

— Kod »Crvenog jelena« je sve priređeno... izvolite onamo! — reče Hugh uljudno se naklonivši.

— Moj pomoćnik, — pretstaljao je Griffith inženjeru svoga momka. — Gostionica k »Crvenom jelenu« nije daleko odavde, pa ondje možemo provesti vrijeme, dok ne nađemo kola za povratak u grad. Ali prije treba da ove jadnike ovdje oslobodimo od njihovih spona, — nadoda on, pokazujući na oba čuvara, koji su još uvijek ležali na podu svezani.

Vladimir i Hugh priskoče, te ih odriješe u tren oka. Bijednici su se protezali i ostali sjedeći na mjestu, jer nisu znali od zaprepaštenja što da rade.

— Ostavimo ih ovdje skupa s onom babom, koja nas iz svog zakutka tako bijesno motri, — reče Griffith, preuzevši opet vodstvo. — Napred k »Crvenom jelenu«!

Hugh se požuri, da potraži ključeve, kojima su se otvarala glavna vrata i onda ih izvede sve na ulicu. Napolju je još vladala tama i samo slaba ulična rasvjeta pokazivala im je put. Prolazeći kraj automobila, što ga je Griffith bio ondje ostavio, reče Paddy Fox začuđeno:

— Gle! Auto na ovom mjestu?

Griffith mu na brzu ruku ispriča historiju svoje vožnje i da se sâm osvjedoči o tome, da li su oba onesviještena čovjeka još na svom mjestu, pristupi autu i zaviri u nj. I doista, obojica ležahu još uvijek onako, kako ih je on ostavio, bez svijesti, doduše, ali im je disanje bilo pravilno.

— Pustimo ih: oni će se za koji čas probuditi i požuriti, da što prije dođu do svoje kuće, — reče Griffith, — jer opasnosti nema za njihov život.

Pred vratima »Crvenog jelena« oprosti se od društva Mr. Fox s isprikom, da mora što prije podnijeti izvještaj šefu kriminalne policije, ali zapravo, pekao ga je uspjeh njegovog suparnika, te je volio, da što prije izmakne iz njegove blizine.

Domala su svi bili pod okriljem »Crvenog jelena«. Dobroćudni gostioničar dočeka, unatoč kasnoj dobi, s dubokim naklonom svoje odlične goste, te iznese pred njih vrućeg čaja i hladnih zakusaka, da se malo okrijepe.

— Hvala Bogu, sad smo opet na slobodi, — povikne veselo kapetan Sindbad, stiščući ruke svojim prijateljima, — a sad ćete mi, dragi Griffithe, ispripovijedati, — kako vam je došlo na um, da se zauzimate za moje spasenje.

— Vrlo rado, — odgovori Griffith, — slušajte samo. I onda stane pred začuđenim slušateljstvom razvijati vrlo čudni slučaj sicilijanske vendette, ovdje, u srcu New-Yorka.

XVIII

RAZJAŠNJENJA

Vaše spasenje zahvaljujete u prvom redu vašem prijatelju Dick Jenkinsu... novinaru... sjećate li ga se sa svoje pustolovne vožnje po Africi? — završi Griffith svoje razlaganje.

— Dick Jenkins? Reporter »New-York Heralda?« — klikne inženjer, ugodno iznenađen. — O da, dobro se sjećam njegove osobe; bila su osim njega još tri novinara na brodu. Ali gdje je on?

— On će vam se još danas javiti; sada se sprema, da prisustvuje dočeku evropskih avijatičara, koji su navijestili svoj lijet preko Oceana.

— Kako? Lijet preko Oceana? Ta to je nemoguće! — reče inženjer nešto zatečen. — Kraj dadašnjeg stanja naše avijatike, koju ja dobro poznam, bio bi to upravo vratoloman pothvat.

Griffith slegne ramenima i odgovori:

— Vidjećemo, da li će uspjeti. Ali fakat jest, da su dva avijatičara, jedan Francuz i jedan Englez, prekjučer i to svaki za sebe, krenuli iz Pariza, odnosno Londona na svojim avionima ovamo. I za koji sat imadu se iskrcati na aerodromu na Long Islandu.

— Uspije li ta vožnja, onda bi bio otvoren zračni promet preko Atlantika, — reče inženjer, — pa bi time bio stvoren rekord. Ali gdje ste se samo sastali sa Dick Jenkinsom? To me više zanima.

— U Atlantik Cityju, prije dva dana. Iz novina saznadosmo vaš nestanak i ja se na Jenkinsovu zamolbu riješih, da vas svakako pronađem. Znao sam vašu historiju i to me je navelo na pravi trag. Povrativši se u New-York, dadoh se odmah na posao. Još isti dan pronašao sam auto, koji vas je odvezao od Federalne banke u Little Road ulicu, gdje ste bili jedan dan internirani u žitnici sinjora Tortoretta.

— Posve točno, — nasmija se inženjer, — zatočili su me tamo u nekakovu mračnu sobu...

— Gdje ste ostavili na zidu vidljiv trag, — reče Griffith, — datum i riječ »Sindbad« sa strelicom, okrenutom prama istoku...

— I to ste pronašli? — začudi se Mr. Mihoković, — doista, ja se divim vašoj oštroumnosti... a zatim?

— A zatim sam brzo pronašao današnje vaše boravište... da ste u rukama osvetljivih mafista, koji vas žele otpremiti natrag u Evropu, gdje bi vam po poznatoj metodi sudili i gdje bi vas možda zauvijek nestalo...

— Doista, to mi je bilo poznato, — nasmija se odvažni inženjer, — ali, tako mi poštenja, živa me ne bi odvukli na brod... jer kapetan Sindbad, kako me svi zovu, ne predaje se živ nikomu!

— Čestitam vam na smionoj odluci, — reče Griffith ozbiljno, — ali je opasnost bila velika, to mi možete vjerovati. Ti mafisti rade po uzoru sredovječnih bravosa..., nož u leđa i svršen posao.

— I zato vam srdačna hvala, Mr. Griffith, na vašoj intervenciji; bićemo vam do groba zahvalni ja i moja hrabra ženica, zar ne, Marijo?

— Oh, sad, kad znadem, da je onaj kapetan Paddock bio čuveni kriminalist Griffith, osjećam neko udivljenje spram našeg spasitelja! — reče Mrs. Mihoković, pružajući ruku detektivu, koju ovaj s poštovanjem poljubi.

— Učinio sam sve to vrlo rado, — reče Griffith, — ali veliki dio u tome imadu i ova dva mladića ovdje... moj pomoćnik Hugh i ovaj vaš zemljak, koji mi je učinio znatnih usluga u toj aferi...

— Moj zemljak? Ovaj mladić ovdje? — upita inženjer, motreći radoznalo Vladimira, koji je u neprilici obarao oči.

— Jest, rodom Zagrepčanin, Vladimir Bojanić... nije li tako, my boy? Došao je u Ameriku, da

potraži svoga oca, koji je pred više godina ovdje nestao i čudnim je nekim slučajem našao vaš trag.

— Vladimir Bojanić? — reče inženjer zamišljeno, — iz Zagreba? A kako se zvao vaš otac?

— Martin Bojanić, — odgovori Vladimir, gledajući otvoreno inženjeru u lice. — Prije je bio trgovac, ali ga rđavi poslovi natjeraše, da je ostavio domovinu i otišao u Ameriku.

— Ha, čudna li udesa! — klikne kapetan Sindbad, — pa ja onda poznajem vašeg oca. On je sada namješten u istoj tvornici, u kojoj i ja... Živ je i zdrav u Antofogasti, mladiću moj. Jest, u Antofogasti...

Vladimir cikne od veselja.

— Moj otac je živ! Moj otac živ! — Ali se onda najednom snuždi, obori oči i teško uzdahne.

— No... mladiću, što vam je? — upita ga inženjer, videći naglu promjenu u mladićevu licu.

— Ah, on je u Antofogasti... to je tako daleko odavde, — promuca Vladimir, — a ja nemam sredstava, da onamo putujem...

Inženjer ga prijazno potrepta po ramenu i progovori:

— Što se toga tiče, mi ćemo to već udesiti. Vi ćete lijepo s nama, na naš trošak, Vladimire; to sam i onako dužan da vam učinim iz zahvalnosti radi vašeg učestvovanja u ovoj aferi...

Vladimir poskoči od veselja i htjede poljubiti inženjeru ruku, ali mu je kapetan ustegne.

— Pustite, Vladimire, ja vas primam pod svoje okrilje... ako to, dakako, dozvoli Mr. Griffith, koji, čini mi se, ima neko pravo na vas.

— O, nasuprot, — dobaci Griffith dobrodušno, — boy mi se je povjerio u svojoj nevolji, a ja ne mogu imati ništa protiv toga, da ga uzmete pod svoje okrilje, Mr. Sindbad, pardon Mr. Mihoković. Ta on je i onako došao u Ameriku, da nađe svoga oca.

— Uostalom, ako bih vam smio dati dobar savjet, — nastavi, — putujte još večeras u San Francisco — jer ovi su mi sicilijanski mafisti vrlo sumnjivi... Ko zna, što su još podobni da učine, ako ostanete dulje vremena u New-Yorku.

— Uistinu, dobra ideja, — prihvati inženjer, — pa ćemo još danas otputovati, zar ne, draga Marijo? — obrati se on svojoj maloj ženici. — Što nas još može vezati uz ovaj zlokobni grad?

— Idemo, idemo! — klikne ona, zapljesnuvši radosno rukama. — Nas dvoje, pa Đivo i Vladimir: biće nas u svemu četvero... Ali, gle, ja sam sasvim zaboravila, Ivane, da je samo Mr. Griffith svojim požrtvovnim radom zaslužio onu nagradu od deset tisuću dolara, koju sam namijenila onome, koji te pronađe. Budi tako ljubezan i uredi ovaj naš dug.

— Please, — odgovori inženjer, vadeći iz džepa svoju novčarku, u kojoj se je nalazila čitava svota, koju je dobio prigodom prodaje »Galeba«. — Mr. Griffith, nagrada je vaša, — reče on i odbroji deset komada po tisuću dolara, koje uljudnom gestom uruči detektivu.

Ovaj hladnokrvno uzme novce i razdijelivši ih u dvije hrpe, svaku po pet tisuća dolara, reče:

— Lijepa vam hvala, Sire, ali meni novaca ne treba. Ja sam dosta bogat, a za vas sam se zauzeo, jer me je vaša pustolovna vožnja po talijanskim obalama vrlo zanimala. Ali ova dva valjana mladića ovdje zaslužila su u potpunom smislu riječi, da se mjesto mene nagrade. — I pruživši svakomu od njih svitak banknota nastavi: — Evo, Hugh, tebi — a vama, Vladimire, ovo...

Oba mladića bila su tako ganuta, da su skoro zaplakala. Ne manje tronuti bili su radi ove plemenite geste detektivove gospodin i gospođa Mihoković, te dobri Đivo, koji si je kriomice brisao suze...

XIX

DOLAZAK AVIJATIČARA

Stranac, koji je toga dana došao u New-York, imao se je i čemu diviti.

U cijelom tom ogromnom gradu zavladala je već ranim jutrom velika žurba, koja se je bitno razlikovala od redovitog dnevnog prometa.

Kroz svečano nakićene ulice jurila su vozila svake vrsti, nakrcana ljudstvom, preko orijaškog mosta, koji spaja poluostrvo Manhattan s ostrvom Long-Island. Auti, omnibusi, ulične željeznice, kabovi, motocikli i tandemi vozili su na tisuće i tisuće ljudi preko širokog East-Rivera, pa dalje kroz veliki Brooklyn do dalekog aerodroma, koji se nalazi u srcu dugačkog ostrva. I istresavši ondje svu tu masu naroda, vraćali su se prazni natrag, da opet povezu one, koji su sa zebnjom u srcu čekali njihov dolazak, jer ovakovu svečanost, kao što je doček stranih avijatičara, ne smiju pravi Amerikanci promašiti ni u kojem slučaju.

Hudsonom i East-Riverom plovili su pod razavitim stijegovima brojni brodovi, gonjeni parom i vjetrom, jahte i motori, barke, gondole i čamci, svi u pravcu spram Long-Islanda, kojemu su obale načičkane ljetnikovcima i zelenim parkovima. Iskrcavši se tamo, hrlilo je mnoštvo sve dalje i dalje, grozničavo užurbano, da samo što prije zapremi zgodna mjesta, gdje će moći nesmetano prisustvovati velikom prizoru.

I zrak doprinosio je pri tom svoje.

Već u predvečerje tog svečanog dana bijaše otplovila brojna zračna flotila vojne mornarice i privatnih aeroklubova prema sjeveru, da u dotičnoj udaljenosti od obala velike Unije dočeka pobjednika i u triumfu doprati do uzletišta.

Centralni odbor, koji je rukovodio sve te pripreme, radio je grozničavo u očekivanju velikog događaja. Kabel između Londona i New-Yorka, te Pariza donosio je neprestano nove vijesti. Kako je odlazak bio točno signaliziran, mogao se je s matematičkom točnošću izračunati dolazak prekomorskih avijatičara, ako im se ne opru vremenske ili druge kakove nepogode.

Imena »Sansfaçon« i »Cockburn«, »La France« i »Great-Western« bijahu ta dva zadnja dana tako popularna u New-Yorku, da je čuveni boksač Hupy Dupy, dosad miljenik općinstva, pozelenio od jada, a filmski cowboy Tom Mix direktno doputovao iz Arizone u New-York, da svojim očima vidi ta zračna čudovišta, koja su odjedared osvojila simpatije špekulativnih yankeja.

Istina, odbor dobio je iza odlaska aviona »Great Western« i drugu brzojavku iz Londona, u kojoj se javlja, da je avijatičar Cockburn zbog nenadane nezgode bio spriječen, da rukovodi zasnovani lijet preko Oceana, ali da je upravljanje aviona ostalo u vještim rukama pilota Tom Suttera. S njime se vozi neznanac, čija se identičnost nije mogla dosad utvrditi, jer je u zadnji čas zauzeo mjesto oboljelog Cockburna.

Pošto je odbor držao, da se tu radi o hiru ili mušici kakvog ekscentričnog Engleza, nije to saopćenje pustio u javnost, da se ne uznemiri općinstvo i tako je svako bio uvjeren, da se na avionu »Great Western« doista vozi čuveni avijatičar James Cockburn!

U predvečerje dolaska stiže i radio-brzojavka iz St. Johnsa, glavnog grada britske Nove Fundlandije, da je ondje preletio nepoznat avion goleme veličine u pravcu prama jugu. To je mogao biti samo »Great-Western«, ali gdje se je onda nalazila »La France«? Mišljenja su se tu razilazila. Dok su neki — i to s punim pravom — tvrdili, da se pariski avion

približava u velikom luku s južne strane, skeptici, prijatelji britskog renomeja, držali su, da »La France« neće moći odoljeti silnim zračnim strujama, koje vladaju atmosferom u krajevima, kojima prolazi poznata zatonska struja Golf Stream. Te su struje tako jake, da je svaka vožnja od istoka prama zapadu iluzorna, ako se aeroplan ne bude držao više geografske širine, kao što je to dobro učinio »Great-Western«.

U času, kad se sunčana kruglja pojavila na obzorju, bilo je nepregledno mnoštvo naroda prekrililo prostranu ravnicu, usred koje se nalazio aerodrom. Barem sto tisuća duša bilo je pohrlilo ovamo, gurajući se napred i natrag, laktovima i pesnicama, urličući i smijući se, bez razlike, muško i žensko, staro i mlado.

Vidjeli su se tu uz ozbiljnog yankeja živahni tipovi sa dalekog juga: Teksanaca i plantažera sa ostrva Kube, farmera iz Kanzasa i Kentuckija, Kineza i crnaca sviju šara. Pravi Babilon! Trostruki kordon, koji su podržavali redarstvenici uz pripomoć vatrogasaca i momčadi zračne plovidbe, imao je sto muka, da suzbije bijesnu bujicu naroda, koji se je tu tiskao i gurao, jer je svako htio da stoji u prvim redovima. Čitava tri sata trajala je ta gužva; mnogi su se pri tom onesvijestili od dugog stajanja, ali navala nije ni najmanje popustila. Odbilo je na velikom dobniku aerodroma pet sati, onda šest, a vijesnika ni otkuda, da se približuje koji avion. Žamor u narodu postajao je sve veći, a opasnost kakove katastrofe, slična onoj na ruskom krunidbenom polju kod Hodima, sve vjerojatnija. Ljudi su istezali vratove, svaka točka na dalekom horizontu postala je predmetom opće pažnje, da se onda opet raspline u ništa. Napokon ... četvrt sata prije sedam, ukaza se, u pravcu prama sjevero-istoku, osamljen avion, kojim je u oduljem razmaku slijedio čitav roj zračnih brodica, nalik na jato velikih labudova. Jedan

časak vladaše u mnoštvu grobna tišina, a onda zaori urnebesna vika i klicanje, mahanje šeširima i rupcima: — zanos oduševljenja bijaše postigao vrhunac. Slijedeći čas dolepršа avion-glasnik nad glavama mase, našto se s elegantnom kretnjom spusti na određeni prazni prostor na uzletištu. Članovi odbora pritrčaše, da prime izvještaj i za tren se proširi po općinstvu vijest: »Great-Western« dolazi! Frenetička vika: »Hipp, hipp, hura!« pozdravi tu vijest, a Anglomani podigoše smjelo i izazovno glave, mjereći prezirno one, koji su stavljali oklade u korist francuskoga aviona!

Ali gdje je zaostala »La France«?

U isti čas, kad se je »Great-Western«, opkoljen domaćim avionima, rapidnom brzinom približavao Long-Islandu, pojavi se s druge strane horizonta, više prema jugu, osamljen aeroplan, obojen bijelom bojom, a na dnu označen francuskom trikolorom. Spočetka nezapažen, letio je taj avion gotovo bez ikakova štropota u pravcu prama uzletištu i tek kad se je na dobar puškomet približio, opaziše i prepoznaše ga frankofili, koji su svojim dalekozorima uzalud pretraživali sav horizont!

»La France! La France!« zaori najednoć vika i interes se publike smjesta podijeli na dvoje.

Još je moglo nekoliko časaka proći, dok bi se jedan i drugi avion spustio na čvrsto tlo, a već zaredaše oklade, koji će prvi stići na metu. Bijesni pristaše »Great-Western-a« dobacivahu protivnicima ogromne svote, dok su prijatelji Francuza umjesto odgovora udarali u oduševljeno klicanje, pozdravljajući dolazak čuvenog Sansfaçona, koji je prvi prenio slavu svoje domovine preko širokog Oceana!

Čas kasnije — u isto doba sa »Great-Westernom« — spusti se i »La France« na amerikansko tlo. Trostruki kordon se zaljulja i zamalo da bujica ne pokri cijeli prazni prostor, koji je bio rezerviran za spuštanje zračne flotile. Ali se lanci održaše s nad-

čovječnim naporom vrlih stražara: dokaz velike discipline amerikanske rase! Glazbe zasviraše: »Yankee doodle« i »Marseljezu«, a uzduhom zaori zaglušna vika, kad oba aviona, gotovo u isti čas zaustaviše svoje motore i time dovršiše svoju vožnju.

Članovi odbora, praćeni brojnom svitom novinara i kino-operatera, pritrčaše, da prvi pozdrave prispjele putnike. Zanešen strujom, nađe se i Dick Jenkins najednoć u blizini obiju aviona, motreći radoznalo zračne aždaje, koje se bijahu dale na tako dalek put. Kako je bio dugačak, nadvisivao je za glavu sve ostale, te je imao dobar pregled na scenu, koja se je pred njim odigravala. Vidio je dobro, da su u svakom avionu sjedila po dva putnika, ali lica im nije mogao raspoznati, jer su bila zastrta grdnim kapama i naočalima. Najednoć — baš kad je pročelnik odbora započeo svoj pozdravni govor — iskoči iz »Great-Westerna« zakrabuljen čovjek, u isti mah drugi iz »La France«, te pohrlivši prama presenećenom Dicku, stanu ga grliti kličući zanešeno: »Dick! Dick!«

Jadni Dick nije se u prvi mah mogao dosjetiti, ko bi mogli biti ovi oduševljeni došljaci, već ih je samo gledao kao kakovo čudo. Napokon jedan od njih klikne:

— Ta zar nas ne znate, kolega? — i strgnuvši očale sa lica poviče: — Gaston Dupont, reporter »Figara«... čast mi se pretstaviti!

A drugi, učinivši istu gestu, ponovi dostojanstveno:

— Murchison, Willy Murchison, dragi prijatelju!... A kako se nalazi kapetan Sindbad?

Dick Jenkins krikne od čuda, a onda, dosjetivši se nečemu, pograbi Gastona za jednu, a Willyja za drugu ruku i udarivši u trk, uperi pravcem do automobila, na kojemu se dovezao na uzletište. Nakon mnogog napora pođe mu to za rukom. Prebacivši oba oceanska putnika na stražnja sjedala, sjed-

ne sâm uz šofera, komu zapovjedi, da vozi na Broadway. Auto se krene, ali radi velikog mnoštva naroda, koje bijaše sa svih strana zaokružilo aerodrom, mogao je tek vrlo polagano napredovati. Jedva jedvice dočepa se glavne ceste, gdje je bio već prolaz slobodan i sada je mogao juriti umjerenom brzinom prama Brocklynu, a prošavši to veliko predgrađe, udari preko golemog mosta, ispod kojega su šumili valovi East-Rivera, ravno u glavnu žilu kucavicu velikog New-Yorka, Broadway.

— Hotel Astoria! — poviče Jenkins, koji je mislio u tom hotelu spremiti svoja dva prijatelja.

Nakon odulje vožnje stane auto pred ulazom označenog hotela.

— Evo nas, prijatelji! — klikne on veselo, skočivši iz auta, ali se nemalo osupne, opazivši, da se oba novinara nalaze u letargičnom snu, koji ih bijaše za vrijeme vožnje u grad svladao!

Nije ni čudo, skoro četrdeset sati sjedili su ni živi, ni mrtvi u aeroplanima, pa je sada umor i nespavanje tražilo od njih svoj danak.

XX

OPET ZAJEDNO

Nije bilo druge, nego alarmirati sav personal hotela, te s njihovom pomoći spremiti usnule putnike u krevet. Za čas se skupilo pola tuceta ljudi, koji su pograbili novinare i odnijeli ih u određenu sobu u trećem spratu. Ondje ih pod prijateljskom paskom Dickovom svukoše do rubenine i položiše u krevet. Uvjerivši se, da će spavati barem nekoliko sati i da nije u nikakovoj opasnosti njihov život, ode Dick u redakciju, da odande obavijesti Griffitha o čudnom dolasku evropskih novinara.

Griffith je uto već bio došao kući s poznate noćne ekspedicije, te se požurio obavijestiti svoga prijatelja, da su inženjer Mihoković i njegova supruga spašeni iz ruku sicilijanske mafije i da namjeravaju još iste večeri krenuti u San Francisko. Bilo bi dobro, da se sva tri novinara nađu poslije podne u hotel »May-u«, gdje će ih kapetan Sindbad bez sumnje srdačno dočekati.

Točno u dva sata poslije podne povrati se Dick Jenkins u hotel »Astorija«. Oba novinara spavala su još dubokim snom, kad je Dick unišao u njihovu sobu. Neko vrijeme ih je šuteći promatrao, a onda se spustio flegmatično na stolicu, zapalio smotku i stao čekati. Ali novinari nikako da se probude. Prođe pola sata, prođu tri četvrta — nikakove promjene. Dick se zabrinu radi toga dugog spavanja. Pozove sobara, da se s njim posavjetuje. »Ništa lakše«, reče ovaj čovjek, u tim poslovima iskusan — »imam zgodno sredstvo, da ih probudim«, i otrči u svoju sobu. Za čas se vrati, noseći u ruci malu bočicu nekog solnog ekstrakta, s prodirnim mirisom. Tek što je bočicu jednom i drugom novinaru turio pod nos, spopadne njih jaka kihavica, od koje najednoć oživješe. Otvoriše najprije oči, i začuđeno se stadoše obazirati po sobi. Pridigavši se na krevetu, pogledaše jedan na drugoga s izrazom najvećeg iznenađenja.

— Mr. Murchison? — klikne Parižanin; kao da ne vjeruje svojim očima.

— Monsieur Dupont? — odvrati londonski reporter skupivši obrve, — a odakle vi ovamo?

— Hm, a vi, dragi kolego?

— Rekao bih, da se ne vozimo više, — nastavi Murchison, — ali da me ko ubije, ne znam, gdje se u ovaj mah nalazim.

— Par Dieu, ni ja ne znam, — klikne Gaston Dupont, čupajući svoju kuštravu kosu.

Dick Jenkins, koji je do toga časa stajao skriven postrance, stupi sada napred i poviče:

— Ali ja znam, dragi prijatelji. Vi ste u hotelu »Astoriji«!

— Hotel »Astorija«! — klikne Dupont, — gdje je do vraga taj hotel?

— U New-Yorku, braćo draga, kamo ste jutros brzim zračnim vozom stigli... jedan iz Londona, drugi iz Pariza.

Sada sinu pravo svijetlo obojici te prepoznavši svog starog druga, povikaše u jedan glas:

— Dick Jenkins! Mi smo u New-Yorku!

I skočivši kao elektrizirani sa svojih kreveta, stadoše onako bosonogi grliti i ljubiti svog starog znanca, koji se za njih lako lijepo pobrinuo.

— All right, dragi moji, ja sam, ali sad se lijepo obucite, pa u kola! Treba da posjetimo našeg prijatelja kapetana Sindbada...

— Kapetana Sindbada! — kliknuše novinari, oblačeći se vrat na nos. — Gdje je on?

— Spašen je. Bili su ga ugrabili sicilijanski mafisti, ali je sada već oslobođen... Čeka nas u hotel »May-u«, u Trećoj aveniji...

Dok su se oni grozničavo oblačili, odbiše na hodniku tri udarca na zidnom dobniku.

— Tri sata! — klikne Gaston Dupont, pogledavši na svoj džepni dobnik, — a moj kronometar pokazuje već osam sati i 5 minuta.

— Sedam sati i 56 minuta, — ispravi ga s dostojanstvenom grimasom lica engleski reporter, pokazujući svoj dobnik.

— Nije moguće, da bi bila tolika razlika, — ražesti se Parižanin, — ja sam svoj dobnik prije odlaska iz Pariza namjestio točno prema dobniku Opservatorija.

— A ja prema nepogrešivom dobniku zvjezdarnice u Grenwichu, odgovori Willy Murchison razdraženim glasom, — točno je dakle sedam sati i 56 minuta...

Bilo bi nesumnjivo došlo do oštre debate, da se nije u spor umiješao njihov amerikanski kolega.

— Posve pravo, — okrene se on Gastonu, koji je sa žestinom francuskoga kokota branio svoje stajalište. — Sada je uistinu osam sati i 5 minuta... ali u Parizu.

— Ha, u Parizu, — vikne novinar, — a u New-Yorku?

— U New-Yorku su sada tri sata, — reče Dick, — jer naše vrijeme zaostaje za pariskim za pet sati i 5 minuta. A i vi imate pravo, dragi kolega, — nastavi on, obrativši se Mr. Murchisonu, — u Londonu je doista sada sedam sati i 56 minuta, jer razlika u vremenu između Londona i New-Yorka iznosi točno četiri sata i 56 minuta, je li vam to sada jasno?

Oba novinara se počešaše od neprilike za uhom, a onda prasnuše u grohotan smijeh.

— Hahaha, to je kolosalno! — vikao je Gaston Dupont, — došli smo dakle za pet sati i 5 minuta prerano u New-York!

— Manje devet minuta, koliko iznosi vremenska razlika između Pariza i Londona, a mi to nismo znali, — nadoveže Willy Murchison, vežući kravatu. — Uostalom, »Great Western« izvršio je sjajno svoju zadaću.

— Pardon, »La France« letio je prvi, gonjen samo komprimiranim zrakom, bez kapi benzina preko Atlantskog Oceana!

— Kako? Bez benzina? — zaprepasti se Willy Murchison, — je li to moguće?

— Jest, moj dragoviću, to je novi izum genijalnog francuskog letača, koji se zove Sansfaçon...

Willy Murchison začepi rukom uši, da ništa više ne čuje i izleti na vrata napolje, a za njim uzastopce njegovi drugovi.

Pred hotelom čekao ih je auto, u koji sjedoše sva trojica. Za par minuta izađoše pod trijemom hotela »May«, odakle se liftom popeše u treći kat. Vrata se otvore i ukaza se nasmijano lice dobroga Điva, koji, vidjevši posjetnike, pljesnu od veselja rukama i usklikne:

— To je iznenađenje! Gospoda novinari — naši gosti sa »Galeba«! O, kako će se moj gospodar radovati! Izvolite samo u sobu... izvolite!

S tim riječima potrči Điva napred i otvorivši širom vrata gostinjske sobe, u kojoj su se taj čas nalazili samo inženjer i njegova supruga, poviče:

— Gospodaru! Gospođo! Da samo vidite, ko dolazi!

Inženjer poskoči sa svog mjesta i već u slijedeći čas raskrili ruke i klikne.

— Dobro mi došli, gospodo! To je uistinu iznenađenje! Vi ovdje u New-Yorku? Willy Murchison i Gaston Dupont! Dick Jenkins!

Dok su oba evropska novinara smjerno ljubili ruku domaćici, koja je pošla prama njima, šapne kapetan Sindbad Dick Jenkinsu:

— Znam sve! Da nije bilo vas, mogla je stvar drugačije ispasti. O, koliku vam dugujem zahvalnost, Mr. Jenkins!

— Nije moja, nego Griffithova zasluga, — branio se reporter, — on je uistinu uložio sve sile, da vam uđe u trag i eto, hvala Bogu, sada je sve popravljeno.

— To je vrlo spretan čovjek, — odgovori Sindbad, — detektiv velikih sposobnosti. — A onda, obrativši se stranim novinarima, koji su se upravo upustili u živahan razgovor sa domaćicom, nastavi:

— Ali kako to, da ste se baš danas, kad ja nastavljam svoj put na daleki zapad, našli u New-Yorku?

— Došli smo zračnim vozilom, — nasmija se Gaston Dupont. — Valjda ste čuli za dolazak dvaju aviona, koji su jutros stigli iz Evrope?

— Vi ste došli aeroplanima preko širokog Oceana? — začudi se inženjer, komu još nije bila poznata putna pustolovina obaju novinara.

— Dakako! — odgovori veseli Parižanin. — Valjda se sjećate, da smo vam na rastanku — odlazeći sa »Galeba« — obećali, da ćemo vam doći u pomoć, ma na kojoj točki zemaljske kruglje, ako vas zateče kakova nevolja...

— Sjećam se, — reče inženjer, — a vi ste...

— Da, u onaj čas, kad nas je prijatelj Dick obavijestio o vašem iščeznuću, a to je bilo prije tri dana, došli smo obojica na istu misao, da vam priteknemo u pomoć. A jer nam se upravo desila divna prilika, da najkraćim putem, i to još besplatno, dođemo u Ameriku, smislismo sve u jedno i sjedavši u aeroplane, ja u »La France«, a kolega u »Great-Western«, krenusmo na put i nakon kratke vožnje od trideset i šest sati evo nas, hvala Bogu, ovdje.

— Dođosmo da spasimo našeg kapetana Sindbada, — nastavi ozbiljnim tonom Willy Murchison, — ali kako vidim, on je već spašen i nama sad ne preostaje drugo, nego da se opet lijepo vratimo u staru Evropu.

— Kako da vam zahvalim, gospodo, na tolikoj odanosti? Radi mene ste se odvažili na tako opasno poduzeće — priznajte i sami, da ste mogli svoj podvig glavom platiti! — govorio je inženjer ganutim glasom.

Dugo su još razgovarali o svojoj vožnji preko Atlantskog Oceana, o strašnim zračnim strujama i vihorima, gdje su bili nemilice bacani amo-tamo, ali hvala izdržljivosti njihovih motora, svladali su sretno sve teškoće.

XXI

ZAVRŠETAK

Kako bilo, da bilo, mi smo kapetane sada ovdje i radujemo se, da ste opet na slobodi, — govorio je dopisnik »Figara« svojim običajnim temperamentnim načinom. — Ali ko se je usudio, da vas otme — ovdje u tako velikom gradu?

— Ovdašnji sicilijanski mafisti, — odgovori kapetan Sindbad, — dobili su od kuće obavijest, da sam se ovdje iskrcao i ujedno zapovijed, da se dokopaju moje osobe... pardon, nas troje, koje ovdje vidite, jer kako vam je poznato, zadao sam im svojom ekspedicijom na »Galebu« strašnih udaraca. I pošlo im je za rukom, da podmuklim načinom mene i moju suprugu zarobe i interniraju u osamljenoj jednoj vili na morskoj obali. Htjeli su da odvedu i mog Đivu, ali odlučna intervencija detektiva Griffitha, komu je prijatelj Jenkins sve povjerio, osujeti njihove namjere i mi se dočepasmo opet zlatne slobode.

— To je uistinu banda, s kojom bi se policija trebala bolje pozabaviti, — vikne Gaston Dupont ogorčeno.

— Snakes (guje)! — promrmlja Willy Murchison, pljunuvši na stranu.

— Opasna čeljad za mir cijele Evrope, — reče kapetan Sindbad ozbiljnim glasom, — i ne budu li im druge države postavile brnjicu, imaće s njima vraškog okapanja. Napose mi Jugoslaveni treba da pred opasnošću, koja nam prijeti sa zapada, budemo vazda budni, da nas iznenada ne zaskoče.

— Da, da, — prihvati Dupont prezirnim glasom, — tamo im smeta Jugoslavija, a s druge strane bacaju oči na Nizzu i Korziku: francuski teritorij!

— I na Maltu, — dometne Willy Murchison samosvijesno, — tvrd je orah za njih ta Malta.

— Ali gdje je taj slavni detektiv, Mr. Griffith, da mu s naše strane izrečemo zahvalu za njegovo plemenito nastojanje? — prekine debatu Gaston Dupont.

— Vidjećete ga večeras na kolodvoru, jer moram što prije ostaviti New-York, u kojem imam bez sumnje veliki broj tajnih neprijatelja. Krećemo u San Francisko, a odande Pacifikom u Antofogastu, moj drugi zavičaj. Do viđenja, dakle, u sedam sati!

Pošto su reporteri najednoć osjetili, da imadu zdrave želuce, koji su se počeli žestoko žaliti na višesatno zanemarivanje, oprostiše se učtivo od inženjera i njegove prijazne supruge uz obećanje, da će korporativno prisustvovati njihovu odlasku na daleki zapad. Odoše dakle izravno dolje u restaurant, da ondje na brzu ruku utaže svoj glad!

Točno u sedam sati navečer nađoše se opet svi na kolodvoru. Inženjer još nije bio prispio, ali zato zatekoše ondje slavnog detektiva Griffitha, koji se šetao širokim hodnikom, u društvu dvaju mladića. Dick Jenkins mu pretstavi svoja dva evropska druga, koji s ushitom stisnuše ruku velikom kriminalisti. Onda dođoše na red Hugh i Vladimir, koji je bio potpuno opremljen za daleki put. Toga je dana mladi Hrvat u opširnom pismu opisao svojoj majci u Zagrebu događaje posljednjih dvaju dana i oslobođenje gosp. Mihokovića, s kojim polazi na daleko putovanje u grad Antofogastu, u državi Chile, gdje se nalazi živ i zdrav njegov otac, za koga su svi držali, da nije više u životu.

Dok su bili još u živom razgovoru, stiže i kapetan Sindbad sa svojom suprugom, a za njima vjerni Dubrovčanin Đivo preopterećen kovčezima i drugim putnim potrepštinama.

Nije im preostalo mnogo vremena za dulji razgovor, jer je vlak već stajao pripravan za odlazak, a navala putnika postajala je sve žešća. Pošto se

inženjer već prije postarao, da si osigura četiri sjedišta, nije se trebao bojati, da neće u vlaku naći mjesta.

Oproštaj bio je dirljiv. Inženjer, junak tolikih pustolovina, još je jednom toplo zahvalio detektivu za njegovo nesebično zauzimanje, stisnuo srdačno ruku svoj trojici novinara uz obećanje, da će im svoj dolazak u Antofogastu javiti. Gospođa Marija bila je do suza tronuta. Vladimir Bojanić se napose ganuto oprosti od svog dobročinitelja Mr. Griffitha, koji se bio za nj zauzeo u najtežim njegovim časovima, tako da je sada mogao u društvu ugledne porodice putovati u daleku zemlju, gdje se nalazio njegov ljubljeni otac.

— Putujte sretno, my boy! — reče mu detektiv dobrodušno, — drago mi je, da sam vam pomogao u vašoj nevolji, pa sada neka vam ljubav prama ocu bude ona zvijezda, koja će vas voditi u ljepši, divniji kraj. Putujte sretno!

U to zamnije znak za odlazak. Putnici se brzo ukrcaše i mašući rupcima i šeširima, poslaše svoj posljednji pozdrav preostalima na peronu.

— God bye! Adieu! — odjekne odande... Kratak zvižduk i vlak se krene...

Dugo su još gledali za odilazećim vlakom, dok napokon nije Griffith lakonički rekao:

— A sada, da se svi skupa malo razonodimo!

— A kuda da pođemo? — upita Dick Jenkins.

— Predlažem, da idemo u »Excelsior bar«, pa da se pozabavimo na amerikanski način.

— Pristajem, — odgovori detektiv dobre volje i poslavši svog pomoćnika kući u Spring-Street, sjedoše sva četvorica u auto, koji ih odveze u najelegantnije zabavište na Broadwayu.

Kad je drugoga jutra Griffith, po svom običaju, sjeo za svoj domaći stol, bio je usprkos probdjevene noći trijezan i vrlo dobro raspoložen. Hugh mu donese čaj s obligatnom zakuskom i stavi pred njega jutarnje izdanje »Timesa«. Griffith rastvori list i uzme tražiti, što bi ga zanimalo. Oko mu zapne za oveći članak, u kojemu se opisivao veličanstveni doček avijatičara, koji su se prvi usudili, da prelete Atlantski Ocean. Senzaciju je pobudilo, da su se na avionima dovezla i dva evropska novinara, koji su, stigavši na Long Island, netragom iščezli. To su bili reporteri Willy Murchison od »Daily Maila« i Gaston Dupont od »Figara«. Raspisuje se potraga za njima...

— Hahaha, — nasmija se Griffith, — potražuju novinare, a oni lijepo hrču u hotelu »Astoriji«! All right!

Nastavi čitanje i nađe opet nešto novo, što ga je nemalo razvedrilo:

»Tajno iščeznuće inženjera Mihokovića, koje je posljednjih dana pobudilo toliku senzaciju, našlo je svoju odgonetku. Neumornim traganjem ovdašnje policije, naročito poznatog detektiva Paddy Foxa, utvrđeno je, da je to iščeznuće djelo privatne osvete nekojih osoba, s kojima je inženjer Mihoković imao novčanih razmirica. Inženjer se je nastojanjem Mr. Paddy Foxa nagodio sa svojim protivnicima, isplativši im svotu, koju su tražili i odmah je pušten na slobodu. Tako je stvar zaslugom čuvenog našeg detektiva za obje strane povoljno riješena«.

— Hahaha, to je izvrsno! — nasmija se Griffith, — evo, Hugh, čitaj, pa mi reci, što ti misliš o tome?

Hugh pročita članak, a licem mu preleti izraz ogorčenja.

— Infamno! Takova što su napisali! O Massa, Massa, zar uistinu taj nesposobni Paddy Fox sebi uobražava, da je oslobođenje Mr. Mihokovića njegova zasluga?

— E, tako ti je to na tom svijetu, — odgovori Griffith s lakim humorom, — mi se trudimo i patimo, a tipovi à la Paddy Fox prisvajaju zasluge za sebe. Zapamti, sinko, moral ove pustolovine i ne očekuj nikad pohvale za svoja dobra djela od svojih rivala! — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —

Mjesec dana otprilike iza tih događaja dobi gospođa Bojanićka u Zagrebu list iz Antofogaste slijedećeg sadržaja:

»Premila majko,

Jučer smo nakon dugog putovanja kopnom i morem, sretno stigli u Antofogastu. To je u republici Chile, na zapadnoj obali Južne Amerike. Ovdje ima mnogo naših zemljaka, Hrvata iz Dalmacije i drugih krajeva naše domovine. Moj dobročinitelj Mr. Mihoković zauzima ovdje ugledno mjesto inženjera u tvornici električnih strojeva. Na pristaništu dočekala nas je cijela kolonija naših zemljaka, da pozdrave glasovitog »kapetana Sindbada« — to je osobno Mr. Mihoković — koji se pobjedonosno vraća kući sa svog putovanja. Među njima bio je i moj otac, koji nije ni slutio, da se nalazim u pratnji gospodina inženjera. Ovaj me stavi pred njega. Otac me je dugo gledao i nije me mogao odmah prepoznati. Napokon mu se otvore oči. Kriknuo je: »Vladimire!« raskrilio ruke i pritisnuo me na svoja prsa. Svi su bili vrlo ganuti. Došavši u njegov stan — on ima mjesto u istoj tvornici, u kojoj je i Mr. Mihoković — morao sam mu sve zgode i nezgode nakon svog odlaska iz Zagreba ispripovijedati, što ga je vrlo dirnulo. On mi sam ispripovjedi, da je morao u Americi mnogo toga pretrpjeti, dok nije ovdje našao dobru zaradu. Bio je trgovački pomoćnik u New-Yorku, onda farmerski sluga u Ilinoisu, nadničar u Chicagu, kopač zlata u Arizoni i napokon se sretno našao u Antofogasti, gdje ima, kako sam već rekao,

mnogo Hrvata. Mr. Mihoković, to Ti je, majko, posve neobičan čovjek — obećao mi je, da će me uz dobru plaću namjestiti u svojoj poslovnici, samo moram, da što prije naučim španjolski jezik, koji se ovdje posvuda govori.

Otac Te grli i ljubi i moli, da mu oprostiš njegov bijeg iz domovine. On će Ti doskora poslati oveću novčanu pripomoć, da ne oskudijevaš više . . .

Gospodin i gospođa Mihoković šalju Ti srdačne pozdrave, a Tebe napose grli

Tvoj sin

Vladimir.

NAJNOVIJA IZDANJA „Zabavne Biblioteke"

Izbor najboljih pripovijedaka svjetske književnosti.

476. **»Hodočašće ljubavi«.** Roman dvoje ljudi od Upton Sinclaira, najvećeg socijalističkog pripovjedača amerikanskog. U ovom djelu opisuje autor kalvariju svoga književničkoga života. U ličnosti mladoga Thyrsisa ocrtao je sebe ili njemu barem pripisao glavne ideje, koje samoga autora vode u životu. Thyrsis poznaje samo »religiju razvijanja«, pa je spreman da sebe žrtvuje za budućnost i za ono, što bi ljudi imali biti. Po njegovom shvaćanju život nije nikakova šala, ni ikakav blagdan i on nije ni licemjerstvo, ni varanje samoga sebe. U životu okrutni neprijatelji stavljaju bezbrižnima zamke: u tom životu provaljuju slijepe i nesmiljene sile, koje ne obuzdava ni Bog, ni ljudi. I te slijepe i nesmiljene sile Sinclair iznosi u svoj njihovoj snazi i drastičnosti, prikazujući život mladoga književnika, koji sa svojom ženom Corydonom mora živjeti u šumama, jer okrutni gospodari amerikanskoga žurnalizma ne primaju njegove romane, koji ne ugađaju širokoj masi. I brak Thyrsisov umalo da se nije razriješio zbog bijede i neimaštine. Istinsko hodočašće ili križni put ljubavi! Vrlo ozbiljna knjiga, koja navodi na duboke misli. — Din. 32.—. Uvezano Din. 42.—.

477. **»Brodovi prolaze«.** Ruski poratni roman od Vl. G. Lidina. Djelo, koje se svojom tehnikom i neobično širokim zahvatom znatno razlikuje od svih dosad nam poznatih romana svjetske književnosti. Kao da je cijela pripovijest složena od desetak različitih novela, koje se vežu samo osnovnom autorovom idejom. I ono, što se nalazi na dnu mora, u nedosežnim dubinama zemaljske kruglje, u berlinskom laboratoriju, na neistraženom otoku Sjevernog ledenog mora, na moskovskom hipodromu i u noćnom kabinetu petrogradske kurtizane — sve to stoji u nekoj čarobnoj vezi, koja pomiče život, preporađa ga i nagovještava novo čovječanstvo, koje će biti sretnije od dosadašnjega. I kad pronevjeritelj Glotov skače u bujicu petrogradske Mojke, a spasava ga jedna konservatoriskinja u poderanim cipelama, ima to da označi samo jednu etapu u »prolaženju brodova«, koji dolaze jedan za drugim, izmjenjujući među sobom ognjene signale... Što jedna generacija napravi dobra ili zla, sve će se to odraziti na budućim pokoljenjima, koja moraju biti i savršenija i sretnija od današnjega. I sva je knjiga prelivena divnom lirikom i ljubavlju za čovjeka bez truna pesimizma, koji je inače tako svojstven nekim ruskim pripovjedačima starijeg datuma. I opet jedan sovjetski pisac, koji ničim ne odaje atmosferu današnjeg ruskog rušilačkog režima. Din. 22.—. **Uvezano Din. 32.—.**

478. **»Kolja Mikulka«.** Dječja pripovijest iz velikoga rata od češkoga pjesnika i akademika Rudolfa Medeka. U djelu su ispripovijedani ratni doživljaji ruskoga dječaka Kolje (Nikole), koji se u bojnom komešanju pridružio češkim legionarima i od njih dobio češko narodno ime »Mikulka«. Svojim svježim, sažetim načinom pričanja evocira Medek u toj knjizi žive i plastične slike, obojene jarkim bojama slikara. S umjetničkom snagom umije on da odvoji ono, što je bitno i karakteristično, stvarajući od maloga Kolje »junaka«, koji je sticajem prilika jedne noći »zarobio« šest čeških vojnika (koji su prebjegli s austrijske na rusku stranu, da se predadu) — i zadobio visoko odlikovanje sv. Jurja... Sve je to ispričano nježno, s puno poezije i bez krvi, kako i doliči jednoj knjizi, koja je namijenjena češkoj i uopće svoj slavenskoj omladini. Djelo je ukrašeno sa 34 slike. Din 20.—. Uvezano Din. 30.—.

479. **»Narodna duša«.** Dvanaest satira i humoreska od Ante Kovačevića, o kojima se domaća kritika izjavila, da svojom ljepotom i zanimljivošću ni najmanje ne zaostaju za savršenošću stranih djela. Ova je knjiga, vele, za nas vrednija od stotine stranih, jer je naša i jer je dobra i uspjela. U njoj su opisani naši ljudi, naše mane i aljkavosti, bazar naših sitnarija i sitnih tragedija i komedija. Naš je Kovačevićev smijeh, naš i slavenski, kakav je i smijeh velikog ruskog pripovjedača Antona Čehova; nije ni trpak ni ciničan, nego pun suza, boli i samilosti. On nigdje ne vidi smiješne ljude, nego samo nemilosrdni život, koji se s ljudima obijesno igra, uvlačeći se u njihove snove, igre i nade, da ih pobrka i razbaci, učinivši ih komičnima. Mnoge su stvari u toj knjizi napisane sa toliko esprita, kako se u nas rijetko piše. Jezik je pripovjedačev jedar, lapidaran, fluidan i elastičan, da ga je milota čitati. (Đuro Vilović). Din. 20.—. Uvezano Din. 30.—.

480. **»Crveno božanstvo«.** Pripovijest sa Salomonskih ostrva od Jack Londona. U stilu poznatih autorovih »Priča s Južnog mora«. Uza svu dobroćudnu brutalnost, koja je tako značajna u djelima ovoga pripovjedača, čitalac se mora neprestano smiješiti neiscrpnoj fantaziji autora, koji najnemogućnije stvari umije prikazati lako mogućnima. — Druga pripovijest (**»Princesa«**) pogotovo je napisana s neobuzdanim humorom. Tu se pripovijeda o kćeri jednog ljudožderskog kralja, koja svira u klavir i kupa se u moru s jednim amerikanskim pustolovom, kojemu je morski pas odgrizao jednu ruku, dok je on — pod morem! — strastveno ašikovao sa svojom »princesom«. — Treća pripovijest (**»Doziv prašume«**) spada u onu grupu Londonovih pripovijedaka o psima, s kojima je autor naročito izašao na glas. Psa-vučjaka Bucka dovode ljudi svojim nečovječnim postupkom dotle, da se u njemu probudi divlji vučji instinkt i on se odmeće u prašumu među svoje stare drugove. Din. 18.—. Uvezano Din. 28.—.

481. **»Gdje naranče zru«.** Slasti i lasti putovanja po Italiji, od A. N. Lejkina. Opisuje se putovanje Nikolaja Ivanovića i Glafire Semjonove Ivanovih s trgovačkim petrogradskim drugom Ivanom

Kondratjevićem Konurinim po krajevima gdje naranče zru. S neodoljivim humorom opisuje Lejkin doživljaje ovih neobrazovanih ali bogatih trgovaca starijega kova (tamo oko godine 1870.), koji — noseći u rukama crvene jastuke — obilaze klasične talijanske krajeve, da se kod kuće mogu pohvaliti, kako su u Monte-Carlu igrali na ruletu, kako su vidjeli »katoličkog papu« i zapalili cigaretu na varnicama Vezuva... Kud god stignu, traže rusku votku, ruski »šči« i »kulebajku« — a Glafira Semjonovna, koja jedina znade nekoliko francuskih riječi, jedva izlazi na kraj s raznim konobarima, konduktérima i gondolijerima. Muškarci neprestano proklinju čas, kad su krenuli iz mirnog i dobrog svog života u Italiju, da gledaju — razrušeno kamenje, da pate od »nečiste i smrdljive vode« mletačke i da ih razne talijanske varalice vuku za nos i bezdušno pljačkaju. — Din 24.—. Uvezano Din. 34.—.

482. **»Jedan se čovjek nagiba nad svoju prošlost«.** Roman sa kanadskih poljana od francuskog pripovjedača M. Constantin-Weyera. Ovo je djelo nagradila god. 1928. Goncourtova Akademija. Pripovijest je puna života, istine i tople krvi. U stilu pripovijedaka Jack Londona. Autor, koji je nekoliko godina proveo u onim krajevima kao farmer i traper, »nagnuo se nad svoju prošlost«, koja je bila burna i puna neobičnih doživljaja, i opisao ju do najsitnijih tančina. Glavni dio pripovijesti vrti se oko autorove ljubavi i ženidbe s kćerkom jednog škotskog iseljenika. Djelo je puno odlomaka, koji zadržavaju dah u čitaoca. Osjeća se svježina arktičke zime i zdrava radna snaga. Cijela knjiga može se shvatiti kao apologija akcije čovjeka, koji se u najkrućim prilikama otima za život i snagom svoje energije pobjeđuje i samu Smrt. Din 22.—. Uvezano Din. 32.—.

DNE 15. AUGUSTA IZAĆI ĆE OD POLJSKOGA PRIPOVJEDAČA STEFANA KIEDRZYŃSKOGA VELIKI LJUBAVNI ROMAN IZ VARŠAVSKOGA SVIJETA POD IMENOM:

„ŽENA I LJUBOVCA“